

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΔ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΑΠΡ. - 1 ΜΑΪΟΥ 1995

ΑΡΙΘ. 7

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Χριστοφόρου. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα Μεγάλης Ἑβδομάδος. — Ἐπισκ. Ἀχελώου Εὐθυμίου, Οἱ στολές τοῦ χριστιανοῦ. — Ἰωάννου Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σέ λειτουργικές, κανονικές καί ἄλλες ἀπορίες. — Ἀρχιμ. Μακ. Βαβλά, Προσκυνηματικές ἐκδρομές καί ἡ ποιμαντική τους διάσταση. — Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, Ἡ ἐπικαιρότητα τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως. — Ἀρχιμ. Γεωργίου Στέφα, Ἱστορική ἡμέρα στὸ Ἰντσὸν Κορέας. — Ἀρχιμ. Ρωμανοῦ Κανιτάκη, Σχέσεις Ἱεραποστολῆς καί Ποιμαντικῆς. — Φς, Τὸ βιβλίο. — Ἀλεξ. Μ. Σταυρόπουλου, Ἱστορίες μὲ ζῶα. — π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Οἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως μπροστὰ στὸ πρόβλημα τῶν αἱρέσεων καί τῆς παραθρησκείας. — Ἀννας Παγοροπούλου, Ὁ ἡλικιωμένος στὴν παραδοσιακὴ κοινότητα. — Νικ. Κ. Δρατσέλλα, Ἡ ἸΓ' Κατήχησις πρὸς φωτιζομένους τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων. — Ἐπιστολαὶ τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε. — Ἀρχιμ. Μ. Φ., Ἐπισημάνσεις. — Ἐπίκαιρα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΤΗΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλέφωνο 72.10.734 • Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Σωκράτης Μαυρογόνατος, Ἡπείρου 132 — Πέραμα.

Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Χριστοφόρου

Τὴν 9η Μαΐου ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τιμᾷ τὴ μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Χριστοφόρου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἰδιαίτε-
ρως ἀγαπητὸς σὲ ὁλόκληρο τὸν χριστιανικὸ κόσμο τῆς Ἀ-
νατολῆς καί τῆς Δύσεως. Οἱ Ἀρμένιοι ἐορτάζουν τὴ μνήμη
τοῦ τὴν 14η Ἰουλίου, οἱ Κόπτες τὴν 3η Αὐγούστου, οἱ Ἰα-
κωβίτες καί Μελχίτες τὴν 7η καί τὴν 27η Ἀπριλίου, οἱ
Ρωμαιοκαθολικοὶ τὴν 25η Ἰουλίου. Ὁ ἅγιος Χριστοφόρος
ὀνομάσθηκε ἔτσι, ὅταν βαπτίσθηκε. Προηγουμένως ὡς εἰ-
δωλολάτρης ὀνομαζόταν Ρέπροβος. Ἐξῆσε τὸν 3ο αἰῶνα.
Ἦταν εὐσωμος μὲ πρόσωπο δύσμορφο.

Οἱ διηγήσεις περὶ τῆς δυσμορφίας τοῦ προσώπου του
ὠδήγησαν στὸ νὰ παρουσιάζεται στὰ λαϊκὰ στρώματα ὡς
κυνόμορφος. Στὴ λαϊκὴ αὐτὴ παράδοσι ἴσως ἀναμείχθηκαν
θρύλοι γιὰ κυνόμορφα πρόσωπα θεοτήτων τῆς εἰδωλολα-
τρίας ἢ αἰγυπτιακῶν - γνωστικῶν διηγήσεων. Συναξάριο
τοῦ 12' αἰῶνος (Analecta Bollandiana, I, 122-148) ἀναφέρει
ὅτι ὁ ἅγιος καταγόταν ἐκ τοῦ «γένους τῶν κυνοκεφάλων,
γῆς δὲ τῶν ἀνθρωποφάγων», «κακοπρόσωπος, κακὸν νυμ-
ος, ἀλλόφυλος καί ἀλλοτριόμορφος». Οἱ λεπτομέρειες τῆς πα-
ραδόσεως αὐτῆς εἶχαν ἤδη ἀμφισβητηθῇ καί συρρικνωθῇ
στὴ διήγησι τοῦ κάπως προγενεστέρου Συναξαρίου τῆς
Κωνσταντινουπόλεως (1' αἰών), σὲ ὁποῖο ἀναφέρονται τὰ
ἑξῆς: «Περὶ τούτου τοῦ ἐνδόξου καί μεγαλομάρτυρος τερα-
τώδη (λέγεται) τινα καί παράδοξα, ὅτι τε κυνοπρόσωπος
ἦν ἐκ τῆς χώρας τῶν τοῦς ἀνθρώπους κατεσθιόντων καί
ὅτι πρότερον ἀνθρώπους ἥσθιεν, ὕστερον δὲ μετὰ τὸ πι-
στεῦσαι Χριστῷ μετεμορφώθη. Οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο, οὐκ ἔ-
στιν ἄλλα τινὲς αὐτὸν οὕτως ὑπενόησαν διὰ τὸ ἐθνικὸν
καί ἄγριον καί φοβερόν». Ἡ Ὁρθόδοξη ὑμνογραφία, ὡς
ἐπεσήμανεν ὁ ἀείμνηστος πατὴρ Ἰωάννης Ράμφος, οὐδέπο-
τε παρουσίασε τὸν ἅγιο Χριστοφόρο ὡς κυνοκέφαλον.

Τὸ βέβαιο εἶναι, ὅτι, ὅταν ὁ ἅγιος Χριστοφόρος ἐξηλ-
θεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ βαπτιστηρίου, τὸ ἄγριο πρόσωπό του ἀ-
πέκτησε τὴ γαλήνη, ἡμερότητα καί ἱλαρότητα ἐκείνην, τὴν
ὁποία χαρίζει ὁ Χριστός, καί ἀκτινοβόλησε τὴν πνευματικὴν
ὠραιότητα, τὴν ὁποία ἀποκτᾷ καί ὁ πλέον δύσμορφος ἄν-
θρωπος, ὅταν ὁ ἐξωραϊστικὸς χρωστήρ τῆς Θείας Χάριτος
ἀνακαινίξῃ καί ἀναμορφώσῃ τὸν ρυπανθέντα ἀπὸ τὴν ἁ-
μαρτία ἄνθρωπο καί τὸν ἐπαναφέρει στὸ ἀρχαῖο πρωτόκτι-

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Α' ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ ΕΣΠΕΡΑΣ
(ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ)

Τού Σεβ. Μητροπολίτου Πατρών κ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ

6. Ο ΑΠΟΡΡΙΦΘΕΙΣ ΛΙΘΟΣ*

«Λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦν-
τες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας»
(Ματθ. κα' 42)

Α'

Ἐκφραστική καὶ παραστατική ἡ εἰκὼν αὐτή, ἐκ τῆς βίβλου τῶν Ψαλμῶν (ριζ' 22), τὴν ὁποίαν μᾶς ὑπέμνησεν ὁ Κύριος διὰ τῆς ἀποψινῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς. Ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἠθέλησε νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ τί φρονοῦν διὰ τὰς διαθέσεις τῶν μὴ Ἰουδαίων ἐναντι τοῦ Μεσσίου. Ἐκεῖνοι δὲ εἶχον στενὴν ἀντίληψιν διὰ τὴν ἰδιαιτέραν, ἀποκλειστικὴν — ὅπως ἐφαντάζοντο — θέσιν τοῦ «περιουσίου» Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἐνώπιον

* Ὁμιλία εἰς δύο συνεχείας.

στο κάλλος, τὸ ὁποῖο ὁ Δημιουργὸς χάρισε στὸν ἄνθρωπο μέσα στὸν παράδεισο. Ὁ δύσμορφος Ρέπρος μεταβλήθηκε σὲ ἀληθινὸ Χριστοφόρο, δηλαδή φορέα τοῦ «ὡραίου κάλλει». Τὸ ἠθικὸ μεγαλεῖο τῆς ἐξωραϊσθείσης ὑπάρξεώς του ἀσκοῦσε γοητεία καὶ ἔλξι, πού ὑπερνικοῦσε τὴν ἄψωσι, τὴν ὁποία δημιουργεῖ ἡ σωματικὴ δυσμορφία. Ἡ δυσμορφία αὐτή, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ Ντοστογιέφσκι, ἐξουδετερώνεται ἀπὸ τὴν δροσεράδα τῆς ψυχῆς, τὴν φωτεινότητα τοῦ μυαλοῦ καὶ τὴν ἀθωότητα καὶ φλόγα τῆς καρδιάς.

Μὲ αὐτὴν τὴν πνευματικὴ ἀκτινοβολία ὁ ἅγιος Χριστοφόρος εἴλκυσε στὴ χριστιανικὴ πίστι καὶ στὸ ἅγιο βάπτισμα διακόσιους στρατιῶτες τοῦ Δεκίου (249-251), οἱ ὅποιοι πῆραν διαταγὴ νὰ τὸν συλλάβουν, ἐπειδὴ διεκήρυττε τὴν πίστι τοῦ στὸν Χριστό. Μὲ τὴν ἰδίαν ἀκτινοβολία καὶ ἐπίδρασί του ἐλκύσθηκαν στὸν Χριστὸ καὶ φόρεσαν τὸν στέφανο τοῦ μαρτυρίου οἱ δύο ὡραῖες πόρνες Καλλινίκη καὶ Ἀκυλίνη, τίς ὁποῖες τοῦ ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς γιὰ νὰ τὸν δελεάσουν στὴν ἁμαρτία καὶ νὰ τὸν παρασύρουν στὴν εἰδωλολατρία. Ἡ ἰδίαν ἀκτινοβολία λάμπρυνε τὸ πρόσωπό του τὴ στιγμὴ, πού ὑφίστατο τὸν μαρτυρικὸ θάνατο μὲ ἀποκεφαλισμό. Ἀπέδειξε τότε ὅτι τὰ πιὸ ὁμορφα μάτια εἶναι τὰ μάτια πού ἀτενίζουν στὸν οὐρανὸ καὶ δέχονται

τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὠμιλοῦσαν καταφρονητικὰ περὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

Ὅμως ὁ Χριστὸς τοὺς ἔδωσε νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι ἄλλοι λαοί, μὴ ἔχοντες τοὺς τίτλους καὶ τὰς περγαμηνὰς τοῦ «περιουσίου λαοῦ», θὰ ἐλάμβανον καλλιτέραν θέσιν πλησίον Του· διότι θὰ Τὸν ἀπεδέχοντο καὶ θὰ τὸν ἐπίστευον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν σκληροτράχηλον λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ, πού ἀπελάκτισε τὰ «πρωτοτόκια» καὶ ἀπεμπόλισε τὰ Μεσσιανικά του προνόμια, μὲ τὴν ἐχθρικὴν καὶ ἐγκληματικὴν στάσιν του πρὸς τὸν «Χριστὸν Κυρίου».

Εἶπε τότε ὁ Κύριος δύο χαρακτηριστικὰ παραβολὰς (περὶ τῶν δύο υἱῶν καὶ περὶ τῶν κακῶν γεωργῶν — Ματθ. κα' 23-44), διὰ τῶν ὁποίων περιέγραψε τὴν ἀρνητικὴν στάσιν τῶν τετιμημένων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν θετικὴν πρὸς Αὐτὸν στάσιν τῶν εἰς δευτέραν μοῖραν τεθέντων, εἰς τὰς ἐν λό-

ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἀνακλοῦν θεῖες ἀνταύγειες.

Ὁ ἅγιος μάρτυς Χριστοφόρος ἐγίνε τόσο ἀγαπητός, ὥστε στὴν μὲν Ἀνατολὴ ἤδη τὸ 452, ὡς μαρτυρεῖται ὑπὸ ἐπιγραφῆς, εἶχε ἀφιερωθῇ στὴν Χαλκηδὸνα ναὸς πρὸς τιμὴν του, στὴ δὲ Δύσει διαδόθηκαν οἱ τιμητικὲς γι' αὐτὸν ἐκδηλώσεις ἰδίως στὶς περιοχάς, πού τελοῦσαν ὑπὸ βυζαντινὴ ἐπίδρασι (Ραβέννα, Νοτιά Ἰταλία, Σικελία, ἀπὸ τὸν 7ο αἰῶνα Ἰσπανία). Κατὰ τὴ Δυτικὴ παράδοσι, ἐπειδὴ ὁ ἅγιος Χριστοφόρος ἦταν εὐρωστος καὶ μεγαλόσωμος, κάποιος ἐρημίτης τοῦ συνέστησε νὰ μεταφέρῃ στοὺς ὤμους του προσκυνητὲς διασχίζοντας ἓνα ποτάμι. Ἀνάμεσα στοὺς προσκυνητὲς ἦταν μίαν ἡμέρα ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς (Χριστοφόρος). Ἡ παράδοσις αὐτὴ διαδόθηκε ἀπὸ τὴν νοτιά περιοχὴ τῶν Ἀλπεων πρὸς τίς βορειότερες εὐρωπαϊκὰς χώρας. Στὴ Δύσει ἐπικαλοῦνται ἰδιαιτέρως τὴ βοήθεια τοῦ ἁγίου Χριστοφόρου σὲ κινδύνους, ἰδίως σὲ ἐποχὲς πανώλους ἢ πλημμυρῶν. Ἐπίσης ὁ ἅγιος μάρτυς θεωρεῖται προστάτης τῶν πλοίων, τῶν σχεδιῶν καὶ λεμβῶν, τῶν ταξιδευόντων, τῶν προσκυνητῶν, τῶν συγκοινωνιῶν, τῶν αὐτοκινητιστῶν. Στὴ Δύσει ὑπάρχουν πολλὰ προσκυνήματα καὶ ἀδελφότητες τοῦ ἁγίου Χριστοφόρου. Οἱ Ἕλληνες αὐτοκινητιστὲς τὸν ἐορτάζουν τὴν 9η Μαΐου.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

γῶ παραβολάς. Καὶ ἐπεσφράγισε ταύτας μετὰ τὴν κατηγορηματικὴν (προφητικὴν) διακήρυξιν· «λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας».

Τὸ νόημα τῶν προφητικῶν τούτων λόγων εἶναι ὅτι· εἰς τὴν παρὰ Θεοῦ οἰκοδόμησιν τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου, οἱ ἐπιλεγέντες ὑπ' Αὐτοῦ οἰκοδόμοι (τ.ἐ. οἱ πνευματικοὶ ἡγήτορες τοῦ «περιουσίου» λαοῦ) ἀπέρριψαν ὡς ἀκατάλληλον καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ χρησιμοποιήσουν ἓνα «λίθον», ὁ ὁποῖος ἦτο πράγματι «ἐκλεκτός, ἔντιμος» δηλ. πολύτιμος. Αὐτὸν ὁμως τὸν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων «ἀποδοκιμασμένον» λίθον (ποῦ ἐσυμβόλιζε τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ οἰκονομίαν τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου) ὁ Θεὸς Τὸν ἔθεσεν ὡς θεμέλιον τῆς οἰκοδομῆς (τ.ἐ. τῆς «οἰκονομίας» τῆς σωτηρίας, ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ). Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου (κη' 16)· «ἰδοὺ τίθιμι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαίον, ἐκλεκτόν, ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ κατασυνθῇ» (Α' Πέτ. β' 6)*.

Ἐπισημαίνεται ἰδιαίτερος ὅτι ὁ «λίθος, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας» (Ψαλμ. ριζ' 22). Πέραν δηλ. τῆς «θεμελιώδους» θέσεως τοῦ Χριστοῦ ὡς τοῦ μόνου Λυτρωτοῦ καὶ Σωτῆρος τοῦ κόσμου [καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία] (Πράξ. δ' 12)] τονίζεται καὶ ἡ «ἀκρογωνία» θέσις Του, «εἰς κεφαλὴν γωνίας».

Ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ ἀρχαῖος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς (Ὡριγένης) παρατηρεῖ. «Γωνία ἐστὶ συγκρότησις δύο τοίχων, τὸ ἐξ Ἰσραὴλ λῆμμα καὶ τῶν ἐθνῶν τὸ πλήρωμα, καὶ συγκροτῶν ὁ λίθος Χριστός, ἡ ἀλήθεια, τὴν γωνίαν ποιήσας».

Εἰς τὴν γωνίαν δηλ. συναντῶνται καὶ ἐνώνονται δύο κόσμοι, τὸ «λήμμα» τοῦ Ἰσραὴλ καὶ «τῶν ἐθνῶν τὸ πλήρωμα». Ὁ περιούσιος λαὸς τοῦ Θεοῦ διευρύνεται, διὰ νὰ περιλάβῃ καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη. Καὶ συνεκτικὸς κρῖκος ὁ Χριστός, ποῦ εἶναι «ἡ ἀλήθεια». «Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρωθεν ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας... ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην». Ὁ Χριστὸς ἐνώνει ὅλα τὰ ἔθνη εἰς μίαν οἰκογένειαν· «εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον». Μᾶς ἀγκαλιάζει ὅλους «διὰ τοῦ σταυροῦ». Καὶ δι' αὐτοῦ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι «ἐχομεν τὴν προσαγωγὴν πρὸς τὸν Πατέρα» μετὰ τὴν

μεσιτείαν τοῦ Μονογενοῦς Τοῦ Υἱοῦ (Ἐφεσ. β' 14-18). Ὅλοι ἐνωμένοι εἰς ἓνα σῶμα, τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν, μετὰ κεφαλὴν τὸν Χριστόν, σωζόμεθα «δι' αὐτοῦ».

Μάρτυς καὶ πάλιν τῆς ἀρχαιοπαράδοτου ταύτης πίστεως τῆς Ἐκκλησίας ὁ αὐτὸς ἐκκλησ. συγγραφεὺς (Ὡριγένης) λέγει· «Οὗτος ἀληθῶς (ὁ Χριστὸς) ἐγένετο ὡς κεφαλὴ Ἐκκλησίας εἰς κεφαλὴν γωνίας, ἐνὼν καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνάγων τὰς δύο διαθήκας». Ἐνας ἡνωμένος λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ κόσμος τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, μετὰ κεφαλὴν τὸν Χριστόν, συναντῶνται ἐν τῇ βασιλείᾳ Του, διὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως Αὐτοῦ.

Κατόπιν τῆς σωτηριώδους αὐτῆς σχέσεως ποῦ μᾶς συνδέει μετὰ τὸν Νυμφίον Χριστόν, καλούμεθα ὅλοι ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι συνήλθομεν εἰς προσκύνησιν Αὐτοῦ σήμερον, καὶ ἐν συνεχείᾳ τὰς ἐπομένας ἡμέρας τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, θὰ παρακολουθήσωμεν τὰ Ἀχραντα Πάθη Του, νὰ θέσωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας τὸ ἐρώτημα· κατὰ πόσον ἔχομεν βάλει εἰς τὴν ζωὴν μας τὸν Χριστόν ὡς ἀκρογωνιαίον λίθον τῆς θεμελιώσεως τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν ἐπιδιώξεών μας, ὥστε νὰ εἶναι δι' ἡμᾶς «τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός» (Κολ. γ' 11). «Καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν ποιῇτε (προσθέτει ὁ θεῖος Ἀπόστολος), ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ» (αὐτόθι 17).

Πρώτιστα δὲ καὶ μάλιστα διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ σωτηρίαν μας «θεμέλιον ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός» (Α' Κορ. γ' 11).

Εἰς τὸ κέντρον τῆς ζωῆς μας ὁ Χριστός. Ἐνθρονισμένος εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν μας ὁ Νυμφίος Χριστός. Πρῶτος εἰς τὴν ἀγάπην μας καὶ τὴν ὑπακοὴν μας. Ὁ Κύριός μας καὶ ὁ Θεός μας, ὁ ὑπερῦμνητος καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Β'

«Οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία»
(Πράξ. δ' 12)

Ἐχει θεμελιώδη σημασίαν διὰ τὸν χριστιανὸν ἡ κατανόησις ὅτι πρέπει νὰ εἶναι πλήρως συνδεδεμένος μετὰ τὸν Σωτῆρα Χριστόν.

Οἱ ὁπαδοὶ τῶν ποικιλονύμων θρησκειῶν ποῦ ὑπάρχουν ἀνὰ τὸν κόσμον μποροῦν νὰ τὰς ἀκολουθοῦν, ἔστω καὶ ἂν δὲν τοὺς συνδέῃ τίποτε ἄλλο μετὰ τὸν ἰδρυτὴν τῆς θρησκείας των. Ἡ σχέση των μετὰ αὐτὸν εἶναι ὅπως ἡ ἀποδοχὴ κάποιας φιλοσοφίας, ἐνῶ ἐνδεχομένως διαμφισβη-

* Παρὰ τῷ Ἡσαΐᾳ ἔχει οὕτως· «Ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ εἰς τὰ θεμέλια Σιών λίθον πολυτελὴ ἐκλεκτόν ἀκρογωνιαίον, ἔντιμον, εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ κατασυνθῇ».

τεῖται ὁ φερώνυμος αὐτῆς φιλόσοφος. Ἡ ὅπως ἀκολουθοῦν πολλοὶ κάποια ιδεολογικὰ ρεύματα, ἀλλ' ὄχι καὶ τοὺς ἐπὶ κεφαλῇς αὐτῶν.

Ἀλλὰ χριστιανὸς ἀσχετος πρὸς τὸν Χριστὸν δὲν νοεῖται. Διότι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι ἰδρυτῆς μίας νέας θρησκείας, ἔστω ἀνωτέρας καὶ τελειότερας ἀπὸ τὰς ἄλλας. Ἀλλ' εἶναι «ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας» (Ἐφεσ. ε' 23). Εἶναι «ὁ ἀρχηγὸς καὶ τελειωτὴς τῆς πίστεως» ἡμῶν (Ἑβρ. ιβ' 2). Εἶναι ὁ *Υἱὸς τοῦ Θεοῦ* καὶ ὁ *σωτὴρ* τοῦ κόσμου. Καὶ τὰ δύο ταῦτα ὀρθόδοξα ἡμῶν πιστεύματα περὶ τοῦ Χριστοῦ — ὡς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος τοῦ κόσμου — εἶναι ἀχώριστα ἀπὸ τὴν πίστιν εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα (Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον). Ἐξω ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Τριάδα ὁ Χριστὸς δὲν θὰ μπορούσε νὰ εἶναι οὔτε Θεὸς οὔτε Σωτὴρ. Εἶναι «Θεὸς ἀληθινὸς ἐκ Θεοῦ ἀληθινού». Τὸν ἐγνώρισε δὲ ὁ κόσμος ὡς ἄνθρωπον «σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα».

Ἡ Ἁγία Τριάς εἶναι τὸ ἀκατάληπτον μυστήριον τῆς Τρισηλίου Θεότητος. Χωρὶς νὰ εἶναι τρεῖς Θεοί, ἀλλ' ἐνιαῖα θεότης, ὁ Πατὴρ γεννᾷ τὸν Υἱὸν καὶ ἐκπορεύει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἡ Τριάς παραμένει ἀδιαίρετος καὶ ἀχώριστος.

Μέσα εἰς αὐτὸ τὸ μυστήριον τὰ Τρία Πρόσωπα ἀλληλοπεριχωρούμενα ἀπεργάζονται τὴν δημιουργίαν, τὴν «κυβέρνησιν» καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, μάλιστα δὲ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ τρισυπόστατος καὶ συνάμα ἐνιαῖα θεότης ἐνεργεῖ ἐν τῷ κόσμῳ τριαδικῶς («ὁ Πατὴρ δι' Υἱοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι»). Ὁμοίως εἰς τὴν «οἰκονομίαν» τῆς σωτηρίας ἡμῶν «ὁ Πατὴρ ἠυδόκησεν, ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, συνεργία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Καὶ δὴ ἐμφανίζονται λαλοῦντες καὶ ἐνεργοῦντες, εἰς τὴν Π. Διαθήκην ὁ Πατὴρ, εἰς τὴν Καινὴν ὁ Υἱός, καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὁ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐν κοινωνίᾳ πάντοτε τῶν Τριῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῆς τῆς πίστεώς του πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἡσθάνετο τόσον στενὸν καὶ ἄρρηκτον τὸν δεσμόν του πρὸς Αὐτόν, ὥστε ἔλεγε διὰ τὸν ἑαυτόν του «*ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός*». Δηλ. δὲν αἰσθάνομαι τόσον τὴν προσωπικὴν μου αὐτοτέλειαν, ὅσον αἰσθάνομαι νὰ ζῇ μέσα μου ὁ Χριστὸς καὶ ἐγὼ νὰ ζῶ καὶ νὰ ὑπάρχω ἐν τῷ Χριστῷ (Γαλ. β' 20).

Ἄν αὐτὸ εἶναι τὸ τέλειον καὶ ἡ ὑψίστη βαθμὶς τῆς ἐνώσεως μετὰ τὸν Χριστόν, πάντως διὰ νὰ προσεγγίσωμεν πρὸς αὐτήν, πρέπει πάντοτε τὰ βήματα τῆς ζωῆς μας νὰ ἀκολουθοῦν τὸν δρόμον ποὺ μᾶς

ἐχάραξεν ὁ Χριστός. Ἐκεῖνος «κατέλιπεν ἡμῖν ὑπογράμμον, ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἵχνεσιν αὐτοῦ» (Α' Πέτρ. β' 21). Ὁφείλομεν ἐπομένως νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὴν ὑψηλὴν πρὸς ἡμᾶς κλήσιν Του, «ἐπακολουθοῦντες ταῖς ὁδοῖς Αὐτοῦ». Διεκήρυξε ρητῶς «*ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ*» (Ἰω. ιδ' 6), διὰ νὰ παρακινούμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς «μίμησιν Χριστοῦ». Καὶ ὅσον περισσότερον προσέχομεν καὶ φροντίζομεν καὶ προσαρμόζομεν τὴν ζωὴν μας «κατὰ Χριστόν», τόσον ὁ Χριστὸς γίνεται δι' ἡμᾶς θεμέλιον ζωῆς καὶ σωτηρίας.

Ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ — τὸ χριστιανικὸν ἰδεώδες — φαίνεται ἀπροσπέλαστον. Καὶ προαπαιτεῖ μὲν ἀγνὴν διάθεσιν καὶ ζῆλον καὶ προσπάθειαν — ἀγῶνα θὰ ἐλέγομεν — παρὰ τοῦ χριστιανοῦ, διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ εἰς ἱκανὸν βαθμόν· ἀλλὰ καὶ προσαπαιτεῖ τὴν παρὰ Κυρίου ἐνίσχυσιν καὶ «*χάριν*».

Διὰ τοῦτο ὀφείλει ὁ χριστιανὸς νὰ μὴ ἀγωνίζεται μόνος. «*Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν*», εἶπεν ὁ Κύριος (Ἰω. ιε' 5). Ἡ προσπάθεια πρέπει νὰ γίνεται «ἐν Κυρίῳ». Ἐν ἐπαφῇ μετὰ τὸν Χριστόν. Μετὰ τὴν μετ' Αὐτοῦ ἐπικοινωνίαν διὰ θεομῆς προσευχῆς. Μετὰ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ τὸ φῶς τοῦ λόγου τοῦ Εὐαγγελίου Του. Καὶ ἔτι μᾶλλον μετὰ τὴν μυστηριακὴν μετ' Αὐτοῦ ἔνωσιν, διὰ τῆς κοινωνίας τοῦ ἁγίου Σώματος καὶ Αἵματος αὐτοῦ. «*Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἶμα ἐν ἐμοὶ μένει καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ*», εἶπεν ὁ Κύριος (Ἰω. ζ' 56). Καὶ ἐβεβαίωσεν οὕτω τὴν μετ' ἡμῶν ἔνωσιν καὶ τὴν ἐντὸς ἡμῶν παρουσίαν καὶ χάριν Του, διὰ τοῦ ἁγιοτάτου μυστηρίου τούτου, ἀπολύτως ἀναγκαίου καὶ ἀναντικαταστάτου, διὰ τὴν κατὰ Χριστόν ζωὴν καὶ σωτηρίαν τοῦ χριστιανοῦ. Μόνον οὕτως εἶναι δυνατόν νὰ «*φερώμεθα ἐπὶ τὴν τελειότητα*» (Ἑβρ. ζ' 1). Ἡ τελείωσις τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς — ἀναγέννησις τοῦ χριστιανοῦ — εἶναι ὁ προάγγελος καὶ τὸ προμήνυμα τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ σωτηρίας· «*υἱὸς γὰρ δίκαιος γεννᾶται εἰς ζωὴν*» (Παροιμ. ια' 19). Ἡ κατὰ Θεὸν «δικαιοσύνη» — ἡ ἀγιότης — εἶναι ἐχέγγυον τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ μακαριότητος.

Αὐτὴν ὅμως τὴν ἀναγέννησιν ἐπιτυγχάνομεν ἐνωμένοι μετὰ τὸν Χριστόν. Αὐτὰς δὲ τὰς ἡμέρας τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος, παρακολουθοῦντες τὰ Πάθη τοῦ Κυρίου, κάθε χριστιανὸς πρέπει νὰ εὗρεθῇ τόσον κοντὰ εἰς τὸν Χριστόν, ὥστε νὰ ἔχη τὴν αἴσθησιν ὅτι συμπάσχει μετ' Αὐτοῦ. Ὅτι γίνεται, μετὰ τὸν τρόπον του, κοινωνὸς τῶν Παθημάτων αὐτοῦ. Προσιτὸς δὲ τρόπος συνακολουθήσεως τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ ἐκούσιον Πάθος εἶναι ὁ πνευματικὸς ἀγὼν τοῦ χριστιανοῦ. Ἡ πίσις τοῦ ἑαυτοῦ μας εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν παθῶν τῆς ἁμαρτίας εἶναι ἐξ ἑκείνου πόνος, μία ἐκουσία προσφορὰ καὶ

5. ΟΙ ΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ*

Τού Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

γ) Ἡ στολή τῆς μάχης: Ὁ χριστιανὸς εἶναι ἀκόμη «καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Β' Τιμ. β' 3), «ὀπλίτης παρατάξεως Κυρίου». Ἡ ἔνταξή του στὸ στρατόπεδο τοῦ Χριστοῦ τὸν ἔφερε αὐτομάτως ἀντιμέτωπο μὲ τὸν προαιώνιο ἀντίπαλο καὶ ἐχθρὸ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ διάβολο. Μὲ τὸν τρόπον αὐτό, ὁ χριστιανὸς ἐμπλέκεται στὸν πόλεμο, τὸν ὁποῖο διεξάγει ὁ διάβολος ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Ὁ πόλεμος αὐτός, ὡς γνωστόν, ἔχει πνευματικὲς κυρίως διαστάσεις, δὲν παύει ὅμως νὰ εἶναι ἓνας πραγματικὸς πόλεμος, σκληρὸς καὶ ἀνελέητος. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἀναφερόμενος στὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ πολέμου αὐτοῦ, ὑπογραμμίζει: «Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλιν πρὸς αἷμα καὶ σάρκα (ὁ ἀντίπαλος δὲν ἔχει φυσικὲς, σωματικὲς διαστάσεις), ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας» (Ἐφεσ. στ' 12).

Ἐπειδὴ, λοιπόν, ὁ πόλεμος εἶναι πνευματικὸς, γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία ντύνει τὸ χριστιανὸ στρατιώτη μὲ εἰδικὴ στολή μάχης. Τὸν ἐξοπλίζει δηλαδὴ μὲ πνευματικὰ, κυρίως, χαρίσματα, τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν ὡς **πανοπλία** ἀμυντικῶν καὶ ἐπιθετικῶν ὄπλων. Τὴν πνευματικὴ αὐτὴ πανοπλία τοῦ χριστιανοῦ στρατιώτη τὴν περιγράφει, μὲ κάθε λεπτομέρεια, ὁ ἀπόστολος

Παῦλος: «Διὰ τοῦτο (ἐπειδὴ ὁ πόλεμος εἶναι πνευματικὸς) ἀναλάβετε **τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ**, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ (τὴν ἡμέρᾳ τῆς ἐπίθεσης τοῦ ἐχθροῦ) καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι (γιὰ νὰ ἀντισταθῆτε καὶ νικήσετε)». Καὶ στὴ συνέχεια ὁ Ἀπόστολος ἀναφέρει ἓνα πρὸς ἓνα τὰ ἀμυντικὰ καὶ τὰ ἐπιθετικὰ ὄπλα τῆς πανοπλίας τοῦ Θεοῦ¹.

Κάθε πρωτὶ ποὺ ὁ χριστιανὸς φοράει τὰ ρούχα του, ἂς μὴ λησμονεῖ τὴ στολή τῆς μάχης καὶ τοῦ πολέμου, τὴν πνευματικὴ πανοπλία του. Ἡ ἡμέρα ποὺ ἀρχίζει, ὅπως καὶ κάθε μέρα τῆς ζωῆς του, εἶναι «ἡμέρα πονηρᾶ», κατὰ τὴν ὁποία εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ δεχθεῖ τὴν ἐπίθεση τοῦ ἐχθροῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ χριστιανός, καθὼς ἀρχίζει τὴν καθημερινή του ζωὴ, πρέπει νὰ εἶναι ἔτοιμος καὶ ἐξοπλισμένος, ὡς στρατιώτης μὲν, γιὰ νὰ ἀποκρούσει νικηφόρα τὰ «πεπυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ», ὡς ἱεραπόστολος δὲ καὶ εἰρηνοποιός, γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ εὐαγγέλιο τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ.

δ) **Τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου**: Ὁ χριστιανὸς εἶναι προσκαλεσμένος στὸ Δεῖπνο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Γιὰ νὰ συμμετάσχει στὸ μακάριο αὐτὸ Δεῖπνο, «ἐνθα ὁ τῶν ἐορταζόντων ἦχος ὁ ἀκατάπαυστος καὶ ἡ ἀνέκφραστος ἡδονὴ τῶν καθορόντων τὸ κάλλος τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ τὸ ἄρρητον» (Μ. Βασίλειος), πρέπει νὰ φοράει τὸ εἰδικὸ «ἔνδυμα γάμου», γιὰ τὸ ὁποῖο μίλησε ὁ Κύριος στὴ σχετικὴ παραβολὴ (Ματθ. κβ' 11-12). Ἡ συμβολικὴ καὶ τόσο παραστατικὴ αὐτὴ

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 100 τοῦ ὑπ' ἀρ. 6 τεύχους.

θυσία, ποὺ γίνεται διὰ τὸν Χριστὸν τὸν δι' ἡμᾶς Παθόντα καὶ διὰ τοῦ Πάθους Του δωρούμενον εἰς ἡμᾶς τὴν σωτηρίαν. Μὲ τοιαύτην βιωματικὴν συμμετοχὴν εἰς τὰ Πάθη τοῦ Κυρίου, «εἴπερ **συμπάσχομεν... καὶ συνδοξασθῶμεν**» (Ρωμ. η' 17).

Τὸ θεῖον δρᾶμα δὲν ἐτελείωσεν εἰς τὸν Γολγοθᾶν. Δὲν ἐτερματίσθη εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν Ταφὴν τοῦ Κυρίου. «Ἰδοὺ γὰρ ἦλθε διὰ τοῦ σταυροῦ χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ». Ἡ χαρὰ, ἡ δόξα, ὁ θρίαμβος τῆς Ἀναστάσεως ὑπῆρξεν ἡ αἰσία διάβασις ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν.

«**Τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστὸς**»

(Α' Κορ. ε' 7). Πάσχα σημαίνει «διάβασις». «Ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διεβίβασε». Καὶ ὁ χριστιανὸς συμπάσχει καὶ συνθάπτεται μετὰ τοῦ Κυρίου, ἀναλαμβάνων ἐκουσίως καὶ ἐπιτελὼν τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς ἁμαρτίας. Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἀναστὰς ἐκ τοῦ τάφου, θὰ συναναστήσῃ τοὺς γινομένους κοινωνοὺς τῶν Παθῶν Του —καὶ κοινωνούντας τοῦ Ποτηρίου τοῦ ἁγίου Του Αἵματος— εἰς τὴν δόξαν, τὸν θρίαμβον, τὴν «θέωσιν, καὶ εἰς ζωὴν τὴν αἰώνιον (Ἰω. ζ' 54). Ἀμήν.

παραβολή αναφέρεται στη σημασία που έχει η προετοιμασία του ανθρώπου, για τη συμμετοχή του στην αιώνια Βασιλεία του Θεού.

Ο χριστιανός, όπως και όλοι οι άνθρωποι, φροντίζει να αποκτήσει τα κατάλληλα ρούχα, για τις διάφορες περιστάσεις. Ρούχα για τις τέσσερις εποχές του έτους (χειμωνιάτικα, ανοιξιάτικα, θερινά και φθινοπωρινά) και ρούχα για τις διάφορες εκδηλώσεις της ζωής (εκδρομικά, έορταστικά, επίσημα, πένθιμα κ.λπ.). Ωστόσο, η πιο μεγάλη φροντίδα του χριστιανού πρέπει να είναι το πώς θα έτοιμάσει και θα αποκτήσει το μακάριο εκείνο «ένδυμα του γάμου», που θα του επιτρέψει να συμμετάσχει στο Δείπνο της αιώνιας Βασιλείας του Θεού. Με άλλα λόγια, η βασιική ένδυματολογική μέριμνα του χριστιανού πρέπει να επικεντρώνεται στην προσπάθεια έξαγιασμού και τελείωσης της ψυχοσωματικής του ύπαρξης.

Ο ὁρθόδοξος χριστιανός αισθάνεται ιδιαίτερα την ανάγκη της προετοιμασίας αυτής. Άφενός ὁμολογεί ταπεινά, ότι δεν έχει ακόμη αποκτήσει το απαραίτητο αυτό «ένδυμα του γάμου» και αφετέρου παρακαλεί τον Κύριο να ανακαινίσει Εκείνος με τη χάρη του τον χιτώνα της ύπαρξής του, ὥστε να αξιωθεί να εισέλθει στον «κεκοσμημένον νυμφώνα» της Βασιλείας του².

ε) **Ο χιτώνας της αγάπης:** Ένα βασικό, έπισης, ένδυμα της χριστιανικής ένδυματολογίας είναι και ὁ **χιτώνας της αγάπης**. Ο Χριστός, για να βοηθήσει τους ανθρώπους να κατανοήσουν το βαθύ νόημα της βασικής ἀρετῆς της χριστιανικής ιδιότητος, της αγάπης, χρησιμοποίησε τη συμβολική εικόνα της μετάδοσης του χιτώνα: «Ο ἔχων δύο χιτώνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι» (Λουκ. γ' 11).

Ο χιτώνας ἦταν τὸ ένδυμα που κάλυπτε τὸ γυμνὸ σῶμα. Ἦταν τὸ ρούχο που ἄγγιζε τὸ σῶμα, ἦταν τὸ «κατασάρκιο» ένδυμα. Ἐτσι, ὁ χιτώνας ἐκπροσωποῦσε τὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο. Τὸ να δίνεις, λοιπόν, τὸν χιτῶνα σημαίνει να δίνεις τὸν ἑαυτὸ σου, τὸ εἶναι σου, τὴν οὐσία σου.

Ο χριστιανός, ἐπομένως, καλεῖται ὄχι ἀπλῶς να κάνει πράξεις ἐλεημοσύνης που δεν ἀγγίζουν τὸν ἑαυτὸ του, τὴν οὐσία του καὶ τὴν περιουσία του. Ο χριστιανός καλεῖται να προσφέρει κάτι οὐσιαστικὸ στοὺς ἄλλους ἄνθρώπους. Ο κάθε ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ κάτι σημαντικὸ. Στους ἄλλους πρέπει να δίνουμε «χιτῶνες». Ο χιτῶνας της αγάπης μπορεῖ να εἶναι εἴτε λόγος

εἴτε πράξη. Πρέπει ὁμως να εἶναι μιὰ οὐσιαστικὴ προσφορά, μιὰ ἔκφραση καὶ ἐπέλταση τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἑνας «χιτῶνας». Οἱ χριστιανοὶ καλοῦνται να προσφέρουν στὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἄνθρώπους κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τους. Ὅχι τόσο κάτι που ἔχουν ὅσο κάτι ἀπὸ αὐτὸ που εἶναι.

1. **Ἀμυντικὰ ὅπλα** χαρακτηρίζει ὁ Παῦλος, τὴ δικαιοσύνη, δηλαδὴ τὴν ἀρετὴ (θώρακας), τὴν πίστη (ἀσπίδα) καὶ τὴ σώζουσα χάρη τοῦ Χριστοῦ (περικεφαλαία). **Ἐπιθετικὸ ὅπλο** θεωρεῖ κυρίως τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ (μάχαιρα τοῦ Πνεύματος). Ο πνευματικὸς αὐτὸς ἐξοπλισμὸς, πρέπει να συνοδεύεται καὶ ἀπὸ ἀνάλογη **ἀγωνιστικὴ ἐκπαίδευση** καὶ προετοιμασία, βασικὰ στοιχεῖα τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἐπίγνωση τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ (ζώνη) καὶ ἡ ἱεραποστολὴ (ἀκούραστα πόδια). Βλ. Ἐφεσ. στ' 13-18.

2. Τὰ βιώματα αὐτὰ τοῦ ὁρθόδοξου πιστοῦ ἐκφράζουν, μεῖς ἰδιαίτερη ἐξομολογητικὴ διάθεση, τὰ γνωστὰ δύο τροπάκια τῆς Μ. Ἐβδομάδος, που ψάλλονται στὶς Ἀκολουθίες τοῦ Νυμφίου: «Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἀγίων σου πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος; Ἐὰν γὰρ τολμήσω συνεισελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα, ὁ χιτῶν με ἐλέγχει ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ γάμου...» (Μ. Δευτέρα) καὶ «Τὸν νυμφῶνά σου βλέπω, Σωτῆρ μου, κεκοσμημένον καὶ ένδυμα οὐκ ἔχω ἵνα εἰσέλθω ἐν αὐτῷ. Λάμπρυνόν μου τὴν στολὴν τῆς ψυχῆς, Φωτοδότα, καὶ σώσον με!»

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- ★ **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ Ι. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ**
(ἐγκόλπιο, σέ ἐκδοση πολυτελή).
- ★ **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**
(ἐγκόλπιο, σέ ἐκδοση πολυτελή).
- ★ **ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ**, ἀγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ.
- ★ **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ** (Μητροπ. Κοζάνης Διονυσίου), 52 ὁμιλίες γιὰ τὴ βαθύτερη κατανόησή της.
- ★ **ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ Θ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ**
(π. Χαράλαμπος Χατζοπούλου).
- ★ **Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ**
(π. Π. Εὐδοκίμωφ), Ἑρμηνεία καὶ ἀνάλυση τῆς Λειτουργίας τοῦ Ἰω. Χρυσοστόμου.

Γιὰ πληροφορίες καὶ παραγγελίες ἀπευθύνεσθε:
Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασίου 1 — 115 21 Ἀθήνα.
Τηλ. (01) 72 28 008.

Fax (01) 72 38 149 (Κεντρικὴ διάθεση).
Βιβλιοπωλεῖα: Δραγατσάνιου 2 (πλ. Κλαυθμώνος)
Ἀθήνα. Τηλ. (01) 32 28 637.
Ἐθνικῆς Ἀμύνης 9α — Θεσσαλονίκη. Τηλ. (031)
275 626. Fax 278 559.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ*

Τού κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΑΗ, Καθηγητού Παν/μίου Θεσσαλονίκης

Τὰ «ἐγκώμια» ἢ «μεγαλυνάρια» ἢ «ἐπιτάφια μεγαλυνάρια» ἢ «μακαριστάρια» εἶναι, ὡς γνωστό, σύντομα τροπάρια, ἓνα εἶδος «ἐπιταφίου θρήνου», πού γράφηκαν γιά νά διακοσμήσουν τήν ψαλμωδία τοῦ ἁμώμου. Στό ἔντυπο Τριώδιο εἶναι συνολικά 179, ὅσοι δηλαδή καί οἱ στίχοι τοῦ ἁμώμου (176), καί κατανέμονται, ὅπως καί ἐκεῖνος, σέ τρεῖς στάσεις, πού καταλείνονται μέ τὸ «Δόξα.. Καί νῦν...», ὡς συνήθως, καί μέ τήν ἐπανάληψη τοῦ πρώτου τροπαρίου ὡς «περισσῆς» στό τέλος τῆς κάθε στάσεως (Α' 73+2+1, Β' 60+2+1, Γ' 46+2). Ἐτσι συνολικά, μαζί μέ τὰ τροπάρια τοῦ «Δόξα... Καί νῦν...» καί τίς ἐπαναλήψεις, ἀνέρχονται στόν μεγάλο ἀσφαλῶς ἀριθμὸ τῶν 187 τροπαρίων. Ἐπαναλαμβάνουμε ὅτι δὲν γράφηκαν γιά νά ὑποκαταστήσουν τὸν ἁμωμο, ἀλλὰ γιά νά τὸν διακοσμήσουν. Αὐτὸ ἔχει βασικὴ σημασία γιά τὴν κατανόηση ὅλων ὧν γράφηκαν ὡς τώρα καί ὧν θὰ γραφοῦν στή συνέχεια.

Καί πρῶτο ἀπὸ ὅλα ἀπαντᾶται τὸ ἐρώτημα γιὰ τὸ Τριώδιο συνεκδίδεται ὁ ἁμωμος μέ τὰ ἐγκώμια. Ἀκριβῶς γιὰ τὸ ἁμωμος εἶναι τὸ κύριο στοιχεῖο τῆς ἀκολουθίας καί τὰ ἐγκώμια τὰ ἐξαρτώμενα ἀπὸ αὐτόν. Ἐτσι στίς τυπικὲς διατάξεις τῶν χειρογράφων, πού προτάσσονται στό σημεῖο αὐτὸ τῆς ἀκολουθίας, ὁρθῶς λέγεται: «Οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ ἁμώμου, ψάλλοντες δὲ καί τὰ ἐπιτάφια μεγαλυνάρια μετ' αὐτοῦ εἰς στάσεις γ'» (κῶδ. Σινᾶ 1098) ἢ «καί εὐθέως στιχολογοῦμεν τὸν ἁμωμον μετὰ τῶν μεγαλυναρίων αὐτῶν» (κῶδ. Βατοπεδίου 1198) κ.ο.κ. Τὸ «εὐθέως» δὲν παρεμβάλλεται τυχαία στίς διατάξεις αὐτές. Στό σημεῖο αὐτὸ (μετὰ τὸ «Θεὸς Κύριος...» καί τὰ ἀπολυτίκια καί πρὸ τοῦ ν' ψαλμοῦ καί τοῦ κανόνος) ἂν δὲν ἦταν Μέγα Σάββατο καί δὲν «ἐσχόλαζε» τὸ Ψαλτήριον, θὰ ἔπρεπε νά παρεμβληθεῖ ἡ στιχολογία τοῦ ΙΣΤ' καί ΙΖ' καθίσματος καί τὰ τροπάρια - καθίσματα πού τὰ συνοδεύουν. Τὸ Μέγα ὁμως Σάββατο, ἐπειδὴ ἀκριβῶς «σχολάζει» ἡ στιχολογία, παραλείπεται στό ΙΣΤ' κάθισμα καί τὰ τυχόν τροπάρια - καθίσματα πού θὰ τὸ συνόδευαν καί «εὐθέως» στιχολογεῖται ὁ ἁμωμος, γιά τοὺς λόγους πού ἤδη ἐκθέσαμε. Τὰ τροπάρια - καθίσματα, πού ψάλλονται σήμερον στό σημεῖο αὐτὸ («Σινδόνι καθαρῇ...» κ.λπ.), εἶναι τὰ μετὰ τὸν ἁμωμο καθίσματα. Ὅπως εἶδαμε στὴν ἀπάντηση στὴν ὑπ' ἀριθμ. 437-8 ἐρώτηση, πού ἀφοροῦσε στίς ἐκφωνήσεις τῆς ἀκολουθίας τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μετάθεση τῶν ἐγκωμίων μετὰ τοὺς κανόνες, πού ἐγίνε κατὰ

τοὺς νεότερους χρόνους, δὲν ἦταν ἀπλῶς «μετάθεσις», ἀλλὰ καταστροφικὴ παρέμβαση στὴ λαμπρὴ ἀκολουθία. Τὰ λαμπρὰ ὁμως πράγματα εἶναι καί εὐθραυστα καί τὰ μεγάλα δύσκολα οἰκονομοῦνται. Ἦδη στό ἐν χρήσει Τριώδιο, ἂν καί διατηρεῖται μέ ἀκρίβεια ἡ ἀρχικὴ τάξη, στίς τυπικὲς διατάξεις πού προτάσσονται τοῦ ἁμώμου - ἐγκωμίων ἀρχίζει νά προδιαγράφεται τὸ τί ἐπρόκειτο ἀργότερα νά συμβεῖ. Οἱ ὁροι ἀντιστρέφονται καί ἡ προτεραιότητα μετατίθεται ἀπὸ τὸν ἁμωμο στὰ στιχηρά του, στὰ ἐγκώμια: «Μετὰ ταῦτα (μετὰ τὸ «Θεὸς Κύριος...» καί τὰ ἀπολυτίκια) ἀρχόμεθα ψάλλειν μετὰ μέλους τὰ ἐπόμενα τροπάρια, ἦτοι τὰ ἐγκώμια, μετὰ τοῦ ἁμώμου, εἰς στάσεις τρεῖς, λέγοντες ἀνά στίχον ἐξ αὐτοῦ μεθ' ἐν ἑκαστον τροπαρίον». Ἡ διάταξη εἶναι σαφῶς λανθασμένη. Ὁ στίχος προηγεῖται καί τὸ τροπάριον ἔπεται καί ἐξαρθαίτο ἀπὸ αὐτόν. Ὁ ἁμωμος διαιρεῖται «εἰς στάσεις τρεῖς» καί τὰ τροπάρια κατ' ἀνάγκην συνακολουθοῦν. Ὁ ὑπερτονισμὸς αὐτὸς τῶν ἐγκωμίων ἐναντι τοῦ ἁμώμου εἶχε τίς φυσικὲς συνέπειες στὴν συνέχεια τῆς ἐξελιξέως τῆς ἀκολουθίας. Τὰ τροπάρια ἀνεξαρτητοποιήθηκαν στὴν πράξη, ψάλλονταν γιά εὐκολία μόνα καί ὁ ἁμωμος οὐσιαστικὰ ἐξέπεσε. Ὅτι γράψαμε σὲ ἄλλη περίπτωση (γιά τοὺς κανόνες καί τὴ στιχολογία τῶν ὧδων) ἰσχύει καί ἐδῶ κατὰ μείζονα ἴσως λόγο. Ἄν οἱ ἱεροὶ ὑμνογράφοι προέβλεπαν ὅτι τὰ τροπάρια τους θὰ κατέτρωγαν τὸν ἁμωμο δὲν θὰ τὰ ἔγραφαν ἢ τουλάχιστον δὲν θὰ ἔγραφαν τόσα πολλὰ. Δὲν πρόκειται γιά σχῆμα ὑπερβολῆς, ὅπως θὰ φανεῖ καί ἀπὸ τὴ συνέχεια.

Μιλοῦμε πάντα γιά τὴν πράξη τῶν ἐνοριῶν. Τὰ 187 τροπάρια ἦταν πάρα πολλὰ. Ἀπαξ δὲ καί κατέρρευσε ὁ συνεκτικὸς σκελετὸς τους, ὁ ἁμωμος, ἀρχισε ἡ ἀναμενόμενη διαρροή. Ἀπὸ 187 σὲ νεώτερες ἐκδόσεις περιορίσθηκαν σὲ 120 (40 ἀνὰ στάση) καί ἀπὸ 120 σὲ 90 (30 ἀνὰ στάση). Καί πάλι ἦταν πολλὰ. Ἡ ψαλμωδία ὅλων ἀπαιτοῦσε ἓνα δίωρο, τόσος ὅσος ἦταν ὁ προβλεπόμενος χρόνος γιά ὁλόκληρη τὴν ἀκολουθία. Ἦδη εἶχε προηγηθεῖ ὁ ἐξάψαλμος καί ὁ κανόνας καί ἔπρεπε νά ἀφεθεῖ χρόνος γιά τὰ εὐλογητάρια, τοὺς αἶνους καί τὴ δοξολογία. Στὴν δοκιμασία τῆς πράξεως δὲν μπόρεσε νά κρατηθεῖ ἀκέραιος οὔτε ὁ μειωμένος ἀριθμὸς τῶν ἐγκωμίων, ὅπως προδιαγραφόταν στίς νεότερες ἀνεπίσημες ἢ ἡμιεπίσημες ἐκδόσεις, στὰ τριάντα δηλαδή τροπάρια γιά κάθε στάση. Σ' αὐτὸ συνήργησαν καί ἄλλοι λόγοι, αὐτὴ τὴ φορὰ ἐσωτερικοί.

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 101 τοῦ ὑπ' ἀρ. 6 τεύχους.

(Συνεχίζεται)

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΚΑΙ Η ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΒΑΡΛΑ

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὁ ἄνθρωπος ὑπετάγη σὲ μιὰ παράδοξη ἀντίληψη περὶ ψυχαγωγίας, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ σὲ ἀνεξέλεγκτη ἀνατροπὴ τῆς παραδεκτῆς καὶ ἀπαραιτήτου ἰσορροπίας του. Δὲν ἀποτελεῖ ὑπερβολὴ νὰ ποῦμε ὅτι σὺν τὴν μέρην μας ἰδιαίτερα, εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἀνάπαυση καὶ ἀναψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Κάτι τέτοιο ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἐκδρομὴν. Ἡ ἐκδρομὴ εἶναι μιὰ θεμιτὴ ἐκδήλωση τρόπου ζωῆς τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ἀναζητᾷ ἓνα οὐσιαστικὸ καταφύγιο ἀναψυχῆς του, καθὼς δοκιμάζεται σκληρὰ καὶ καταπονεῖται ἀπὸ τὶς ἀντιξοότητες τῆς ζωῆς.

Ἡ ἐκδρομὴ ἐπομένως ὑπηρετεῖ μιὰ ἀδήριτη ἀνθρώπινη ἀνάγκη καὶ ἀποσκοπεῖ στὴν οὐσιαστικὴ βελτίωση τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Συνήθως ἡμέρα ἐκδρομῆς, ἐκτὸς ἐξαιρέσεων, εἶναι ἡ Κυριακὴ. Ἡ Κυριακὴ, ἡμέρα ἀναπαύσεως ἀλλὰ καὶ κατὰ συνθήκην ἡμέρα συμμετοχῆς τοῦ πιστοῦ στὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἀφιερωμένη στὴν ψυχαγωγία καὶ ἀνάπαυση τοῦ ἀνθρώπου, οὐσιαστικὰ ἀποκόπτει τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τὶς λατρευτικὰς ὑποχρεώσεις τους. Ἔτσι, Ἐκκλησία καὶ μυστηριακὴ ζωὴ ἔρχονται σὲ δευτέρῃ μοίρᾳ, μὲ ἀποτέλεσμα, τὸ δέον γιὰ κάθε χριστιανὸ νὰ παραμελεῖται καὶ ἡ ἐκδρομὴ πραγματοποιεῖται ἐκτὸς Ἐκκλησίας νὰ καταντᾷ οὐσιαστικὰ ἀποτρεπτικὴ στὴν ἐπιδίωξη, ἐπίτευξη ποιμαντικῆς μέριμνας καὶ οὐσιαστικῆς φροντίδας τοῦ πνευματικοῦ, τοῦ ποιμένα, γιὰ ἄμεση ἢ ἔμμεση ἱκανοποίησιν βασικῶν ἀναγκῶν τῶν πιστῶν.

Ἡ ἐκδρομὴ ἐντὸς τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἐνορίας, καθιστάμενη προσκυνηματικὴ, ἐκπολιτίζει καὶ πνευματώνει τὸν χριστιανό, ἀσκώντας καθοριστικὴ ἐπίδραση στὴ μετέπειτα ζωὴ του. Ἐπιπλέον τὸν βοηθᾷ νὰ προσλαμβάνει καὶ νὰ ἀπολαμβάνει τὰ παρεχόμενα ἀγαθὰ, καθιστώντας τὸν μέτοχο καὶ ἀποδέκτη πολιτιστικῶν προϋποθέσεων καὶ ἀγαθῶν.

Μὲ τὴν προσκυνηματικὴ ἐκδρομὴ ἀναπτύσσεται ἡ ἔμφυτη θρησκευτικὴ λειτουργία τῆς ψυχῆς γιατί ἡ παρεχόμενη ἀγωγή της δὲν περιορίζεται σὲ μιὰ ἀπλὴ θεωρητικὴ μόρφωση, ἀλλὰ μεταμορφώνει τὸν ἄνθρωπο, καθιστώντας τὸν δέκτη πολλὰπλῶν ἐπιρροῶν, οἱ ὁποῖες ἀποβλέπουν, καὶ τὸ ἐπιτυγχάνουν, στὴν βελτίωση τῆς ὅλης συμπεριφορᾶς καὶ τῆς ἐσωτερικῆς πνευματικῆς του ὑπόστασης.

Ἀποτελεῖ ἐπομένως οὐσιαστικὸ παράγοντα θρησκευτικῆς ἀγωγῆς, ἀφοῦ ἀφυπνίζει τὸν ἄνθρωπο, τὸν

καλεῖ νὰ ἀντιλαμβάνεται καὶ νὰ συνειδητοποιεῖ τὴν ἀξία τοῦ ἐκάστοτε χώρου τὸν ὁποῖον ἐπισκέπτεται καὶ ὁ ὁποῖος ἀνήκει στὸν εὐρύτερο θρησκευτικὸν χώρο, στὸν ὁποῖο εἶναι ἐνταγμένος συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδήτῃ, γιὰ νὰ γεύεται τοὺς παρεχόμενους καρπούς.

Τὶς προσκυνηματικὰς ἐκδρομὰς θὰ μπορούσε κάποιος νὰ ὀνομάσει θεραπευτικὸν τουρισμό, τουρισμὸ δηλαδὴ θεραπείας τῆς ψυχῆς σὲ πηγὰς πνευματικῆς καὶ ἀνεξάντλητης, ὅπου ὁ πιστὸς ἐπιζητεῖ τὴν ἴαση γιὰ νὰ καταφέρει τὴν ἰκανὴ καὶ ἀναγκαῖα βελτίωση γιὰ πνευματικὴ ἀνάκαμψη καὶ ἐγρηγόρηση, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ ἀναγεννᾶται καὶ νὰ ἀντιμετωπίζει ἐπιτυχῶς τὶς ποικίλες ἀντιξοότητες τῆς ζωῆς.

Ἐδῶ διαφαίνεται καὶ καταδεικνύεται ἡ σημασία τῆς ἐνορίας καὶ τῶν δραστηριοτήτων της.

Ἡ προσκυνηματικὴ ἐκδρομὴ ἐνταγμένη στὸ πλαίσιο τῆς ἐνοριακῆς δραστηριότητος, ἀποτελεῖ ἓνα σκοπὸ ποὺ συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ, περικλείει πολλὰς φορὲς τὴν ὑπέρβαση τῆς καθημερινότητος καὶ ἐπιτυγχάνει ψυχικὴ ἀνάταση καὶ κατάνυξη, συνάντηση μὲ μιὰ ἄλλη πραγματικότητα ἐπιδιωκόμενη καὶ προσδοκώμενη, προσδοκία παρακλήσεως, οὐσιαστικὰ δηλαδὴ μιὰ ἄλλη ποιότητα ζωῆς σὲ μιὰ διαφορετικὴ διάσταση, ὅπου ὁ πιστὸς ζεῖ καὶ γεύεται ἀληθινά.

Ἡ προσκυνηματικὴ ἐκδρομὴ μέσω τῆς Ἐκκλησίας, τύπος καὶ μορφή καὶ αὐτὴ ἐκδρομῆς, χωρὶς μάλιστα νὰ ὑπολείπεται τῶν ἐκδρομῶν ἄλλων μορφῶν, ἐπενεργεῖ θετικὰ καὶ οὐσιαστικὰ.

Μέσα ἀπὸ αὐτὰς τὶς ἐκδρομὰς ποὺ οὐσιαστικὰ εἶναι εὐλαβικὰς ὁδοιπορικὰς καὶ ἱερὰς ἀποδημίας σὲ τόπους θρησκευτικῶν καὶ ἐθνικῶν μνημῶν σφυρηλατοῦνται συνειδήσεις καὶ ἀνακαμινεύεται ἡ πίστις τοῦ προσκυνητῆ.

Ἐπιτυγχάνεται ἐπίσης:

α) Ἀμεση ἐνεργοποίηση τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος ἀπὸ τὴν ἐπιτόπια καὶ ἄμεση ἐπαφὴ πιστοῦ καὶ προσκυνήματος, τὸ ὁποῖο ὡς ἰδιαίτερος χώρος ἐπιδρᾷ καθοριστικὰ στὴ διαμόρφωση μιᾶς βιωματικῆς προσέγγισης καὶ ταύτισης ἄλλων διαστάσεων ποὺ ἀναμφιβόλως προσφέρουν πολλὰ.

β) Σύσφιγξη διανθρωπίνων σχέσεων μεταξὺ τῶν προσκυνητῶν, οἱ ὁποῖοι ἂν καὶ ἀποτελοῦν μέλη πολλὰς φορὲς τῆς αὐτῆς κοινωνικῆς ομάδας καὶ τῶν αὐτῶν ιδεολογικῶν καὶ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, ἐντούτοις δὲν γνωρίζονται ἐπαρκῶς.

Ἡ ἐπικαιρότητα τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως*

Τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. **ΙΕΡΟΘΕΟΥ ΒΛΑΧΟΥ**

Ἐεροκήρυκος καὶ Δ/ντοῦ Νεότητος Ἀρχ/πῆς Ἀθηνῶν

Αὐτὴ ἡ ἀναζήτηση τῆς παραδοσιακῆς ζωῆς φαίνεται καὶ ἀπὸ ἓνα ἀπλὸ μὲν περιστατικὸν, ἀλλὰ πού ἐκφράζει μιὰ μεγάλη πραγματικότητα. Τελευταῖα δύο ἐκδοτικοὶ οἴκοι ἐξέδωσαν δύο ἀναγνωστικά, πού παλαιότερα διδασκόμασταν στὶς πρῶτες τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου· τὸ ἓνα τιτλοφορεῖται «τὰ καλὰ παιδιὰ» καὶ τὸ ἄλλο «ἀλφαβητάριο», καὶ ἔγιναν ἀνάρπαστα. Πραγματικά, παρατηρώντας αὐτὰ τὰ ἀναγνωστικά καὶ συγκρίνοντάς τα μὲ νεώτερα, διαπιστώνει κανεὶς τὴν μεγάλη διαφορὰ. Τελικά, αὐτὴ ἡ ἀναζήτηση καὶ ἀγορὰ τῶν παλαιῶν ἀναγνωστικῶν, δὲν ἐκφράζει ἀπλῶς τὸν λεγόμενο παλιμπαιδισμό, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναζήτηση τοῦ παλαιοῦ τρόπου ζωῆς.

Μέσα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία διασώζεται ὁ πυρήνας αὐτὸς τῆς παραδόσεως πού ἐκφράζει τὸ ἰδιαίτερο ἦθος καὶ τὸν ἰδιαίτερο τρόπο ζωῆς. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ νέος πού ζῇ μέσα στὸν ἐκκλησιαστικὸν χώρον εἶναι μοντέρνος καὶ ἀπὸ αὐτῆς τῆς πλευρᾶς. Ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ εἶναι συνέχεια, καλλιέργεια καὶ ἀνάπτυξη τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς, πού χαρακτηρίζεται γιὰ τὴν νηφαλιότητα, τὴν ἀνδροπρέπεια, τὴν ἐσωτερικότητα. Εἶναι στοιχεῖα πού προσιδιάζουν

στὸν ὥριμο καὶ ὀλοκληρωμένο ἄνθρωπον. Συνάντησα κάποιον διάσημο Ρώσσο μουσικοσυνθέτη πού γνώριζε τὴν δυτικὴ μουσικὴ, ὁ ὁποῖος μοῦ ἔλεγε ὅτι ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ ἀκουσε βυζαντινὴ μουσικὴ αἰσθάνθηκε ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ πιὸ κατάλληλη γιὰ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν λατρεία. Ἡ βυζαντινὴ ἀγιογραφία, μὲ τὸν τρόπο καὶ τὴν τεχνικὴ πού χρησιμοποιεῖ, ἀποτελεῖ ὅτι ὠριμότερο ἔχει νὰ ἐπιδείξη ἡ θρησκευτικὴ τέχνη. Ἐπειτα, αὐτὸς πού ζῇ μέσα στὴν Ἐκκλησίᾳ ἐρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὰ πανηγύρια, τοὺς δημοτικοὺς χορούς, τὰ δημοτικὰ τραγούδια, ἀφοῦ καὶ αὐτὰ εἶναι στὴν πραγματικότητα ρωμαίικα. Μᾶς ἔχουν μάθει νὰ τὰ λέμε δημοτικά, ἀλλὰ εἶναι ρωμαίικα, ἀφοῦ ἐκφράζουν ἓνα ἰδιαίτερο ἦθος.

Βέβαια, πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι ὅταν μιλάμε γιὰ παράδοση καὶ παραδοσιακὸν τρόπο ζωῆς δὲν ἐννοοῦμε τὴν συντήρηση τοῦ παρελθόντος. Ἄλλο παράδοση καὶ ἄλλο συντήρηση. Ἡ συντήρηση εἶναι ἡ μηχανικὴ ἐπανάληψη τῶν μορφῶν τοῦ παρελθόντος, καὶ ἐκφράζει μιὰ στατικότητα, ἐνῶ ἡ παράδοση εἶναι ἡ βίωση τοῦ παρελθόντος μέσα στὰ σύγχρονα δεδομένα, δηλαδὴ συνιστᾷ μιὰ δυναμικὴ ἐνέργεια. Καὶ μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς ὅτι αὐτὸ τὸ βιώνει κανεὶς μέσα στὴν Ἐκκλησίᾳ, ἀκριβῶς γιὰτὶ ὑπάρχει ἡ ζωογόνος παρουσία τῆς θείας Χάριτος, πού ἀναναίνει καὶ

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 103 τοῦ ὑπ' ἀρ. 6 τεύχους.

γ) Οἱ χριστιανοὶ δὲν παραμένουν ἀπλοὶ καὶ παθητικοὶ ἀκροατὲς καὶ γνώστες ἀφρημένων ὑψηλῶν ἀληθειῶν, ἀλλὰ ζοῦν ἀπὸ κοντὰ καὶ βιώνουν κατὰ τρόπο ἄμεσο καὶ καθοριστικὸ τὴ διάσταση τῆς πραγματικότητος στὴν ὁποία πιστεύουν καὶ τὴν ὁποία καλοῦνται νὰ ὑπηρετήσουν.

Εἶναι ἀπαραίτητη ἐπομένως ἡ ἐνεργοποίηση τῆς ἐνορίας στὴν κατεύθυνση πραγματοποιήσεως προσκυνηματικῶν ἐκδρομῶν. Ἄλλωστε ἡ προσκυνηματικὴ ἐκδρομὴ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἐνορίας εἶναι μιὰ σημαντικὴ μορφή ποιμαντικῆς διακονίας πού δὲν ἀποτελεῖ νεωτερισμό, ἀλλὰ μιὰ οὐσιαστικὴ προσπάθεια προσ-αρμογῆς στὸ σημερινὸ γίνεσθαι, σὲ τρόπο ὥστε ὁ ποιμαντικὸς ρόλος τῆς ἐνορίας νὰ ἐνεργοποιεῖται δυναμικὰ καὶ σύγχρονα. Πολλὲς Μητροπόλεις, ἔχουν κατανοήσῃ ἤδη τὴν ἀξία τῶν προσκυνηματικῶν ἐκδρομῶν καὶ οἱ προσπάθειές τους ἀποδίδουν ἄριστα ἀποτελέσματα. Ἡ προοπτικὴ ὅμως αὐτῆς τῆς δυναμικῆς βρίσκεται ἀκόμη σὲ νηπιακὴ ἡλικία.

Θά 'θελα ταπεινὰ νὰ προτείνω τὴν ἐντατικοποίη-

ση τῶν ποιμαντικῶν πρωτοβουλιῶν τῶν ἱερῶν Μητροπόλεων γιὰ οὐσιαστικὴ ἀξιοποίηση αὐτῆς τῆς ὑπαρ-κτικῆς καὶ ἀναμφισβήτητα πνευματικῆς ποιμαντικῆς, χωρὶς νὰ χαθεῖ ὁ ἐλάχιστος χρόνος.

Ἔτσι δὲν θὰ ἀφεθεῖ ἀνεκμετάλλευτη ἡ διανοιγόμενὴ νέα πρακτικὴ διάσταση γιὰ ἄμεση καρποφορία μιᾶς διακονίας, πού ἀποτελεῖ ἓνα λίαν σοβαρὸ θέμα, πού φοβοῦμαι ὅτι μέχρι τὶς μέρες μας δὲν ἔχει ἀντιμετωπιστεῖ σοβαρά.

Οἱ Μητροπόλεις θὰ πρέπει νὰ ἐπιληφθοῦν κατὰ τρόπο ἄμεσο τοῦ θέματος διαθέτοντας κατάλληλους κληρικούς, οἱ ὁποῖοι νὰ μποροῦν νὰ ἐπιδίδονται ἐπι-τυχῶς στὴν ὁργάνωση τέτοιων ἐκδρομῶν, σὲ τρόπο ὥστε νὰ προσφέρουν στοὺς χριστιανούς τῆς ποιμαν-τικῆς δικαιοδοσίας τους ἀνεπανάληπτες εὐκαιρίες καὶ δυνατότητες, πολλὰς φορὲς οὐσιαστικῆς ἐπανάταξής τους στὸν χώρο τῶν πνευματικῶν ἐπιρροῶν καὶ προσ-δοκιῶν τους. Ἔτσι ἡ Ἐνορία θὰ πραγματοποιεῖ ἓνα βασικὸ στόχο τῆς. Τὴν πνευματικὴ ἐπανατροφοδότη-ση τῶν μελῶν τῆς.

πάντα, και γιατί υπάρχουν τὰ μεταμορφωμένα πρόσωπα τῶν ἁγίων. Αὐτὸ συμβαίνει γιατί ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία, ὡς Σῶμα Χριστοῦ καὶ οἱ ἅγιοι ποὺ εἶναι οἱ ζωντανοὶ ὁργανισμοὶ καὶ ἀνανεώνουν τὸ παρὸν, χωρὶς νὰ παραθεωροῦν τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν.

6. Ἐπίπεδη καὶ ἐσωτερικὴ ζωὴ

Οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι καὶ ἰδιαίτερος οἱ νέοι ἀπογοητευμένοι ἀπὸ τὴν ἐπίπεδὴ ζωὴ, ποὺ εἶναι ἐπίπλαστη, ἀναζητοῦν κάτι βαθύτερο καὶ οὐσιαστικότερο. Εἶναι ἀναζητητὲς ἐνὸς ἄλλου τρόπου ζωῆς ποὺ νὰ μὴν περικλείεται στὸ ἐπίπεδο σχῆμα καὶ νὰ μὴν ἐξαντλεῖται στὶς αἰσθήσεις. Ἐτοί, λοιπόν, παρατηρεῖται μιὰ κίνηση πρὸς τὴν ἀνακάλυψη μυστικῶν δυνάμεων. Θὰ μπορούσα στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ ἀναφέρω πολλὰ παραδείγματα καὶ πολλὰ κέντρα πρὸς τὰ ὁποῖα κατευθύνεται ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος καὶ ἀπὸ περιέργεια, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πραγματικὴ ἀναζήτησιν τῆς ἐλευθερίας. Ἦδη στὰ ὅσα ἀνέφερα προηγουμένως φαίνεται τὸ περιεχόμενο τῆς ἀναζήτησης. Θὰ ἤθελα ὁμως ἐδῶ νὰ ἐπικεντρώσω τὸ ἐνδιαφέρον σας σὲ τρία βασικὰ σημεῖα.

Τὸ πρῶτο ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀναζητᾷ νὰ βρῇ τὴν βαθύτερη σημασίαν τοῦ ἔρωτα. Καταλαβαίνει ὅτι δὲν μπορεῖ ὁ ἔρωτας νὰ περικλεισθῇ στὶς βιολογικὰς ἀνάγκες, στὴν ἀναγκαιότητα τοῦ γεννησιῶν ἐνστίκτου καὶ τὶς ἀνάγκες τῆς φύσεως, ἀλλὰ εἶναι κάτι βαθύτερο. Εἶναι πραγματικὰ μοντέρνα πράξις ἡ διάκρισις τοῦ ἔρωτα ἀπὸ τὸ σέξ. Καὶ αὐτὸ γιατί ὁ σύγχρονος τρόπος ζωῆς, ὅπως καλλιεργεῖται ἀπὸ τὰ μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας, περικλείει τὸν ἔρωτα μόνον στὶς σεξουαλικὰς ἀνάγκες.

Στὴν Ὁρθόδοξον ὁμως Ἐκκλησίαν, μὲ τὴν ὅλην ζωὴ καὶ θεολογίαν ποὺ διαθέτει, χωρὶς νὰ ἀποκλείεται καὶ ἡ λειτουργία τοῦ γεννησιῶν ἐνστίκτου, ἀφοῦ εὐλογεῖται ὁ γάμος, ἐν τούτοις δίδεται μεγάλη σημασία καὶ προτεραιότητα στὸ περιεχόμενο καὶ τὴν βαρύτητα τοῦ ἔρωτα. Ὁ διάλογος μὲ τὸν ἑαυτὸν μας, ποὺ προϋποθέτει τὸ σπᾶσιμο τοῦ τραγικοῦ μονολόγου, ἡ βίωσις τῆς ἐσωτερικῆς ὑπαρξιακῆς ἐλευθερίας, ἡ εὕρεσις τοῦ Θεοῦ, συνδέεται ἀναπόσπαστα μὲ τὴν εὕρεσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκεῖνος ποὺ ἀποβάλλει τὴν φιλαυτία, ἀποκτᾷ ἀμέσως φιλοθεΐαν καὶ φιλάνθρωπίαν. Ὁ ἄνθρωπος μέσα στὴν Ἐκκλησίαν, ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ ἐνστίκτου, ὄντας πρόσωπο, ἀγαπᾷ πρα-

γματικὰ καὶ ἀληθινὰ. Στὸ πρόσωπο τοῦ ἄλλου βλέπει τὸν Θεό, τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι τὸ ὄργανον καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἡδονῆς.

Πραγματικὰ, ὁ κόσμος σήμερον ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ νὰ ἀγαποῦν πραγματικὰ καὶ ὄχι μέσα ἀπὸ τὴν ζωώδη λειτουργίαν τοῦ ἐνστίκτου. Μιὰ γυναῖκα ἔλεγε κάποτε. Ὁ τάδε μὲ βλέπει σὰν γυναῖκα. Εἶναι φοβερὴ αὐτὴ ἡ διαπίστωσις. Χρειαζόμαστε σήμερον ἀνθρώπους ποὺ νὰ βλέπουν τοὺς ἄλλους ὄχι μὲ τὰ ἰδιαιτέρα χαρακτηριστικὰ τοῦ φύλου, οὔτε μέσα ἀπὸ δαιμονιώδεις καὶ ζωώδεις ἐσωτερικὰς διεργασίες ποὺ ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ ἐνστίκτου, ἀλλὰ ὡς εἰκόνες Θεοῦ. Γι' αὐτὸ λέμε ὅτι στὴν Ἐκκλησίαν ἀποκτοῦμε καὶ ἄλλες διόδους ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς ἀνθρώπους, μπορούμε νὰ ἀποκτήσουμε τὸν ἀληθινὸν ἔρωτα, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι πάντα ταυτισμένος μὲ τὸ σέξ.

Τὸ δεύτερον σημεῖον ποὺ δείχνει τὴν προσπάθειαν τοῦ ἀνθρώπου νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴν ἐπίπεδὴ ζωὴ, ποὺ τὸν ταλαιπωρεῖ καὶ τὸν φυλακίζει, εἶναι ἡ ἀναζήτησις ἐνὸς μυστικισμοῦ. Ὁ ἄνθρωπος καταλαβαίνει ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ περιορισθῇ στὶς αἰσθήσεις καὶ τὴν λογικὴν, ὅτι ὁ πυρήνας τῆς προσωπικότητός του δὲν εἶναι ἡ λογικὴ καὶ ὁ ἐγκέφαλος. Γι' αὐτὸ ἔχει περιέργειαν γιὰ τὸ βάθος τῆς προσωπικότητος. Καὶ ἀγνοώντας τὴν Ὁρθόδοξον Παράδοξον καταφεύγει σὲ μυστικισμοὺς ἀνατολικοῦ τύπου, μὲ τὸν λεγόμενον ὑπερβατικὸν διαλογισμόν. Ἐτοί, ἑκατομμύρια ἄνθρωποι σήμερον σὲ ὅλον τὸν κόσμον, ἰδιαίτερος νέοι, ἐμπλέκονται μὲ τοὺς «τσαρλατάνους» τῆς ἀνατολῆς, ποὺ προσαρμόζουν τὴν ἰνδουϊστικὴν φιλοσοφίαν στὸ ἐπίπεδον τῶν δυτικῶν ἀνθρώπων γιὰ νὰ τοὺς προσφέρουν τάχα ἡρεμίαν καὶ νὰ τοὺς κλέψουν ὅτι πολύτιμον διαθέτουν. Καί, βέβαια, γνωρίζουμε πολὺ καλὰ ὅτι αὐτὲς οἱ περιέργειες πληρώνονται πολὺ ἀκριβὰ ὄχι τόσο σὲ ὕλιν ἀγαθὰ, ἀλλὰ κυρίως σὲ ὑπαρξιακὴν αὐτοκτονίαν καὶ στὴν σύνδεσιν μὲ τὴν σατανολατρεία ποὺ εἶναι ὅτι χειρότερον μπορεῖ νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος.

(Συνεχίζεται)

Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης

ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ

Εἰσαγωγή, μετάφρασις, σχόλια τοῦ ἀρχιμ. Παγκράτιου Μπρούσαλη. Ἐνα ἀκόμη βαθυστόχαστον ἔργον, στίς ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΙΝΤΣΟΝ ΚΟΡΕΑΣ*

Του πανοσ. ἀρχιμ. κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑ

6. Χαιρετισμός - Μαρτυρία Παλαιμάχων

Στην Ὀμάδα τῶν παλαιμάχων Πολεμιστῶν ἦταν — μάλιστα ὡς ἀργηγός της — ὁ Πρόεδρος τοῦ Πανελληνίου Συνδέσμου Παλαιμάχων Πολεμιστῶν Κορέας κ. Γεώργιος Παπαγγελάκης. Στὸν κ. Πρόεδρο δόθηκε ὁ λόγος καὶ ἐκεῖνος εἶπε τὰ ἀκόλουθα:

«Ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεὸν»

Σεβασμιώτατε
Θεοφιλέστατε,
Κυρίες καὶ Κύριοι,

Συμπληρώνονται, σὲ λίγο καιρό, 44 ἔτη ἀπὸ τοῦ δραματικοῦ ἐκείνου Φθινοπώρου τοῦ ἔτους 1950, ὅταν τὸ Ἐκστρατευτικὸ σῶμα Ἑλλάδος ἀπεβιάσθη σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν «Χώρα τῆς πρωϊνῆς γαλήνης», συμπαραστάτης καὶ συμπολεμιστῆς τῶν ἀγωνιζομένων γιὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησίαν ἀδελφῶν Κορεατῶν. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ τριετοῦς ἐκείνου πολέμου, οἱ Ἕλληνες ἠγωνίσαντο τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν «τοῖς κείνων ρήμασι πειθόμενοι». 198 συμπολεμισταὶ μας καθαγίασαν μὲ τὸ τίμιο αἷμα τῶν καὶ τὴν ἡρωϊκὴν θυσίαν τῶν αὐτῶν τὴν γῆ καὶ παρέμειναν ἐδῶ ἀκόμητοι φρουροί, φυλάσσοντες Θερμοπύλες.

Εἶμαι βέβαιος, Θεοφιλέστατε, ὅτι κατανοεῖτε καὶ συμμερίζεσθε ἀπολύτως τὴν βαθεῖαν συγκίνηση ἡμῶν τῶν ἀπομάχων τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς προσκυνηματικῆς μας ἐπανάδου.

Ὅταν πρωτοῦλθαμε στὴν Κορέαν τὴν ἐπικὴν ἐκείνην ἐποχὴ, δὲν ὑπῆρχαν οἱ τόσον περικαλεῖς ναοὶ ποὺ ὑπάρχουν σήμερα. Μόνον ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὴν Σεοῦλ ὑπῆρχε, καὶ αὐτὸς καθημαγμένος ἀπὸ τὴν βαρβαρότητα τῶν εἰσβολέων, προσπαθοῦσε νὰ συνάξῃ ὑπὸ τὸν τρουῖλλον τοῦ τοῦ ἐλαχίστους ἐναπομείναντες ὀρθοδόξους ἀδελφούς μας.

Οἱ Ἕλληνες στρατιῶτες ποδηγετούμενοι ἀπὸ ἀξιόους διοικητὰς καὶ ἐμπνεόμενοι ἀπὸ εὐλαβεῖς στρατιωτικοὺς ἱερεῖς, προσέφεραν πρῶτοι τὸν ὀβολόν των γιὰ τὸν ἐξωραϊσμὸ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ναοῦ καὶ ἀγκάλιασαν μὲ στοργὴ τοὺς δεινῶς δοκιμαζόμενους Κορεάτες.

Τὰ χρόνια ἐπέρασαν. Ἡ εἰρήνη ἐπανῆλθε σ' αὐτὴν τὴν χώρα καὶ ἡ ἡρωϊκὸς λαὸς της ἀρχισε νὰ ἐπουλῶνῃ τὰς πληγὰς του καὶ νὰ ἀνοικοδομῇ τὴν χώρα. Μὲ ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ οἱ Κορεάτες ἐκέρδισαν καὶ αὐτὴ τὴν εἰρηνικὴ μάχη.

Ἡ Κορέα σήμερα ἔγινε ἓνα κράτος ἰσχυρὸ καὶ μὲ παγκόσμια ἀκτινοβολία. Ἀλλὰ καὶ στὸν χώρῳ τῶν Ὀρθοδόξων ἔγιναν πάρα πολλά. Ὁ Αἰώνιος καὶ Παντοδύναμος Θεός, ὁ Δομῆτωρ τοῦ σύμπαντος Κόσμου ἐπέλεξε ἀλανθάτως τὸ ὄργανόν Του, ἵνα διακονήσῃ τὸ ποιμνίον Του καὶ ἐργασθῇ εἰς τὸν ἀμπελῶνα Του.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἱεραποστολὴ Ἄνω Ἀνατολῆς τῆς ὁποίας ἀπ' ἀρχῆς Σεῖς, Θεοφιλέστατε, πρωτοπορεῖτε, αὐτὴν τὴν στιγμὴν μὲ τὴν βοήθειαν πάντοτε τοῦ Παντοκράτορος, μᾶς δίδει τὴν ἀπερίγραπτον χαρὰν τῶν ἐγκαινίων καὶ αὐτοῦ τοῦ Ὀρθοδόξου Ἱεροῦ Ναοῦ, ἔκτου κατὰ σειρὰν στὴν Κορέαν. Ἐξ ἴσου ὑπερτάτην χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν θὰ αἰσθάνωνται καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἡρωϊκῶς πεσόντων συμπολεμιστῶν μας, βλέπουνσαι ἀπὸ ψηλὰ τὴν πνευματικὴν προκοπὴν καὶ καρποφορίαν εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ στὴν Ἄνω Ἀνατολή.

Θεοφιλέστατε Πάτερ, εἰς τὰς πρὸς τὸν Ὑψιστον δεήσεις καὶ προσευχὰς σας μνημονεύετε καὶ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνταῦθα εὐκλεῶς ἀγωνισαμένων καὶ ἐνδόξως πεσόντων συμπολεμιστῶν μας.

Προσεύχεσθε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἐλαχίστων τοὺς ὁποίους παρακαλοῦμεν ὅπως συγκαταριθμεῖτε στὸ ποίμνιόν Σας.

Ἐμεῖς οἱ ἀπόμαχοι τοῦ ἐπικοῦ ἐκείνου ἀγῶνος, θεωροῦμε τὴν Κορέαν δευτέρῃ πατρίδα μας καὶ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς μητέρα μας.

Συμπροσευχόμεθα μαζί σας καὶ ἡμεῖς οἱ ἑσχατοὶ τοῦ ποιμνίου Σου καὶ ἱκευτεύομεν ὅπως Κύριος ὁ Θεός, ὁ Θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ ζωῆς Χορηγός, δώσῃ εἰς Σέ, τὸν ὀρθοτομοῦντα τὸν Λόγον τῆς Ἀληθείας Του, ὑγείαν καὶ μακροήμερευσιν, εἰς δὲ τὴν Ἱεραποστολὴν καὶ τοὺς Ὀρθοδόξους ἀδελφούς μας πᾶν δῶρημα τέλειον διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου Του καὶ τὸν φωτισμὸν καὶ ἄλλων ψυχῶν ποὺ λαχταροῦν τὴν ἀληθινὴν πίστη.

Παρακαλοῦμε ὡσαύτως τὴν Θεομήτορα καὶ

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 102 τοῦ ὑπ' ἀρ. 6 τεύχους.

Σχέσεις Ἱεραποστολῆς καὶ Ποιμαντικῆς

Τοῦ πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ρωμανοῦ Κανιτάκη, Ἱεροκλήρουκος

Ἀνέκαθεν ἀπετέλει διὰ τὴν Ἐκκλησίαν γεγονὸς ἀναντίρρητον, ὅτι κυρία ἀποστολὴ καὶ μέριμνα αὐτῆς ἦτο ἡ κήρυξις τοῦ Εὐαγγελίου εἰς πάντα τὰ ἔθνη καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ συμπερίληψις ὅλων τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν καινὴν ζωὴν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἱεραποστολὴ εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένη μὲ τὸ ποιμαντικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· «καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· ἀγκεινά με δεῖ ἀγαγεῖν· καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν»¹.

Τὸ ἀντικείμενον τῆς Ἱεραποστολῆς ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου· «πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος»². Ἐκ τῆς ἐντολῆς αὐτῆς ἀπορρέει ἡ συνέπεια τῆς ἀμέσου σχέσεως τῆς Ἱεραποστολῆς μὲ τὴν διαποίμανσιν τῶν φωτιζομένων εἰς τὴν μίαν

πίστιν, ἀπὸ τοὺς διδάσκοντες τὰ ἐντάλματα αὐτὰ τοῦ Κυρίου· «διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν»³. Ἐπομένως, ἡ Ἱεραποστολὴ ἔχουσα εὐαγγελικὴν τὴν παρόρησιν καὶ πρακτικὴν τὴν μεθόδευσιν, εἶναι καθαρῶς ποιμαντικὴ μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄνευ αὐτῆς τῆς ἀμέσου ἀναφορᾶς καὶ κατευθύνσεως, εἶναι ἀδύνατον νὰ καρποφορήσῃ καὶ νὰ λάβῃ τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου, ὡς ἐντολοδόχου καὶ φορέως τῆς δωρεᾶν χάριτος, διὰ τὴν σωτηρίαν ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Βεβαίως δὲ ἀπόλυτα ὁ Κύριος, ὅτι συμφώνως μὲ τὴν ἐντολήν, Αὐτὸς θὰ εἶναι παρὼν εἰς τὸ ἔργον αὐτό· «καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν»⁴.

1. Τὸ ἔργον τῆς Ποιμαντικῆς καὶ ἡ Ἱεραποστολὴ

Ὁ ὁρος Ποιμαντικὴ προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα «ποιμαίνειν» ἐξ οὗ καὶ ποιμὴν. Σημαίνει δὲ

τὸν Πρωτοκορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων τῶν Ἑθνῶν, Παῦλον τὸν οὐρανοβάμονα, ὅπως μεσιτεύσουν ὑπὲρ πάντων ἡμῶν πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ εἶναι πάντοτε προστάται καὶ βοηθοί του στὴν Ἱεραποστολική σας ὁδοπορίαν.

Εἶη ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.

7. Ἐκφραση εὐγνωμοσύνης

Ἡ ὥρα τῶν λόγων ἔκλεισε μὲ τὴν ἔκφραση εὐχαριστιῶν καὶ εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους τῶν εὐγενῶν ὀρθοδόξων Κορεατῶν. Μίλησε ὁ Πρωτοπρεσβύτερος καὶ Προϊστάμενος τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος τοῦ Ἰντσὸν π. Δανιὴλ Νά. Ἀναφέρθηκε σὲ ὅλα τὰ πρόσωπα — ἐπώνυμα καὶ ἄνωνυμα, Κορεάτες καὶ Ἕλληνες —, πὺλ μὲ τὴν ὁποιαδήποτε προσφορὰ τοὺς συνέβαλαν στὴ δημιουργία τοῦ οἰκοδομήματος, τὸ ὁποῖο θ' ἀποτελεῖ στὸ Ἰντσὸν συνεχὴ παρουσία καὶ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως καὶ Ἐκκλησίας.

Στὴ συνέχεια ὁ π. Δανιὴλ σὲ ἔκφραση εὐχαριστιῶν προσέφερε ἐκ μέρους τοῦ Δ. Συμβουλίου μερικὰ ἀναμνηστικὰ δῶρα. Στὸν Σεβασμιώτατο κ. Διονύσιο γιὰ τὸ συνεχὲς ἐνδιαφέρον του καὶ τὴ μέριμνα γιὰ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Ἰντσὸν ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν τέλεση τῶν Ἐγκαινίων προσέφερε εἰδικὴ πλακέτα μὲ τὴν παράσταση

τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ ἀνάλογη κορεατικὴ διακόσμηση. Ἀναμνηστικὰ δῶρα πρόσφερε κατόπιν στὸν μηχανικὸ κ. Ἰάσονα Ὁ καὶ τὶς δύο ἁγιογράφους δ. Ὀλυμπιάδα Καλεϊδὴ καὶ Σοφία Τσό.

Ἡ καλύτερη ὁμως ἔκφραση εὐχαριστιῶν τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος τοῦ Ἰντσὸν — μάλιστα ὄχι μόνο σὲ ὀρισμένα πρόσωπα ἀλλὰ πρὸς κάθε κατεύθυνση — προσφέρεται μὲ τρόπο περισσότερο οὐσιαστικό. Τὰ μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ ἄλλοι ἀδελφοί μας χριστιανοὶ τοῦ Ἰντσὸν ἔχουν ἀναπτύξει μεταξὺ τοὺς θαυμάσια καὶ ἀξιέπαινη συνεργασία. Μὲ χαρακτηριστικὸ ζῆλο καὶ πολὺ ἐνθουσιασμὸ συνεργάζονται ὅλοι ἀρμονικὰ γιὰ τὴν Ἑνορίαν τους. Ἐχουν δημιουργήσει διαφόρους τομεῖς καὶ ἔχουν ἀναπτύξει ἀξιοζήλευτη δραστηριότητα, πὺλ δίνει σὲ ὅλους «πνοὴν ζωῆς». Ὁ ἐπισκέπτης τοῦ Ἰντσὸν φεύγει ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον Κοινότητα εὐχαριστημένος καὶ πολὺ ἱκανοποιημένος.

Στὸ Ἰντσὸν αἰσθάνθηκα ἰδιαίτερη συγκίνηση ἀλλὰ καὶ περηφάνεια, διότι στὴ δημιουργία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ Φάρου τῆς Ὁρθοδοξίας, ἔχουν συμβάλει καὶ ἀρκετοὶ Ἕλληνες!

(Τέλος)

τὴν περὶ τῶν προβάτων παντοίαν μέριμναν. Εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς καλεῖται ποιμὴν τοῦ Ἰσραὴλ, ὡς φροντίζων καὶ ἐπιμελούμενος τοῦ περιουσίου λαοῦ, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται ποιμνιον⁵. «Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδέν με ὑστερήσει»⁶. «Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ πρόσχες, ὁδηγῶν ὡσεὶ πρόβατα τὸν Ἰωσήφ...»⁷. Μία τοιαύτη ἄμεσος ἐξάρτησις τοῦ ἔργου τῆς Ποιμαντικῆς ἀπὸ τὸν Θεόν, καθιστᾷ τὴν ἱεραποστολὴν διάθεσιν τοῦ Κυρίου, ὅπως ὁδηγήσῃ ὅλους τοὺς λαοὺς εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης. Εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἐπανειλημμένως ὁ Κύριος καλεῖ ἑαυτὸν Ποιμένα καὶ μάλιστα μὲ ἀπόλυτον ἔνοιαν «ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός». Εἶναι ὁ ποιμὴν, ὁ ὁποῖος «τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλλει καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται καὶ γνωρίζει τὰ πρόβατα» καὶ γνωρίζεται ἀπὸ τὰ πρόβατα, «καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούουσιν» καὶ «τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησι ὑπὲρ τῶν προβάτων»⁸.

Ἡ Ἐκκλησία, ὡς ὁρατὸν σημεῖον τῆς ἐσχολογικῆς κοινωνίας τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ, ὑπάρχει καὶ ζεῖ εἰς τὴν Ἱστορίαν. Ὁ κάθε ἄνθρωπος ὡς μοναδικὸν πρόσωπον λαμβάνει τὴν δικαιοῦσαν χάριν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἔκφρασις τῆς προσωπικῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν. Καὶ συνεπῶς ὡς ὑπερφυσικὴν δύναμιν, δωρουμένην εἰς αὐτὸν διὰ τὴν ζῆσιν τὴν ἰδικὴν του μοναδικὴν ζωὴν. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς ὁρατὸς ὁργανισμός, δι' ὅλου τοῦ ἔργου αὐτῆς, διὰ τῆς ἀγιότητός της, τοῦ κηρύγματος περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν δημιουργηθέντα καὶ ἁμαρτωλὸν κόσμον, παρακινεῖ καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν πίστιν. Ἐπομένως, κάθε χριστιανὸς διὰ τῆς ζωῆς του ἐν χάριτι ἐπιτελεῖ ἔργον ἱεραποστολικὸν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Σήμερον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον ἀντιμετωπίζει μίαν μεγάλην κοινωνικὴν ἐπανάστασιν, ἡ ὁποία ἀπορρέει ἀπὸ πολιτιστικὰ καὶ ὑλιστικὰ δεδομένα τῆς ἐποχῆς μας. Παρὰ τὴν σύγχυσιν ποὺ προκαλοῦν εἰς τὴν χριστιανικὴν συνείδησιν αἱ τεράστιαι καὶ ἀπτόμαυ ἀλλαγαί, ἡ διαβεβαίωσις τοῦ Κυρίου ὅτι «θὰ εἶναι μεθ' ἡμῶν μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων», ἐνισχύει τὸ φρόνημα καὶ τὴν ποιμαντικὴν μέριμναν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν διάδοσιν τῆς πίστεως καὶ εἰς τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων ποὺ παρέχει εἰς ἡμᾶς ἡ γυμνὴ πραγματικότης τοῦ κόσμου.

2. Ἑσωτερικὴ καὶ Ἐξωτερικὴ Ἱεραποστολή

Χρησιμοποιούντες τὸν ὅρον «ἱεραποστολή» μὲ τὴν σημερινὴν προοπτικὴ καὶ κατάστασι τῶν

πραγμάτων, εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δραστηριότητα καὶ πολιτείαν, ἐκφράζομεν τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας νὰ πλησιάσῃ εὐαγγελικὰ ἀφ' ἐνὸς μὲν τοὺς ἐντὸς αὐτῆς εὐρισκομένους ἑτεροπίστους, ἄλλοθρήσκους καὶ λοιποὺς ἀποσχισμένους ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς κανονικῶς εὐρισκομένους εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ χαλαρῶς καὶ ἐν διαστάσει διακειμένους πρὸς Αὐτήν. Εἰς τὴν πρῶτην περίπτωσιν ἐκφράζεται ἡ δραστηριότης αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐξωτερικὴ ἱεραποστολή, εἰς τὴν δευτέραν δὲ περίπτωσιν ἔχει τὴν σημασίαν μιᾶς ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς καὶ προσπαθείας, μὲ μιὰ σωστὴ διαποίμανση καὶ ἀγωγή νὰ ἀνορθώσῃ τὸ φρόνημα τῶν πιστῶν καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἡ «ἱεραποστολή»⁹ ὡς λέξις εἶναι δημιουργημα τοῦ παρόντος αἰῶνος, προέρχεται δὲ κατὰ πάσαν πιθανότητα ἐκ τοῦ ἀναλόγου ὅρου Mission, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν καὶ Προτεσταντικὴν Ἐκκλησίαν. Καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τὰς Σλαβικὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας. Ἡ παραδοσιακὴ μορφή τῆς ὀνομασίας τῆς ἱεραποστολικῆς δραστηριότητος εἶναι διασκευασμένη ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν τῆς Ἐκκλησίας τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων καὶ μάλιστα ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τοῦ Ὠριγένους.

α) Καινὴ Διαθήκη:

1. Διακονία τοῦ Λόγου (Πράξ. στ' 4).
2. Διαμαρτύρομαι καὶ λαλῶ τὸν λόγον (Πράξ. η' 25, κ' 21, κη' 23).
3. Κηρύττω τὸν Ἰησοῦν (Πράξ. θ' 20, κ' 25).
4. Καταγγέλλω τὸν λόγον τοῦ Ἰησοῦ (Πράξ. ιγ' 5, ιε' 36, ις' 13).

β) Ὠριγένης:

1. «προσάγω τῇ πίστει» (Ὁμιλία εἰς τὸν Ἱερεμίαν 20).
2. «χριστιανίζω» (Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην ἐξηγητικόν).
3. «διακονία Εὐαγγελικὴ» ἢ «προσεβύω τὸ Εὐαγγέλιον» (Εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Ἐξηγητικὸν 14,14).

3. Σκοπὸς καὶ κίνητρα Ἱεραποστολῆς

Πρωτεύον καὶ κύριον ὑποκείμενον τῆς ἱεραποστολῆς εἶναι ὁ Θεός. Ὁ Θεὸς συνέλαβεν προαιωνίως τὸ σωτηριολογικὸν σχέδιον τῆς θείας Οἰκονομίας διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ ἐπαναγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς αὐτὸν καὶ αὐτὸς ἀσκει τὴν ἱεραποστολήν. Καὶ πρῶτον, προετοιμάζει

τὸν ἄνθρωπον μὲ τὴν φυσικὴν ἀποκάλυψιν καὶ τὸν ἠθικὸν νόμον, ὁ ὁποῖος διέπει τὸν κόσμον. Ἐπειτα δημιουργεῖται ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἀποκαλύπτεται πνευματικῶς. Τὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἀγίας Τριάδος συμμετέχουν συγκεκρωμένα εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας. Ὁ Πατὴρ διὰ τῶν ἐντολῶν καὶ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Ὁ Υἱὸς διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἀντὶ λύτρου ἐξετέλεσε τὸ σχέδιον, θυσιασθεῖς σταυρικῶς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν. Καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μὲ τὸ κήρυγμα τῶν προφητῶν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Χάριτος ἐπὶ τῶν ἀποστόλων καὶ ὅλων τῶν ἁγίων.

Ἀντικείμενον τῆς ἱεραποστολῆς εἶναι οἱ μὴ χριστιανοί. Οἱ μὴ βεβαπτισμένοι εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Τριάδος, διότι τὸ Βάπτισμα ἀποτελεῖ τὸ οὐσιώδες διακριτικὸν γνώρισμα μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν πιστῶν. Κατὰ συνέπειαν ὅλο τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν, ποὺ κατοικοῦν εἰς χώρας ἱεραποστολικῆς δραστηριότητος καὶ δὲν προσέρχονται εἰς τὸ Βάπτισμα, ἀνήκουν εἰς τὴν ἱεραποστολικὴν μέριμναν τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο, διότι ἡ συνειδητὴ ἄρνησις τῆς ἀποδοχῆς τοῦ Βαπτίσματος σημαίνει ἐκουσίαν ἀποστέρησιν τῆς σωτηρίας. Ἐπομένως, ἡ κατήχησις τῶν φωτιζομένων εἶναι ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ἱεραποστολῆς, ἐνῶ ἡ διδασκαλία τῶν νεοφωτιστῶν εἶναι ἔργον τῆς Ποιμαντικῆς.

Ἡ ἱεραποστολὴ νοεῖται μὲ πολλὰς μορφάς:

α) ὡς ἐντολὴ Θεοῦ (Πράξ. ι' 42)

β) ὡς ὀφειλὴ (Ρωμ. α' 14)

γ) ὡς ἀνάγκη (Α' Κορ. θ' 10)

δ) ὁ Ἀπ. Παῦλος ἀναφέρει ὡς κίνητρον ἱεραποστολῆς καὶ τὸν φθόνον καὶ τὴν ἔριδα, διότι ἔστω καὶ «προφάσει» Χριστὸς καταγγέλλεται (Φιλιπ. α' 15).

4. Τὸ ποιμαντικὸν ἔργον καὶ ἡ Ἱεραποστολὴ εἰς τὴν ἐποχὴ μας

Ἡ ἐποχὴ μας ἀποτελεῖ ἔκφρασιν ἐνὸς ἱστορικοῦ φαινομένου ἀναλόγου πρὸς τὴν εἰσβολὴν τῶν βαρβάρων εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν κατὰ τὸν 5ον μ.Χ. αἰῶνα.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἡ δημιουργία νέων ἐθνῶν εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν, ἡ βιομηχανικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνοδος τῶν μικρῶν λαῶν, ἡ δημιουργία μεγάλων ἀστικῶν κέντρων, ἀποτελοῦν μεγάλην κοινωνικὴν ἐπανάστασιν.

Ἡ πνευματικὴ κατάστασις τοῦ κόσμου εἰς τὴν ἐποχὴν μας, μὲ τὴν ἐκκοσμίκευσιν καὶ τὴν ὕλιστικοποίησιν τοῦ πολιτισμοῦ, δημιούργησε ἀντίδρασιν ἐνὸς μέρους τῶν ἀνθρώπων μὲ θρη-

σκευτικὰς παραδόσεις. Ποιά εἶναι ἡ στάσις καὶ ἡ φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας ἐνώπιον τῆς καταστάσεως αὐτῆς;

Παρὰ τὴν ἐκκοσμίκευσιν τῶν συγχρόνων λαῶν καὶ τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, ἡ κοινωνία μᾶς ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένει χριστιανικὴ. Ὁ Χριστιανισμὸς καθίσταται ἡ θρησκεία τῆς μειονότητος, ἀλλὰ συγχρόνως αὐξάνει εἰς ζωτικότητα καὶ ἐσωτερικὴν δύναμιν. Αὐτὴ ἡ δύναμις δίδει δικαίωμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἐξασκεῖ καθήκοντα διαποιμάνσεως καὶ ἱεραποστολῆς ἐν μέσῳ ὅλων αὐτῶν τῶν ἀντιξώων καταστάσεων. Παρὰ τὴν σύγχυσιν ποὺ προκαλοῦν εἰς τὴν χριστιανικὴν συνειδησιν ὅλαι αὐταὶ αἱ ἀλλαγαί, πιστεύομεν, ὅτι ὁ Κύριος θὰ εἶναι μεθ' ἡμῶν μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων. Ἐπομένως καὶ ὅλοι οἱ φορεῖς τῆς διακονίας αὐτῆς, χωρὶς φόβον καὶ ἀπογοήτευσιν, εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Πίστεως καὶ τὴν ποιμαντικὴν φροντίδα λαῶν, φυλῶν, καὶ γλωσσῶν, νὰ βοηθοῦν σημαντικὰ εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων ποὺ ἐδημιουργήθησαν μὲ τὰς ἀναστατώσεις αὐτάς, περιμένοντας τὴν ἡμέραν τὴν καλὴν τῆς τῶν καλῶν ἀνταποδόσεως.

Τελικὰ ὁ σκοπὸς τῆς ἱεραποστολῆς ταυτίζεται μὲ τὸ σωτηριολογικὸν περιεχόμενον τῆς ἀποστολῆς τοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ τῆς ὑποταγῆς τῶν πάντων εἰς τὸν Πατέρα, «ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν»¹⁰. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν οὐσίαν Του ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη¹¹. Καὶ ἀπὸ ἀγάπης ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τὸν ἀγαπᾷ καὶ μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν. Ἡ ἀγάπη αὐτῆ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς πρὸς τὸν πεπτωκότα ἄνθρωπον, ἐκφράζεται μὲ τὴν θέλησίν του διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἐκδηλοῦται δὲ διὰ τῶν ἐνεργειῶν καὶ φροντίδων τῶν ὁργάνων τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως ἐπικρατήσῃ τελείως ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔτσι θὰ ἐπανέλθῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, διὰ νὰ καταστῇ ἄξιος κληρονόμος τῶν ἀγαθῶν τῶν αἰώνιων καὶ τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

1. Ἰω. 10,16.

2. Ματθ. κη' 19.

3. Ματθ. κη' 20.

4. Ματθ. κη' 20.

5. «Μαθήματα ποιμαντικῆς» Μητροπ. Καθηγητοῦ Παντ. Ροδοπούλου.

6. Ψαλμ. 22.

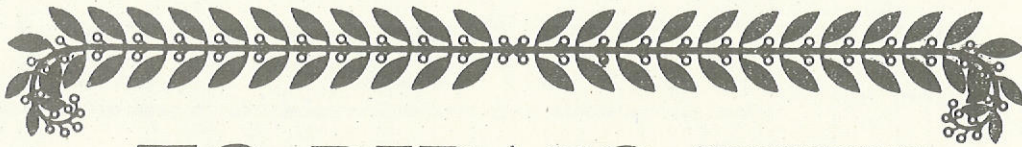
7. Ψαλμ. 85.

8. Ἰω. 10,2 καὶ ἐξῆς.

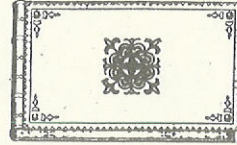
9. Θ.Η.Ε. Τόμ. β' λήμμα ἱεραποστολῆς.

10. Α' Κορ. ιε' 28.

11. Α' Ἰωαν. δ' 8.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Γεωργίου Α. Σύρκα
ΜΟΥΣΙΚΟ ΜΗΝΟΛΟΓΙΟ

‘Ολοκληρώθηκε τὸ Μουσικὸ Μηνολόγιο τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελούμενο ἀπὸ ἑπτὰ μεγάλους τόμους πού εἶχε ἐξαγορεύσει ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἀστήρ».

Πρόκειται γιὰ ἓνα ἔργο σημαντικῆς συμβολῆς, σὲ ποιότητα καὶ ποσότητα, στὴν Ὁρθόδοξη βυζαντινὴ μουσική. Ἀφοῦ μέσα στοὺς πολυσέλιδους τόμους τοῦ ἔργου, καταγράφεται κάθε τί πού ψάλλεται στὰ Μηναῖα: Ἑσπερινός, Θεία Λειτουργία, Καθίσματα, Κανόνες, Ἀπολυτίκια, Κοντάκια, Μεγαλυνάρια, καθὼς καὶ διάφορες Ἀκολουθίες Ἀγίων καὶ ἐφύμνια, ὅπως τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση τῶν τόμων αὐτῶν, ἐγγύηση γιὰ τὴν ἐκκλησιολογικὴ καὶ μουσικολογικὴ ἐγκυρότητα εἶναι καὶ ὁ ἀναγνωρισμένος γιὰ τὴν ψαλτικὴ τέχνη του μουσικοδιδάσκαλος Γεώργιος Σύρκα. Ὁ ὁποῖος μὲ ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ μετέφερε στὰ βιβλία αὐτά, ὅλη τὴν ἀποθησαυρισμένη, ἀνόθευτη παράδοση τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς.

Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ τὸ Μουσικὸ Μηνολόγιο ἀποτελεῖ κώδικα καταγραφμένου ὕλικου. Σύνάμα, ὅμως, εἶναι καὶ ἓνα ἐγχειρίδιο ἀπαραίτητο γιὰ τοὺς ἐργάτες τοῦ Ἀναλογίου καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τοὺς νέους, πού θέλουν νὰ μνηθοῦν καὶ νὰ χειραγωγηθοῦν στὴ σωστὴ ὀρθόδοξη ὑμνολογία.

Βαρβάρας Δεληβοριά
«ΣΤΙΣ ΙΛΙΝΕΣ, ΤΙΣ ΜΠΙΛΙΝΕΣ,
ΤΙΣ ΑΛΑΜΑΛΑΚΟΥΣΙΕΣ»

Τὸ βιβλίο τῆς Βαρβάρας Δεληβοριά «Στὶς Ἰλινες, τὶς Μπίλινες, τὶς ἀλαμαλακούσιες», εἶναι ἓνα ἐκδοτικὸ, καλλιτεχνικὸ ἀριστούργημα καὶ ἀπὸ ἀποψη περιεχομένου, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ ἀποψη μορφῆς καὶ ἐμφάνισης.

Πρόκειται γιὰ μία πολυτελέστατη συλλογὴ, μεγάλου σχήματος 22Χ29, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ ὠραία ἑλληνικὰ παραμῦθια, τὰ ὁποῖα ὅμως διακοσμοῦνται καὶ μὲ πολύχρωμα ψηφιδωτὰ κεντήματα, ἔργα πολλῆς ὑπομονῆς καὶ πάθους, πού παριστάνουν γοργόνες, ἐλάφια, καράβια, πουλιά, δέντρα, γλάστρες, φορεσιὲς καὶ βέβαια διάφορα πρόσωπα.

Ὁ ἀπλός, σφιχτός καὶ διαυγὴς λόγος, συνυπάρχει ἀρμονικὰ μὲ τὶς προσωπικὲς ἐπιλογὲς καὶ εἰκόνες, τὰ χρώματα, τὴ διάταξη τῶν σελίδων. Ἐτσι, ὥστε τὸ ἓνα νὰ διαχέεται μέσα στὸ ἄλλο καὶ ἐπηρεάζονται ἀμοιβαίως, δίνοντας στὴν κάθε σελίδα τὴν αἰσθητικὴ ἀντίληψη ἐνὸς ζωγραφικοῦ πίνακα.

Ἡ κ. Βαρβάρα Δεληβοριά ὡς καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου ἔχει γράψει κι ἄλλα βιβλία ἐξαίρετα ἱστορικοῦ περιεχομένου ἐπιστημονικὰ βιβλία. Ὅμως τὸ ἔργο αὐτὸ μετρωρίζεται μεταξὺ ὄνειρου καὶ πραγματικότητας γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἀξία του. Λόγος, γιὰ νὰ διακριθεῖ ὡς μοναδικὸ στὸ εἶδος καὶ στὴν ἰδιαπερότητά του.

Μοναχοῦ Μωϋσέως Ἀγιορείτου
ΑΘΩΝΙΚΟ ΑΠΟΔΕΙΠΝΟ

Ὡς εἰσβολὴ πνευματικῆς, αἰσθητικῆς καὶ μυστικῆς ἀνακαίνισης τοῦ μοναχικοῦ —καὶ ὄχι μόνο— λόγου, μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ἡ παρουσία στὰ Γράμματα τοῦ Μοναχοῦ Μωϋσῆ.

Πρόκειται γιὰ μιὰ χαρισματικὴ γραφίδα, ποιητικῆς καὶ ἐνορατικῆς ὕφης, ἡ ὁποία ἀνοίγει διὰπλατα στὸν κόσμον τρυφεροὺς καὶ κρυφοὺς κρουνούς τῆς ὀρθόδοξης σκέψης καὶ νοσταλγίας. Καὶ ἀφοῦ τοὺς μεταποιήσει σὲ λογοτεχνία μὲ ἀστραφτερὸ καὶ ὀλοκάθαρο λόγο, τὸν προσφέρει μὲ κάλλος καὶ ἐλπίδα.

Ἰδιαίτερα τὸ Ἀθωνικὸ Ἀπόδειπνο —ἀπὸ τὶς προσεγγίμενες ἐκδόσεις «Ἀρμός»— εἶναι ὅπως ὁ ἴδιος ὁ σ. γράφει: «ἡ κρυμμένη τρυφερότητα τῆς ἡσυχίας, ἡ ὠραιότητα τοῦ Ἀγιορείτη Θεοῦ, ἡ πολλὴ ἡρεμία τῆς θείας λατρείας, τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ ἡ σιγὴ τοῦ κελλιοῦ».

Ὁ Μοναχὸς Μωϋσῆς, μὲ τὸ Ἀθωνικὸ Ἀπόδειπνο, μυεῖ τὸν προσκυνητὴ στὰ ἀληθινὰ «συμβάντα» καὶ στὰ κρυφὰ καὶ ἀθώρητα τῆς μοναστικῆς Πολιτείας καὶ τῆς ζωῆς τῶν Γερόντων. Ἐνα βιβλίο, δηλαδὴ, κόσμημα - φυλαχτὸ, γιὰ τὸν καθένα πού ἐπιθυμεῖ νὰ νιώσει καὶ νὰ βιώσει τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ ὄχι ἀπλῶς νὰ καταγράψει ἢ νὰ φωτογραφήσει.

Μοναχοῦ Νικοδήμου Μπιλάλη
ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΘΩΝΙΤΟΥ

Ἡ βίωση καὶ ἡ παρουσία τῶν Ὁσίων καὶ τῶν Ἀγίων στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, πραγματοποιεῖται μ' ἓνα μυστικὸ καὶ θαυμαστὸ τρόπο. Καὶ εἶναι ὡς «ζῶσα παρουσία ζώντος Πατρός».

Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ προσέγγιση ἐνὸς συγγραφέα στὰ ἄδута τῆς σκέψης καὶ τοῦ ἐγκόσμιου βίου ἐνὸς Ἀγίου εἶναι μία ἐπικοινωνία καὶ μιὰ σύλληψη τελείως ὑποκειμενική. Καὶ γι' αὐτὸ αὐθεντικὴ καὶ ἀπόλυτα σεβαστὴ.

Αὐτὴ τὴν προσέγγιση κάνει καὶ ὁ πατὴρ Νικόδημος, παρουσιάζοντας μὲ δυνατὴ καὶ ὀλοζώντανη γλώσσα —κι ἂς εἶναι στὴν καθαρεύουσα— τὰ θαύματα καὶ τὶς καθημερινὲς «λύσεις» τοῦ «Ὁσιωτάτου Πατρός ἡμῶν Ἀθανασίου», τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἀπόσπασμα ἀπὸ μεγαλύτερο βιβλίο περὶ τοῦ Ἀγίου. Μάλιστα ὁ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Φίλιππος Λαυριώτης στὸν πρόλογο σημειώνει: «οἱ θέλοντες νὰ γνωρίσουν τὸν ὄντως ἀξιόλογον καὶ θαυμαστὸν Βίον τῆς “οὐρανομήκους μορφῆς” τοῦ Ὁσίου καὶ θαυματουργοῦ Πατρός ἡμῶν Ἀθανασίου, καλὸν εἶναι ν' ἀνεύρουν καὶ ἀναγνώσουν τὸ περὶ τοῦ Ὁσίου βιβλίον, τοῦ ὁποῖου μελετῶμεν καὶ τὴν ἐπανεκδόσιν».

Ὡστόσο τὸ ἀνθολόγιο αὐτὸ τῶν θαυμάτων δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ συλλογὴ καὶ καταγραφὴ. Ἀλλὰ καὶ μήνυμα καὶ τροφὴ πνευματικὴ στοὺς ἀποξεραμένους ἀπὸ τὴν ἀθεΐα καὶ τὴν κενότητα καιροῦς μας.

Φς

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Ίστορίες με ζώα

Τοῦ κ. Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Τὸ στοιχείο τοῦ ἀπροσδόκητου

Μὲ ἐκπληξὴ διάβασα τοὺς ἀποθεμένους ἀπὸ φιλικὸ χέρι στὸ γραφεῖο μου στίχους:

*Στὶς φωλιές
τῶν πουλιῶν
θερμαίνει
τὶς φούχτες τοῦ
ὁ Φλεβάρης
γιὰ νὰ πλάσει
τὴν Ἀνοιξή.*

Τὴν ἴδια ἐκπληξὴ εἶχα δοκιμάσει στὴν ἀπορία τοῦ ἴδιου ὅταν ρωτοῦσε:

*Γιατί ἡ νύκτα δὲν ὑπογράφει
ἀνακωχή μὲ τὰ χρώματα;¹.*

Αὐτὸ τὸ ἀπροσδόκητο σὲ ξαφνιάζει καὶ σὲ συνφέρει. Σὲ κάνει νὰ ἐκπλήσσεσαι στὴν ἀρχὴ καὶ μετὰ νὰ τὸ συνηθίζεις σὰ φυσικό. Νὰ ξεφεύγεις ἀπὸ τὴ μέθοδο τοῦ ἄρα καὶ νὰ εἰσέρχεσαι σὲ περιοχὲς ζωῆς ποὺ ὅλα εἶναι δυνατά· τίποτε δὲν εἶναι ἀνέφικτο ἢ ἀπίθανο ὅταν αὐτὸ ἐξυπηρετεῖ ἓνα σχέδιο καὶ σὲ βοηθεῖ «νὰ βγεις ἀπὸ τὰ δίχτυα τοῦ κόσμου». Κι ἔχουμε τόση ἀνάγκη νὰ ἐγγίσουμε τὸν κόσμο ἐλεύθερα, νὰ τὸν δοῦμε χωρὶς παρωπίδες ποὺ περιορίζουν τὴ θέασί του. Νὰ τὸν δοῦμε μέσα στὴν ἐλευθερίᾳ τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ ποὺ ὁ Ἰδιος ἐπιτρέπει νὰ γίνονται πράγματα θαυμαστά γιὰ νὰ μὴ χάνουμε τὴν ἐπαφή μας μὲ τὴν ἄλλη πραγματικότητα, ποὺ εἶναι ὅμως μόνι ἀξιόπιστη καὶ πιστευτή. Τέτοιες χαραμάδες μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ δοῦμε λίγο ἀπ' ἐκεῖνο τὸ φῶς ποὺ φωτίζει ἢ θὰ ἔπρεπε νὰ φωτίζει ἅπλετα τὴ ζωὴ μας.

Ἡ ποίηση ἢ «ἱστορίες ποὺ ταξιδεύουν μέσα στὸ χρόνο» μᾶς ὁδηγοῦν στὴν καρδιὰ τῶν πραγμάτων. Τέτοιες ἱστορίες εἶναι καὶ τὰ συναξάρια ποὺ εἶναι ἀποθησαυρισμένα στὰ Μηναῖα τῆς Ἐκκλησίας μας. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ εἶχαμε σταχυολογίσει στὶς «Ίστορίες με ζώα» ποὺ εἶχαμε δημοσιεύσει παλαιότερα². Ὁ μήνας Μάρτιος μᾶς ἔφερε πάλι κοντὰ τους καὶ ὁ προκλητικὸς τίτλος «Τοῦ ἄλλου Βήματος»: Ἄν μποροῦσαν νὰ μιλήσουν... τὰ ζῶα³, μᾶς κάνει νὰ ἐπανέλθουμε δραπτόμενοι μάλιστα τῆς εὐκαιρίας ποὺ μᾶς

προσφέρει ἡ Βαϊοφόρος καὶ τὸ ὄναρίον τῆς.

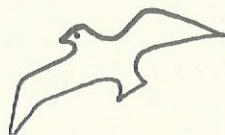
Ὅταν εἶναι ἀνάγκη καὶ τὰ ζῶα μποροῦν καὶ μιλοῦν καὶ μεταφέρουν μηνύματα καὶ δέχονται ἐντολὲς καὶ ὑπακούουν καὶ συμπαθοῦν καὶ συμπάσχουν μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐκείνους ὅμως τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἀγωνίζονται πρὸς ἀρετὴν καὶ πρὸς οἰκείωσιν τοῦ Θεοῦ καὶ διατηροῦν τὸ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἄσπιλον.

Ὁ λέων, ὁ ὄνος καὶ ὁ κοπετὸς

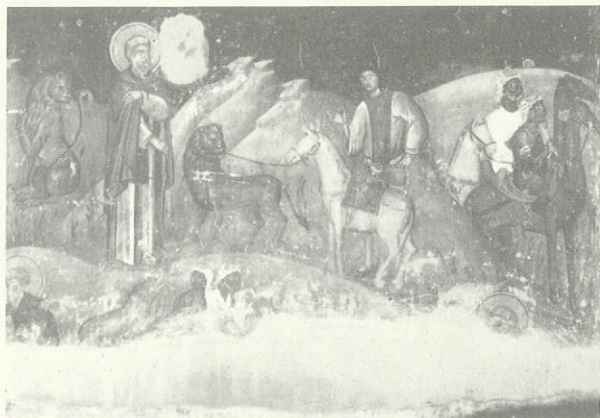
Τέτοια ἦταν ἡ περίπτωσις καὶ τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ (ἡ μνήμη του τιμᾶται στὶς 4 Μαρτίου) ἐπὶ βασιλείᾳ Κωνσταντίνου τοῦ Παυανάτου, ποὺ τὸν διακονοῦσε ἓνα λιοντάρι καὶ μάλιστα ὁδηγοῦσε τὸν ὑδροφόρο ὄνο τοῦ Ὁσίου νὰ πηγαίνει καὶ νὰ φέρνει νερό. Περσαστικοὶ ὅμως ἔμποροι ἔκλεψαν τὸ γαῖδούρι καὶ ὁ λέων κατηγορήθηκε ἀπὸ τὸν ὑποτακτικὸ τοῦ Ὁσίου ὅτι αὐτὸς εἶχε κατασπαράξει τὸ ζῶο καὶ τὸ ἔφαγε. Ὁ Ὁσιος διέταξε τότε τὸν λέοντα νὰ ἀναλάβει τὴν ὑπηρεσίᾳ τοῦ ὑδροφόρου ὄνου καὶ ὅσον καιρὸ κατείχετο ὁ ὄνος ἀπὸ τοὺς ἐμπόρους ὁ λέων «ὑδροφορεῖν ἡναγκάζετο».

Οἱ ἔμποροι ὅμως ξαναγύρισαν στὴν ἐπιστροφῇ τους ἀπὸ τὸ ποτάμι ποὺ ἔπαιρνε νερὸ τὸ λιοντάρι· αὐτὸ ἀναγνώρισε τὸν ὄνο καὶ ἀφοῦ ξάφνιασε τοὺς ἐμπόρους, μ' ἓνα πῆδημα ἄρπαξε τὸ χαλινάρι μὲ τὸ στόμα του καὶ ὁδήγησε τὸ γαῖδούρι μαζί μὲ τὶς προσδεμένες καμήλους στὸν Ὁσιο. Τοῦ κτύπησε μὲ τὴν οὐρὰ τὴν πόρτα καὶ παρουσίασε τὸ «κυνηγέσιον». Ἔτσι διαπιστώθηκε ὅτι ἄδικα εἶχε κατηγορηθεῖ ὁ λέων καὶ τοῦ ἐπιτράπηκε νὰ ἐπανέλθει ἐλεύθερος στὸ βουνό. «Τότε κλῖνας τὴν κεφαλὴν ὁ λέων, καὶ οἰονεὶ συνταξόμενος τῷ Γέροντι, ὑπέδν τὸ ὄρος καὶ τῆς ἐβδομάδος ἅπαξ ἐξιὼν, προσήρχετο τούτω, καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινεν ὡς ἐν σχήματι προσκυνήσεως». Βλέπουμε νὰ ὑπάρχει μία ἐπικοινωνία ἀνάμεσα στὸ ζῶο καὶ στὸν Ὁσιο ποὺ ἐξακολούθησε μέχρι τὴν τελευταίη τοῦ Γέροντος.

Ὁ λέων στὴ συνηθισμένη του ἐπίσκεψις νὰ προσκυνήσει τὸν Γέροντα πληροφορηθῆκε ἀπὸ τὸν ὑπηρε-

τοῦντα μοναχὸ τὴν τελευταίη του καὶ πηγαίνοντας στὸν τάφο καταθρήνησε στὴν ἀρχὴ μὲ λεπτὰ βρυχήματα καὶ ἔσυρε στὸ τέλος μεγάλο βρυχηθμὸ καὶ ἀφῆκε τὴν πνοή. Ὁ Συναξαριστὴς καταλήγει: «Οὕτω δοξάζει ὁ Θεὸς τοὺς δοξάζοντας αὐτόν, καὶ θήρας αὐτοῖς ὑπείκειν παρασκευάζει, διατηροῦσι τὸ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἄσπιλον»¹.

Ἀπὸ τὸν βίο τοῦ ἁγίου Γερασίμου (14ος αἰών). Θεσσαλονίκη, Ἀγ. Νικόλαος Ὁρφανός.

Ἡ ἔλαφος ποὺ προστάζει Θεοῦ λαλεῖ καὶ αἱ ἡμίονοι ποὺ ἐλέγχουν

Ἐὰν ἡ ἐπικοινωνία εἶναι σαφὴς στὸ περιστάτικὸ ποὺ μόλις ἀναφέραμε, ἡ συνομιλία ἀνθρώπων καὶ ζώων εἶναι φανερὴ στὸ μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Ἀρτέμονος, πρεσβυτέρου Λαοδικείας (ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 24 Μαρτίου). Δὲν χρειάζεται νὰ μποῦμε σὲ λεπτομέρειες.

Τὸ καιρὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ στάλθηκε στὰ μέρη τῆς Λαοδικείας κάποιος Κόμης μὲ τ' ὄνομα Πατρίκιος γιὰ νὰ διώξει τοὺς χριστιανούς.

Ἀναζητοῦσε τὸν ἐπίσκοπο τοῦ τόπου Σισίνιο καὶ τὸν πρεσβύτερο Ἀρτέμωνα. Συνάντησε τὸν Ἀρτέμωνα ἐνῶ πορευόταν πρὸς τὴν Καισάρεια ἀκολουθούμενο ἀπὸ δύο ἐλάφους καὶ ἔξι ὀνάγρους. Ὁ Κόμης τὸν ἐρώτησεν: «Πῶς ταῦτα ἤγρευσας;» Κι ἐκεῖνος ἀπάντησεν: «Τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ ἤγρευσα αὐτά». Ὁ Κόμης συλλαμβάνει τὸν Ἀρτέμωνα· αὐτὸς ὅμως προλαβαίνει καὶ λέγει στὰ ζῶα: «πορεύεσθε πρὸς Σισίνιον τὸν Ἐπίσκοπον». Αὐτὰ ἀκολούθησαν τὴν ἐντολὴ καὶ ὅταν ἔφθασαν στὸν προορισμὸ τους «τότε προστάζει Θεοῦ, μία ἔλαφος ἀναλαβοῦσα φωνὴν ἀνθρωπίνην, ἔφη· Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Ἀρτέμων συλληφθεὶς παρὰ τοῦ δυσσεβοῦς Κόμητος ἄγεται δέσμιος ἐν τῇ Καισαρείᾳ

πόλει, καὶ ἡμῖν προσέταξεν ἐλθεῖν ἐνθάδε». Ὁ ἐπίσκοπος θαύμασε τὸ γεγονός, καὶ θέλησε νὰ τὸ διαπιστώσει καὶ τὸ διαπίστωσε μέσῳ τοῦ Διακόνου του Φιγέα. Ἡ ἴδια ἡ ἔλαφος μάλιστα «προστάζει Θεοῦ» πάλι ἔλεγε τὸν Κόμητα ποὺ βασάνιζε καὶ περιγελοῦσε τὸν Ἅγιο καὶ ἀνήγγειλε τὸ τέλος του².

Ἀνάλογη ἐπιτίμηση καὶ ἔλεγχος ἔκαναν οἱ ἄγριες ἡμίονοι ποὺ ἔσυραν τὴν σορὸ τοῦ ἁγίου μάρτυρος καὶ πρεσβυτέρου Ζωτικοῦ τοῦ Ὁρφανοτρόφου στὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντίο. «Ἐπεὶ δέ, συρόμενος ὁ μακάριος, τὴν ψυχὴν παρέθετο τῷ Κυρίῳ αὐτίκα καὶ αἱ ἡμίονοι ἀκίνητοι μείνασαι, καίπερ βίᾳ μαστιζομένοι ὑπὸ τῶν δημίων, ἀνθρωπίνῃ βοῇ εἰς ἐπήκοον πάντων, τοῦ βασιλέως τὴν ὁμότητα καὶ ἀλογίαν ἐθροιάμβενον, τυφλὸν αὐτὸν καὶ ἀναίσθητον παραδόξως ἀποκαλοῦσαι· τὸν δὲ Ὅσιον, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ εἶπον ταφῆναι»³. Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 31 Δεκεμβρίου.

Παράδοξα καὶ ὅμως ἀληθινὰ

Αὐτὸ τὸ παράδοξο ποὺ μπαίνει στὴ ζωὴ μας εἶναι φορὲς ποὺ μᾶς ἀλλάζει πορεία — ὄχι ὅμως πάντα — ὅπως καὶ τοῦ βασιλέα Κωνσταντίου. Τὴν ἀλλαγὴ πορείας του τὴν ἀντιλαμβανόμαστε στὴ συνέχεια τοῦ συναξαρίου. Αὐτὸ τὸ παράδοξο δὲν εἶναι μονοσήμαντο. Πρέπει ὁ Θεὸς νὰ βοηθήσει νὰ τὸ ἀποκρυπτογραφήσουμε καὶ νὰ συλλάβουμε τὸ ὀρθὸ μήνυμά του ὥστε νὰ μὴ τὸ παρερμηνεύσουμε οὔτε νὰ ὑποτιμήσουμε τὴ σημασίαν του. Ἄλλωστε ὅπως εἶναι γνωστὸ εἶναι «παράδοξα τὰ τῆς πίστεως κατορθώματα».

Παράδοξο δὲν ἦταν ἐξάλλου καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὁ οὐράνιος καὶ αἰώνιος βασιλεὺς ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπιβαίνει σ' ἓνα ταπεινὸ ὄνριο, γιὰ νὰ μπεῖ στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴν Ἁγία Πόλη; Κένωση ἀπὸ τῆς θεῆς δόξης Του ἀλλὰ καὶ ἐπιβεβαίωση τῆς θεῆς ἐλευθερίας γιὰ ἐπιλογὴ τῶν μέσων τῆς σωτηρίας μας. Ἀντιστροφή τῆς ἀνθρώπινης λογικῆς καὶ θεῆς γνώσης γιὰ τὸ θρόνο ποὺ περιέμενε τὸν Ἰησοῦ, ὁ Σταυρὸς, στὸ τέλος τῆς θριαμευτικῆς του πορείας.

Ὁ ἄββας Δωρόθεος στὴν ΙΕ' διδασκαλία του διερωτᾶται γιὰ τὸ νόημα ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχει ὅτι Αὐτὸς κάθισε πάνω στὸ γαϊδουράκι. «Τί θέλει εἶναι τὸ καθίσει αὐτὸν ἐπὶ πῶλῳ;». Καὶ ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος: «Ἐπὶ πῶλῳ ἐκάθισεν, ἵνα τὴν ἀλογωθεῖσαν, ὡς λέγει ὁ προφήτης (Ψαλμ. 48, 21), ψυχὴν καὶ ὁμοιωθεῖσαν τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις ἐπιστρέψῃ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ὑποτάξῃ αὐτὴν τῇ ἐαυτοῦ θεότητι»⁴. Μὲ ὥραϊο

άλληγορικό τρόπο ο άββας έρμηνεύει την έπιλογή του Ίησού. Άλλωστε ο άνθρωπος από τους Πατέρες της Έκκλησίας χαρακτηρίζεται ως «πολυτροπώτατον ζών και ποικιλωτάτον»⁷ πλὴν όμως «ζών θεούμενον». Για την άγωγή του είναι δυνατόν να άντλήσουμε παραδείγματα και από αυτά τα «άνόητα κτήνη»⁸

Ο άείμνηστος Βασίλης Μουστάκης σκιαγραφεί με απαράμιλλο και γλαφυρό τρόπο τις ιδιότητες που έκπροσωπεί και συμβολίζει το όνάριο της Βαϊφόρου: την άπουσία δικού του θελήματος, την άδιαφορία στα θέληττα και τις τιμές τούτου του κόσμου, είναι πρᾶο και ταπεινό, είναι ύπομονετικό, είναι νεαρό και άκούραστο κι άκμαίο και νήπιο. Καταλήγει μάλιστα το άρθρο του με μιάν άποστροφή που θα τη ζήλευε ο καλύτερος έκκλησιαστικός ρήτορας.

«Ω εύλογημένο ζώο που προβάλλεις σήμερα στα μάτια μας ένα με τον Κύριο της δόξης! Πόσα δέν συμβολίζεις και πόσα δέν μᾶς διδάσκεις! Όπως ο Κύριος κάθεται πάνω στην καλόβολη, την ταπεινή, την άθώα, την άκούραστη ύπαρξί σου, έτσι ᾶς καθίση και στις ψυχές μας, που θέλουν να ύπομείνουν τον λόγο του και να δεχτούν την κυριαρχία του»⁹.

Ο ώραιος αυτός λόγος και οί τοιμηρές του παρομοιώσεις μ' έκαναν κι έμένα να θελήσω να περιλάβω στο σημερινό μου σημείωμα ένα ποιητικά άρθρωμένο

κείμενο που ο συγγραφέας του το είχε έπιγράψει *Ή προσευχή των γαιδάρων*. Πρόκειται ασφαλώς για μιᾶ χαριτωμένη ποιητική εικόνα που άνθρωποπαθώς έπιχειρεί να μᾶς κάνει ν' άκούσουμε αυτά που πρέπει ν' άκούμε και ν' άκολουθούμε. Το δροσερό αυτό κείμενάκι μετάφρασε δόκιμα από τα γαλλικά ο έκλεκτός φίλος και συνάδελφος στη Μέση Έκπαίδευση, άποσπασμένος τώρα στο Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης που έδρεύει στη Φλώρινα, Στάθης Γιαννής. Το παραθέτουμε εύθως άμέσως:

Κάνε μας, Κύριε, τα πόδια νᾶχνουμε στη γή και τα αυτιά στον ούρανό στραμμένα, για να μη χάνουμε άπ' το λόγο Σου σπυρί.

Δός μας μιᾶ ράχη άνθεκτική, για να ύποφέρει τους πιό άνυπόφορους ανθρώπους. Κι ένα λαρύγγι ήρωικά πιστό στον όρκο του ν' άρνεϊται το νερό σάν δὲ το καίει ή δίψα. Κάνε μας, Κύριε, να προχωράμε όλόισια, περιφρονώντας τα χαϊδέματα του κόλακα και τα χτυπήματα του καμτσικιού.

Κάνε μας νᾶμαστε άνώτεροι στις ὕβρεις και την άχαριστία την πολλή, γιατί είναι ή μόνη άνωτερότητα που κυνηγάμε. Δὲ Σου ζητάμε να μᾶς κάνεις ν' άποφεύγουμε την κάθε άνοησία, γιατί —ο Άριστοτέλης τόπε— ένα γαϊδούρι θα κάνει πάντα γαϊδουριές.

Μανάχα κάνε μας ποτές να μην άπελιζόμαστε άπ' τη φιλευσπλαχνία σου την τόσο εύγενική για τ' άγενή έμᾶς γαϊδούρια... καταπώς λέν οί δυστηχείς οί άνθρωποι, που γρι δέν έχουν καταλάβει μηδὲ από γαϊδάρους μήδ' από Σένα, Θέ μου, που έφυγες στην Αϊγυπτο μ' ένα άπ' τ' άδέλφια μας κι έκανες την προφητική στα Ίεροσόλυμα είσοδό Σου, πάνω στη ράχη ενός άπ' του δικούς μας.

Ο Χριστός των Βαϊων. Ευλόγλυπτο από δρύ. Μισό του 16ου αιώνα. Βόρεια Γαλλία. Μουσείο της Louvain - la - Neuve.

1. Στίχοι του θεολόγου Γιάννη Φριλίγκου.

2. «Ο Έφημέριος» 1/15.12.1992, σ. 376-378 και στη συλλογή άρθρων μου από τον «Έφημέριο» της τριετίας 1992-1994 με τίτλο *Ποιμαντική πολλαπλών διαδρομών*, Άθήνα 1995.

3. «Τὸ Βήμα» της Κυριακής 2 Ἀπριλίου 1995, σ. Γ1 και 24. Έπισημαίνουμε τὸ ενδιαφέρον άρθρο του καθηγητοῦ Π. Σιωτά, Αἱ διηγήσεις της Παλαιάς Διαθήκης διὰ ζῶα όμιλήσαντα, σὲ άνάπτυπο από τὸ περ. «Θεολογία» τ. ΞΓ' (1992) τχ. Δ', σ. 611-647.

4. Βλ. Μηναῖον Μαρτίου έκδ. «Φωτὸς» 1982, σ. 28β-29α.

5. Βλ. στο ἴδιο σ. 175β-177α.

6. Βλ. Μηναῖον Δεκεμβρίου, σ. 475β-477α.

7. Άββᾶ Δωροθέου, *Έργα Άσκητικά*, Άθήνα, Έκδ. «Έτομασία», 1981, παρ. 165, σ. 356.

8. Βλ. για παράδειγμα προσφώνηση του σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φλωρίνης κ. Αύγουστίνου πρὸς την 10η έπιστημονική συνάντηση της Έλληνικής Ζωοτεχνικής Έταιρίας στη Φλώρινα στις 3 Οκτωβρίου 1993 (περ. «Σπίθα» Νοέμβριος 1993, άρ. φ. 500, σ. 4) με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Διδάσκαλοί μας τὰ ζῶα!».

9. Λήμμα «Όνος» (Τὸ Όνάριον της Βαϊφόρου), Θ.Η.Ε. τ. 9, 1966, σσ. 930- 932. Πρβλ. Θ. Ψαριώτη, *Ο κόσμος των φυτών και των ζώων στην ύμνολογία μας* (Κυριακή των Βαϊων), Άθήνα 1990, 22σ. Άνάπτυπο από τὸ περ. «Ο Έφημέριος». Πάρ. Όνάριον, σ. 16-17.

Οί κυβερνήσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως μπροστὰ στο πρόβλημα τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθηρησκείας

3. Ὁμόσπονδες Χῶρες*

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ, Δρ. Θεολ. - Δρ. Φίλοσ.

Ἡ ιδιότητα τοῦ δημοσίου ὑπάλληλου

Σύμφωνα μὲ τὴν «Ἐκθεση» στὴν ὁποία ἀναφερόμαστε, δημόσιος ὑπάλληλος μπορεῖ νὰ διορισθεῖ μόνο ὁποῖος προσφέρει τὴν ἐγγύηση ὅτι σὲ κάθε στιγμή θὰ ὑπερασπισθεῖ τὴ δημοκρατικὴ τάξη, σύμφωνα μὲ τὸ Σύνταγμα. Πίστη στὸ Σύνταγμα ἀποτελεῖ βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὸν διορισμὸ σὲ δημοσίᾳ ὑπηρεσία. Αὐτὴ ἡ πίστη στὸ Σύνταγμα ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ὑπάλληλο νὰ διαχωρίσει σαφῶς τὴ θέση τοῦ ἀπὸ ὁμάδες καὶ τάσεις, πὺ προσβάλλουν, μάχονται καὶ δυσφημίζουν τὴν Πολιτεία. Ἀπαιτεῖ ἀκόμη, σὲ περίοδο κρίσης ἢ διαμάχης, νὰ παίρνει τὸ μέρος τῆς Πολιτείας, τόσο στὰ πλαίσια τῆς ὑπηρεσίας του, ὅσο καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτήν.

Κατὰ τὴν γερμανικὴ νομοθεσία πὺ μνημονεύεται στὴν «Ἐκθεση», «ἐγγύηση» ἐδῶ σημαίνει πῶς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπάρχει τίποτε, πὺ κατὰ τὴν πεποίθηση τῶν ἀρμοδίων γιὰ τὴν πρόσληψη Ἀρχῶν, νὰ θέτει σὲ ἀμφιβολία τὴ μελλοντικὴ πίστη στὸ Σύνταγμα, ἀπὸ μέρους τοῦ ὑπάλληλου. Κατὰ συγκεκριμένη ἀπόφαση δικαστηρίου, δὲν μπορεῖ νὰ διορισθεῖ ὑπάλληλος κάποιος, πὺ λόγω τῶν θρησκευτικῶν του πεποιθήσεων δὲν εἶναι πρόθυμος νὰ ἀγωνισθεῖ σὲ κάθε στιγμή καὶ χωρὶς περιορισμούς, γιὰ τὴν ἐλεύθερη δημοκρατικὴ τάξη τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας. Ἀκόμη καὶ ἂν κάποιος εἶναι μόνιμος δημόσιος ὑπάλληλος, ὑποχρεοῦται νὰ μείνει πιστὸς στὸ καθήκον ἀπέναντι στὴν ἐλεύθερη δημοκρατικὴ τάξη, μὲ τὴν ἐννοία τοῦ Συντάγματος καὶ νὰ εἶναι ἔτοιμος νὰ ὑπερασπισθεῖ αὐτὴ τὴν τάξη. Ἡ συμμετοχὴ του σὲ κάποια θρησκευτικὴ ὁργάνωση, πὺ ἀποδεικνύεται ἐχθρικὴ πρὸς τὸ Σύνταγμα, ἐπιτρέπει πειθαρχικὴ δίωξη, χωρὶς τοῦτο νὰ θεωρεῖται παραβίαση τοῦ ἀρθροῦ 4 τοῦ Συντάγματος.

Θρησκευτικὰ σωματεῖα

Σύμφωνα μὲ τὴ Γερμανικὴ νομοθεσία, ὅπως ἀναλύεται στὴν «Ἐκθεση» τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἀθλητισμοῦ τῆς Βάδης - Βυρτεμβέργης, οἱ ἀρμόδιες Ἀρχές μποροῦν νὰ διαλύσουν θρησκευτικὰ σωματεῖα, πὺ προσκρούουν στὴ Συνταγματικὴ τάξη.

Συνταγματικὴ τάξη σημαίνει ἐδῶ τὴν τάξη ἐκείνη, πὺ μὲ ἀποκλεισμὸ κάθε βίαιης καὶ αὐθαίρετης κυριαρχίας, συνιστᾷ νόμιμο πολιτικὴ κυριαρχικὴ τάξη, μὲ βάση τὴν αὐτοδιάθεση τοῦ λαοῦ, σύμφωνα μὲ τὴ θέληση τῆς πλειοψηφίας, τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἰσότητα. Ἡ ἐλεύθερη δημοκρατικὴ τάξη θεωρεῖται τὸ ἀντίθετο τοῦ ολοκληρωτικοῦ κράτους, πὺ προσβάλλει τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια καὶ καταπατεῖ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἰσότητα.

«Αἱρέσεις» καὶ ὑγεία

Κατὰ τὴν Ὑπουργικὴ «Ἐκθεση» στὴν ὁποία ἀναφερόμαστε, ἡ δραστηριότητα τῶν νέων «αἱρέσεων» γίνεται ὑποπτη στὴν περίπτωση θεραπευτικῶν προσφορῶν. Ἐδῶ ἐφαρμόζεται ὁ νόμος γιὰ τὴν ἄσκηση θεραπευτικοῦ ἐπαγγέλματος πὺ προβλέπει ἐιδικὴ ἄδεια στὴν περίπτωση πὺ οἱ θεραπευτὲς δὲν εἶναι γιατροί. Ὁ νόμος αὐτὸς (Heilpraktikergesetz) ἀποσκοπεῖ στὴν προστασία τῶν ἀσθενῶν, ὥστε νὰ μὴ πέφτουν στὰ χέρια ἀνθρώπων ἀνίδεων ἀντὶ νὰ καταφεύγουν στὸ γιᾶτρό. Στὶς ἀπαγορεύσεις τοῦ νόμου ἐμπίπτει κάθε δραστηριότητα γιὰ γνωμάτευση, θεραπεία ἢ ἀνακούφιση ἀπὸ ἀσθένειες, πόνους ἢ σωματικὲς βλάβες καὶ γενικὰ κάθε τι πὺ στὸν ἀσθενὴ δημιουργεῖ τὴν ἀντίληψη πῶς ἀποσκοπεῖ στὴ θεραπεία του ἢ στὴν ἀνακούφισή του.

Ἐπιχειρήσεις

Πολλὲς «αἱρέσεις» καὶ παραθηρησκευτικὲς ὁργανώσεις δραστηριοποιοῦνται στὸν τομέα τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἐδῶ ἔχει ἰδιαίτερη σημασία ὁ τρόπος πὺ διατίθενται τὰ κέρδη, κατὰ πόσον δηλαδὴ ἐξυπηρετοῦν θρησκευτικοὺς σκοποὺς τῆς ὁργάνωσης ἢ ὄχι. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἐρευνηθεῖ ἂν αὐτὸς πὺ ἀσκεῖ τὴ δραστηριότητα ἔχει τὶς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις πὺ προβλέπονται γι' αὐτὴν ἀπὸ τὸ νόμο καὶ κατὰ πόσο ἐκπληρώνονται οἱ ὑποχρεώσεις πὺ ἀναφέρονται σὲ φορολογικὰ ζητήματα καὶ σὲ ζητήματα κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων. Ἐξετάζεται ἐπίσης ἂν στὰ πλαίσια τῆς δραστηριότητος προκαλοῦνται ἀξιοποινες πράξεις, λόγου χάρη σωματικὲς βλάβες, παραβίαση τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, ἐξαναγκασμός, ἀπάτη κ.ο.κ.

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 93 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

Ποινικά αδικήματα

Η γερμανική νομοθεσία δεν δίνει τη δυνατότητα γενικής καταδίκης μιάς παραθρησκευτικής ή αίρετικής οργάνωσης για μόνο το λόγο ότι η έσωτερική της υπόσταση κρατείται μυστική ή επειδή επιβάλλει στα μέλη της τυφλή ύποταξη. Η διαδικασία έναντι των οργανώσεων αυτών για ποινικές παραβάσεις μπορεί να κινηθεί με παρέμβαση άλλων πολιτειακών Αρχών ή και ιδιωτών. Έδω αποκτούν ενδιαφέρον πληροφορίες πρώην όπαδων, ομάδων πρωτοβουλίας γονέων ή επί μέρους οικογενειών και έντεταλμένων για θέματα αιρέσεων.

Άπειλη έναντι της ζωής

Είναι ήδη γνωστές περιπτώσεις κατά τις οποίες θρησκευτικές κοινότητες προέτρεψαν μέλη τους στην αυτοκτονία. Το 1978 ο «μεσσίας» της αίρεσης «Ναός του Λαού» Jones οδήγησε στην Guayana 912 όπαδους στην ομαδική αυτοκτονία. Γνωστές επίσης είναι και οι περιπτώσεις αυτοκτονίας όπαδων της «Ανάντα Μάργκα».

Έδω τίθεται πλέον το ζήτημα κατά πόσον ή συμμετοχή με όποιονδήποτε τρόπο στην «άποφαση» αυτοκτονίας ενός άλλου είναι πράξη αξιόποινη. Πρέπει ακόμη να εξετασθεί ή περίπτωση άρνησης παροχής βοήθειας, λόγω των θρησκευτικών πεποιθήσεων, όπως και ή περίπτωση που ή «άποφαση» πάρθηκε στο «πνευματικό κλίμα» που διαμορφώθηκε σε μια από τις ομάδες αυτές.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρατίθενται στην «Έκθεση» του Υπουργείου της Βάδης - Βυρτεμβέργης, διαπιστώθηκε πώς ή επαφή με κάποιες παραθρησκευτικές οργανώσεις από μέρους ατόμων που είναι άσταθι ή άρρωστα, θα μπορούσε να ενισχύσει την τάση αυτοκτονίας. Οι τεχνικές διαλογισμού κάποιων ομάδων οδηγούν άτομα με κάποια ψυχική προδιάθεση, σε φαντασιώσεις και άλλες ψυχικές διαταραχές μέχρι και της αυτοκτονίας.

Σωματικές βλάβες

Υπογραμμίζεται ακόμη πώς οι ψυχο-τεχνικές, που είναι σε χρήση σε πολλές ομάδες (Meditationstraining, Auditing κ.ά.) μπορούν να δημιουργήσουν ψυχικές διαταραχές, ιδιαίτερα σε άτομα με κάποια προδιάθεση. Ο κίνδυνος γίνεται μεγαλύτερος αν οι τεχνικές αυτές εφαρμόζονται χωρίς την παρουσία εκπαιδευμένων ψυχο-θεραπευτών. Κατά την άποψη του Υπουργείου Πολιτισμού και Άθλητισμού της Βάδης - Βυρτεμβέργης,

ή διαφήμιση προσφοράς «θεραπευτικής» βοήθειας για ασθένειες ή ή ανάληψη θεραπευτικής αγωγής από μέρους μη ειδικού προσώπου, μπορεί να αποτελέσει αξιόποινο πράξη με βάση το σχετικό νόμο (Heilpraktikergesetz) και τις διατάξεις για την «διαφήμιση στον τομέα της θεραπευτικής».

Έξαναγκασμός

Κατά την «Έκθεση» της Βάδης - Βυρτεμβέργης υπάρχει διάχυτη ή αντίληψη πώς «αιρέσεις» και παραθρησκευτικές οργανώσεις, κατά τον προσηλυτισμό όπαδων ή για τη συγκέντρωση χρημάτων για λογαριασμό της ομάδας με ειδικές «μεθόδους» και με εξαπάτηση, άκυρώνουν την ικανότητα για «ελεύθερο αυτοπροσδιορισμό» και την ελευθερία της βούλησης.

Έτσι εξηγείται γιατί προσήλυτοι παραχωρούν τα περιουσιακά τους στοιχεία άμέσως μετά την προσχώρησή τους στην ομάδα ή καταβάλλουν τεράστια ποσά για την παρακολούθηση σεμιναρίων.

Άπατη

Σύμφωνα με τη γερμανική νομοθεσία, το στοιχείο της απάτης υπάρχει στην περίπτωση που μια παραθρησκευτική οργάνωση, κατά την συλλογή δωρεών ή στις υποσχέσεις για «παροχή υπηρεσιών» δεν είναι ειλικρινής. Όταν δηλαδή αποκρύπτει τη νομική υπόσταση ή τις αληθινές διασυνδέσεις της. Λόγου χάρι όταν ισχυρίζεται ψευδώς πώς αποτελεί οργάνωση κοσμοθεωριακά ουδέτερη. Το φαινόμενο αυτό αποτελεί σχεδόν κανόνα για τις θεοσοφικές, νεογνωστικές και άλλες οργανώσεις που πληθαίνουν και στη χώρα μας.

Έκμετάλλευση

Έχει διαπιστωθεί πώς πολλές από τις λεγόμενες «ψυχο-λατρείες» προσφέρουν σεμινάρια σε αστρονομικές τιμές. Τα σεμινάρια αυτά «κλιμακώνονται» με αντίστοιχη αύξηση του ποσού που πρέπει να καταβληθεί για την παρακολούθησή τους.

Έδω πρέπει ιδιαίτερα να εξετασθεί ή περίπτωση της έκμεταλλευσης προσώπων ελαττωμένης κριτικής ικανότητας ή και ή περίπτωση κατά την όποια ή ικανότητα αυτή εξουδετερώνεται με τις πρακτικές των ομάδων αυτών.

Άλλες παραβάσεις

Πρέπει ακόμη να γίνει λόγος για τις περιπτώσεις ομάδων (π.χ. «Τα παιδιά του Θεού» ή ή «Οικογένεια της Αγάπης») που οδηγούν νεαρά κορί-

τοια στην πορνεία, με σκοπό τον προσηλυτισμό νέων ανθρώπων ή και τον χρηματισμό της ομάδας. Έδώ πρέπει να εξετασθούν και περιπτώσεις ανηλίκων, που εξωθούνται σε σεξουαλικές πράξεις, όπως και η ένιςχυση της πορνείας.

Σε άλλες περιπτώσεις παρόμοιες ομάδες κατευθύνουν τους όπαδούς τους σε άξιόποιο συμπεριφορά απέναντι στο καθήκον της διαπαιδαγώγησης των παιδιών, π.χ. παραχωρούν το καθήκον αυτό στην οργάνωση ή και συγκατατίθενται να μεταφερθούν μικρά παιδιά σε κοινόβια στο έξωτερικό.

Ναρκοτικά

Σε μία τουλάχιστον περίπτωση αποδείχθηκε στη Γερμανία ενώπιον δικαστηρίου (Landgericht Ravensburg, 7.1.1985) ότι όπαδος της «Ανάντα Μάργκα» έλαβε έντολή από ήγετικό μέλος της οργάνωσης να μεταφέρει από την Ινδία στο Δυτικό Βερολίνο αρκετά γραμμάρια χασίσι και να τα διαθέσει εκεί για να ένισχύσει οικονομικά την οργάνωση.

Ψευδής ένοχοποίηση, συκοφαντία

Ός στόχος τίθενται εδώ πρώην «άδελφοί» και όσοι τολμήσουν να ασκήσουν κριτική έναντίον των παραθρησκευτικών οργανώσεων. Αξίζει να μεταφέρουμε κατά λέξη το κείμενο του Γερμανικού Υπουργείου Πολιτισμού και Άθλητισμού της Βάδης - Βυρτεμβέργης:

«Είναι προφανές ότι επί μέρους μέλη κοινοτήτων προσπαθούν με κατευθυνόμενες μεθόδους ανάλκρισης, με έννοχλήσεις και ένφοβισμό να κλείσουν το στόμα όπαδών που αποστάτησαν καθώς και συνεργατών της δημόσιας διοίκησης και των Έκκλησιών, που ασκούν έναντίον τους ιδιαίτερη κριτική.

Σε επί μέρους περιπτώσεις, μέλη των κοινοτήτων κατηγορήθηκαν για ψευδή ένοχοποίηση (παρ. 164 St GB) για διάδοση κακών φημών και συκοφαντιών (παρ. 186, 187, StGB) και άπασχόληση διωκτικών αρχών και δικαστηρίων.

Διαπιστώθηκαν ιδιαίτερα καμπάνιες τηλεφώνων και παρόμοιες δραστηριότητες, που στόχευαν σε πρόσωπα, τα όποια πήραν κριτική θέση, προκειμένου να τα δυσφημίσουν και να τα «μαυρίσουν» στον κοινωνικό τους περίγυρο (άποδείξεις βλέπε στο Βούλευμα της Είσαγγελίας Μονάχου, 24.4.1986, σ. 29).

Στη μέθοδο των όνομαζομένων «πολύκροτων άνακρίσεων» που χρησιμοποιούνται έναντίον κριτι-

κών των οργανώσεων, ανήκουν και οι μηνύσεις των οργάνων της Scientology Church που υπέβαλαν από το 1984 επανειλημμένα έναντίον του έντεταλμένου της Εύαγγελικής - Λουθηρανικής Έκκλησίας της Βαυαρίας, και έναντίον άλλων προσώπων, με την κατηγορία της έργω έξέγερσης του λαού (§ 166 StGB).

Η είσαγγελία του Μονάχου, ύστερα από έρευνα της δικογραφίας, με βάση το κατηγορητήριο, έξέδωσε βούλευμα στις 24 Απριλίου 1986 (115 JS 4298/84, σύμφωνα με την § 170 Abs 2 StPO), και έθεσε την ύπόθεση στο Άρχείο.

Η Είσαγγελία στηρίχθηκε σε εύρύτερη έρευνα για τις δραστηριότητες της μηνύτριας (και στην άποψη ότι) οι ιδέες, οι σκοποί και η πράξη της έκκλησίας της Scientology, από πολλές άποψεις δέν έναρμονίζονται με την τάξη των αξιών που καθορίζονται στο Σύνταγμα, και ότι τα όργανα της κοινότητας αυτής επιτίθενται έναντίον των αντιπάλων τους, μεταξύ άλλων και με τηλεφωνικές και δυσφημιστικές καμπάνιες».

Άστικές παραβάσεις

Κατά τα τελευταία χρόνια παρουσιάσθηκαν στη Γερμανία περιπτώσεις, που αναφέρονται στο άστικό δίκαιο.

Κατ' αρχήν σημειώνουμε ότι θύματα παραθρησκευτικών οργανώσεων παραχώρησαν σ' αυτές όλόκληρη την περιουσία τους ή μεγάλο μέρος της και όταν άργότερα έγκατέλειψαν την οργάνωση, έμειναν χωρίς περιουσιακά στοιχεία. Τίθεται, λοιπόν, το ζήτημα, με ποιόν τρόπο θα ξαναπάρουν την περιουσία τους πίσω, την όποια παρεχώρησαν προφανώς κάτω από ψυχολογική πίεση ή με λανθασμένες προϋποθέσεις.

Σχετικά με το δίκαιο περί σωματείων αναφέρεται ή περίπτωση κατά την όποια άπερρίφθη ή καταχώρηση του παραρτήματος της «ένκλησίας της σσηεντόλοτς» στο Oldenburg, με την αίτιολογία ότι σ' αυτή την ομάδα, ό ιδεολογικός σκοπός δέν υπερερεεί του οικονομικού.

Σε περίπτωση διαζυγίου, το δικαστήριο άποφασίζει για το ποιός θα πάρει τα παιδιά. Όμως όταν κάποιος προσχωρήσει άργότερα σε μιá από τις παραθρησκευτικές οργανώσεις, στη Γερμανία είναι δυνατή ή άναθεώρηση της άπόφασης, στην περίπτωση που άποδειχθεί ότι ή προσχώρηση θα έχει άρνητικές επιπτώσεις στην άγωγή των παιδιών.

Σχετικά με το κληρονομικό δίκαιο στην «Έκθεση» αναφέρεται και άπόφαση του Έφετείου του

Μονάχου, με την οποία προσβλήθηκε μία διαθήκη, επειδή ο κληρονόμος προσχώρησε στην οργάνωση «Χάρε Κρίσνα».

Τέλος σε περίπτωση άπασχόλησης σε δραστηριότητες των παραθησκευτικών οργανώσεων, πρέπει να εξετασθεί, κατά πόσο υπάρχει υποχρέωση για κοινωνικές ασφαλίσσεις, για ασφάλεια άσθενείας, σύνταξης και ανεργίας.

Φορολογικά

Κατά το γερμανικό δίκαιο, η άναγνώριση μιᾶς οργάνωσης ως σωματείου κοινῆς ωφέλειας προϋποθέτει πώς επιδιώκει σκοπούς ἄμεσα και ἀποκλειστικά κοινῆς ωφέλειας, φιλανθρωπικούς ἢ και ἐκκλησιαστικούς. Τέτοιοι σκοποὶ λογίζονται ἐκεῖνοι πού ἀποβλέπουν στήν βοήθεια τοῦ κοινού με σκοπὸ τὴν ἄνοδο στὸν ὕλικό, πνευματικό ἢ ἠθικό τομέα. Σὰν τέτοια βοήθεια ὁ νόμος ἀναγνωρίζει τὴν προώθηση τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀγωγῆς, τῆς θρησκείας καὶ τῆς κατανόησης τῶν λαῶν. Οἱ σκοποὶ αὐτοὶ δὲν ἀποδεικνύονται ἀπλῶς ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ καταστατικοῦ ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀνταποκρίνονται στήν πραγματικότητα.

Τί γίνεται ὅμως με ἓνα σωματεῖο, πού ἀποσκοπεῖ στὴ διάδοση τῶν τεχνικῶν, τῆς διδασχῆς τῆς γιόγκα καὶ τῆς «παγκόσμιας θρησκείας» ἐνὸς Ἰνδοῦ γκουρού;

Σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα πῆρε θέση ἀνώτατο γερμανικὸ οἰκονομικὸ δικαστήριο (Bundesfinanzhof) καὶ ἀκύρωσε θετικὴ ἀπόφαση κατωτέρου δικαστηρίου (Finanzgericht). Κατὰ τὸ ἀνώτατο δικαστήριο οἱ σκοποὶ πού ἀναφέρονται στὸ καταστατικὸ καὶ ὁ τρόπος τῆς πραγμάτωσης τῶν σκοπῶν αὐτῶν δὲν προσδιορίζονται με ἀκρίβεια ὥστε νὰ μπορεῖ μ' αὐτὰ τὰ δεδομένα νὰ ἐρευνηθεῖ κατὰ πόσο ὑπάρχουν οἱ ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἀναγνώρισή του ὡς σωματείου κοινῆς ωφέλειας. Στὸ καταστατικὸ δὲν προσδιορίζετο με ἀκρίβεια ὁ ὅρος γιόγκα - ψυχολογία καὶ «παγκόσμια θρησκεία» με βάση τὶς διδασχῆς καὶ τὰ βιβλία τοῦ S. N.». Τὸ ἴδιο διαπιστώθηκε καὶ γιὰ τὴν ἐκθεση τῶν τρόπων τῆς πρακτικῆς πραγμάτωσης τοῦ φιλοσοφικοῦ - θρησκευτικοῦ διαλογιστικοῦ συστήματος (BFH, 9.7.1986 I R 14/82).

Ἐπίσης με ἀπόφαση τοῦ φορολογικοῦ δικαστηρίου τοῦ Ἀμβούργου (13.12.1984) δὲν ἀναγνώριστηκε σωματεῖο τῆς σαηντόλοτς ὡς κοινωφελές, ἐπειδὴ τὸ σωματεῖο αὐτό, πού σύμφωνα με τὸ καταστατικὸ τοῦ ἐπιδιώκει θρησκευτικούς - φιλοσοφικούς σκοπούς, διαπιστώθηκε ὅτι μέσω προσφορᾶς ὑπηρεσιῶν με οἰκονομικὸ ἀντάλλαγμα (μαθήματα, σεμινάρια, πνευματικὴ συμβουλὴ) γιὰ τὸν

ἐαυτό του ἢ γιὰ τὰ μέλη του, ἀκολουθεῖ πρωταρχικά δικούς του οἰκονομικούς σκοπούς· γι' αὐτὸ τὸ λόγο δὲν θεωρήθηκαν οἱ σκοποὶ τοῦ ἀφιλοκερδεῖς με τὴν ἐννοια τοῦ νόμου.

Κατὰ τὴ γερμανικὴ νομοθεσία, ὅταν κάποιον σωματεῖο ἐκπληροῖ τοὺς ὅρους ἐνὸς σωματείου κοινῆς ωφέλειας, ὅμως ἀπὸ τὸν τρόπο πού στὴν πράξη διεξάγει τὶς ὑποθέσεις του ἀποδειχθεῖ πὼς δὲν κινεῖται στὰ πλαίσια τῆς νόμιμης πολιτειακῆς τάξης, δὲν μπορεῖ νὰ ἀναγνωρισθεῖ ὡς σωματεῖο κοινῆς ωφέλειας.

Στὴν «Ἐκθεση» στὴν ὁποία ἀναφερόμαστε ὑπογραμμίζεται πὼς ἡ ἐρευνα τῶν πραγματικῶν δραστηριοτήτων, με βάση τὰ στοιχεῖα πού δίδονται (ἔσοδα - ἔξοδα - ἐκθεση πεπραγμένων), δὲν προσδιορίζουν τὴν ἀληθινὴ εἰκόνα. Ὅμως οἱ οἰκονομικὲς ὑπηρεσίες εἶναι δύσκολο νὰ ἀποδείξουν τὶς ἀρνητικὲς ἐπιπτώσεις τῶν ὁμάδων αὐτῶν πάνω στὴ νεότητα, γιὰ τὴν οἱ πληροφορίες πού τοὺς δίδονται εἶναι παραπλανητικὲς. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ γιὰ τὶς οἰκονομικὲς δραστηριότητες τῶν ὁμάδων.

3. Ἡ θέση τῶν κομμάτων τῆς SPD καὶ CDU

Τὸ θέμα τῶν αἱρέσεων τῆς νεότητος συνεζητήθη στὴ Βουλὴ τῆς Στουτγάρδης ὕστερα ἀπὸ Αἴτηση τῆς SPD (Drucksache 10/4955/19.3.1991). Ἡ SPD, με αἴτησή της ζητοῦσε ἀπὸ τὸ Κοινοβούλιο νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση νὰ δώσει πληροφορίες γιὰ τὰ ἀκόλουθα ἐρωτήματα:

α) «Ποιὲς γνώσεις ἔχει ἡ Ὁμόσπονδη Κυβέρνηση γιὰ τὴν οργάνωση, τοὺς σκοποὺς καὶ τὴ μέθοδο δραστηριότητος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σαηντόλοτς, γιὰ τὶς ὑποοργανώσεις καὶ τοὺς ἀχειροανθρώπους της, ὅπως ἡ «Dianetik», ἡ «Narconon», ἡ «Ἐπιτροπὴ γιὰ παραβάσεις τῆς Ψυχιατρικῆς ἐναντίον τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων», γιὰ τὸ «Φιλικὸ Κύκλο Γυναικῶν - Ἐπιχειρηματιῶν», γιὰ τὴν «Ἐνωση Ἐπιχειρηματιῶν Συναισθήσης Εὐθύνης» καὶ γιὰ τὸ «Σύλλογο Πρωτοβουλίας Γονέων τῆς Σαηντόλοτς Στουτγάρδης».

β) «Γιὰ δραστηριότητες ἐγκαταστάσεως ἐταιριῶν καὶ γιὰ συνεργαζόμενες ἐταιρίες στὴ Βάδη - Βυρτεμβέργη».

«Κατὰ πόσο καὶ στὴ Βάδη - Βυρτεμβέργη, προκειμένου νὰ ἐπιδιωχθεῖ δῆθεν θεραπεία ἀπὸ πυρηνικὴ ἀκτινοβολία, παρακινούνται οἱ ἄνθρωποι νὰ χρησιμοποιήσουν σὲ μεγάλες δόσεις κατασκευασμένες βιταμίνες καὶ κατὰ πόσο σὲ δεδομένη περίπτωσι παραβιάζονται οἱ νομικὲς διατάξεις γιὰ τὰ φάρμακα».

«Ποιὲς δικαστικὲς ἐρευνες καὶ δίκες διεξήχθησαν στὴ Βάδη - Βυρτεμβέργη ἐναντίον τῆς σαην-

τόλोटζυ και των υπο-οργανώσεων της, με ποιά αντικείμενο και με ποιά αποτέλεσμα».

«Ποιές πειθαρχικές αποφάσεις (Ordnungsvorgängen) εκδόθηκαν από την Πολιτεία και την τοπική αυτοδιοίκηση έναντι της οργανώσεως».

Στις 26.3.1991 ακολούθησε παρόμοια αίτηση της παρατάξεως CDU (Druksache 10/4993/26.3.91), με την οποία ζητείτο να αποφασιστεί από τη Βουλή να ερωτηθεί η κυβέρνηση για να πληροφορήσει το Σώμα:

1. «Ποιά χαρακτηριστικά γνωρίσματα παρουσιάζει η σαηντόλोटζυ σε σχέση με τις άλλες αίρέσεις», ποιά προσώπεια χρησιμοποιεί η Έκκλησία της Σαηντόλोटζυ στη Βάδη - Βυρτεμβέργη», πόσα παραρτήματα έχει στην περιοχή, ποιές πληροφορίες υπάρχουν για τη διεθνή διάδοσή της, ποιές χαρακτηριστικές δομές από πλευράς ηλικίας παρουσιάζουν, ποιός είναι ο αριθμός των ατόμων που έχουν υποστεί βλάβη από τη σαηντόλोटζυ.

Ακόμη ζητήθηκε να δηλώσει η κυβέρνηση ποιές δημοσιεύσεις είναι γνωστές για τη σαηντόλोटζυ, ποιές μεθόδους επεξεργασίας της προσωπικότητας χρησιμοποιεί η σαηντόλोटζυ, ποιές πληροφορίες υπάρχουν για το περιεχόμενο και τις συνέπειες πρακτικών αλλοιώσεως ή βλάβης της προσωπικότητας, ποιές στρατηγικές αναπτύσσει για τον προσηλυτισμό μελών και πώς η Όμοσπονδη Κυβέρνηση αξιολογεί το τέτοι προσωπικότητας της σαηντόλोटζυ, ποιά ποσά απαιτούνται για τα σεμινάρια αυτής της οργανώσεως.

Ακόμη η Κυβέρνηση κλήθηκε να δηλώσει τι γνωρίζει για τον αριθμό των επιχειρήσεων στην περιοχή, που διευθύνονται από τη σαηντόλोटζυ, σε ποιούς κλάδους επιχειρήσεων δραστηριοποιείται περισσότερο η σαηντόλोटζυ, σε ποιές γεωγραφικές οικονομικές περιοχές ή παρουσία της είναι ισχυρότερη και ποιές πληροφορίες υπάρχουν για την οικονομική δικτύωση της σαηντόλोटζυ που ξεπερνάει τα σύνορα και επεκτείνεται διεθνώς.

Ακολουθούν ερωτήσεις που αναφέρονται στη βιταμίνη που χρησιμοποιεί η σαηντόλोटζυ, κατά πόσον υπάρχουν χημικές έρευνες πάνω σ' αυτό το ζήτημα και ποιοί κίνδυνοι υπάρχουν για την υγεία των πολιτών από τη χρήση αυτού του παρασκευάσματος.

Ποιές μη-κρατικές πρωτοβουλίες και οργανώσεις υπάρχουν για την πληροφόρηση του κοινού και την αντιμετώπιση της σαηντόλोटζυ και άλλων παρομοίων ομάδων, πώς εκτιμά η κυβέρνηση τον ρόλο του τύπου, αν υπάρχουν κατάλληλα αρχεία για την ενημέρωση των Αρχών και για την επισημονική έρευνα και ποιά μορφή πληροφόρησης

υπάρχει για τη βιομηχανία και το Έμπορικό Επιμελητήριο στο θέμα «σαηντόλोटζυ στο χώρο των επιχειρήσεων».

Αλλά η CDU προχώρησε και σε πιο σημαντικές ερωτήσεις. Απαίτησε να διασαφηνιστεί η θέση της κυβέρνησης για το πρόβλημα δραστηριότητας της σαηντόλोटζυ και των άλλων «αίρέσεων της νεότητας» σε σχέση με τις κοινωνικές και πολιτικές αξίες του συντάγματος της χώρας, στο φως της ονομαζόμενης «αλλαγής αξιών» και της κίνησης της «Νέας Έποχής».

Επίσης με ποιόν τρόπο επεχείρησε η κυβέρνηση να διαφωτίσει το κοινό πάνω στην προβληματική των αίρέσεων, ποιές αντιδράσεις υπήρξαν σ' αυτό και πώς εκτιμά τα αποτελέσματα. Ποιές ήταν οι προσφορές βοήθειας της πολιτείας σε πρώην μέλη της εκκλησίας της σαηντόλोटζυ, σε ποιά βαθμό ελήφθη υπόψη το θέμα «αίρέσεις της νεότητας» στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου, ποιές πρωτοβουλίες ελήφθησαν επί όμοσπονδιακού επιπέδου για την προβληματική των αίρέσεων και κατά πόσο η Όμοσπονδη Κυβέρνηση είναι πρόθυμη να πάρει πρωτοβουλίες σε όμοσπονδιακό επίπεδο με σκοπό να αλλάξει ο νόμος για τους φυσιοθεραπευτές, ώστε να απαγορευθεί η δραστηριότητα της σαηντόλोटζυ στον τομέα της υγείας, καθώς και ο νόμος για τη θεραπεία, ώστε να επεκταθεί ο όρος της ασθένειας και στους εξηρημένους από αίρέσεις.

Το ενδιαφέρον της CDU εστράφη και σε νομικά ζητήματα και ζητήθηκε από την κυβέρνηση να εκτιμήσει την κατάσταση με τη σαηντόλोटζυ, στο ότι προβαίνει σε παροχή υπηρεσιών μέσω μελών της χωρίς ή αμοιβή να προσδιορίζεται με διατίμηση ανάλογη με την παροχή και χωρίς κοινωνική ασφάλιση. Ζητήθηκαν επίσης πληροφορίες, ποιές μη δικαστικές προειδοποιήσεις ή ποιές δίκες έγιναν γνωστές, σύμφωνα με το νόμο για παράνομο συναγωνισμό. Ακόμη, αν η ιδιότητα του μέλους ενός από τους γονείς στη σαηντόλोटζυ πρέπει να συνεκτιμηθεί στις περιπτώσεις αποφάσεων για τη γονική φροντίδα και για διαζύγιο.

Η Βουλή κλήθηκε ακόμη να ζητήσει από την κυβέρνηση να τοποθετηθεί στο θέμα της παραχωρήσεως περιουσίας στην εκκλησία της σαηντόλोटζυ καθώς και στην περίπτωση που η παραχώρηση αυτή προσβληθεί. Επίσης πώς αντιμετωπίζεται η εκκλησία της σαηντόλोटζυ φορολογικά και ιδιαίτερα αν επιδιώκει προνόμια από την εφαρμογή των κοινωνικών σκοπών ή ως κοσμοθεωριακή κοινότητα και κατά πόσον η κυβέρνηση θεωρεί πώς τέτοια προνόμια δικαιολογούνται.

(Συνεχίζεται)

Ο ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Τῆς κ. Ἀννας Παγοροπούλου, Λέκτορος Ψυχολογίας Παν/μίου Ἀθηνῶν

Στὰ πλαίσια τῆς παραδοσιακῆς κοινότητος, ἡ ὁποία στὴ χώρα μας διήρκεσε μέχρι τὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1960 περίπου, τὴ βασικὴ κοινωνικὴ μονάδα ἀποτελοῦσε ὁ «κύκλος τῶν δικῶν». Ὁ κύκλος τῶν δικῶν (τὸ δικολοῖ) ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας καὶ ἀπὸ ἐπιλεγμένους συγγενεῖς, φίλους καὶ γνωστούς, πού εἶχαν κοινὲς ἀξίες καὶ στόχους μὲ τὴν οἰκογένεια. Γιὰ παράδειγμα, ὁ θεῖος Γιώργος ἀνῆκε στὸν κύκλο τῶν δικῶν, ἀφοῦ «τότε πού ἡ οἰκογένεια βρέθηκε σὲ ἀνάγκη ὁ θεῖος Γιώργος συμπαραστάθηκε, βοήθησε ὅσο μπορούσε κ.λπ.». Ἀντίθετα, ὁ θεῖος Κώστας μπορεῖ νὰ μὴν ἀνῆκε στὸν κύκλο τῶν δικῶν (ἂν καὶ εἶχε τὸν ἴδιο βαθμὸ συγγένειας μὲ τὸ θεῖο Γιώργο) ἐπειδὴ ἡ οἰκογένεια δὲν τὸν θεωροῦσε «δικό» τῆς.

Κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς βασικῆς κοινωνικῆς μονάδας ἦταν τὸ «ἐνδιαφέρον» πού ἐκφραζόταν μὲ ἀγάπη, φροντίδα, ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς ἄλλους, ἐτοιμότητα γιὰ βοήθεια καὶ διαθεσιμότητα. Ἡ ἀλληλεξάρτηση καὶ ἡ συνεργατικότητα χαρακτηρίζαν τὶς σχέσεις αὐτῆς τῆς ομάδας. Οἱ ἡλικιωμένοι, τόσο στὸ ἐπίπεδο τῆς κοινότητος, ὅσο καὶ στὸ ἐπίπεδο τῆς οἰκογένειας ἡ ὁποία ἦταν ἐκτεταμένου τύπου καὶ ἀποτελεῖτο ἀπὸ τρεῖς γενεές (παπποῦδες, γονεῖς, παιδιά) ἀποτελοῦσαν σημαντικὰ πρόσωπα. Οἱ ἡλικιωμένοι λειτουργοῦσαν μέσα ἀπὸ τὸ πλῆθος ρόλων, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἡλικία τους. Συχνὰ ἐκαλοῦντο νὰ ἀνταποκριθοῦν σὲ πλῆθος ἀπαιτήσεων καὶ ἀναγκῶν, καὶ νὰ δώσουν λύσεις σὲ ὑπάρχοντα προβλήματα. Μέσα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ρόλους παρῆσαν ἐνεργητικοὶ καὶ δραστήριοι, μέχρι τὰ βαθειὰ γηρατιά. Μόνο οἱ λειτουργικὲς τους ἀδυναμίες, σὲ καθαρὰ σωματικὸ ἐπίπεδο, τοὺς ὑποχρέωναν νὰ παραδώσουν τὴ σκυτάλη σὲ νεότερες γενεές.

Ἐκεῖνο πού ἔχει ἰδιαίτερη σημασία εἶναι ὅτι **τὸ ἄτομο λειτουργοῦσε μέσα ἀπὸ ρόλους σαφῶς καθωρισμένους ἀπὸ τὴν κοινότητα.** Ἡ κοινότητα (καὶ τὸ κύτταρό της πού εἶναι «ὁ κύκλος τῶν δικῶν») ἀποφάσιζαν τί εἶναι καλὸ καὶ πρακτέο γιὰ τὰ μέλη της. Τὰ ἴδια τὰ μέλη αἰσθάνονταν προστατευμένα ὅτιδήποτε καὶ ἂν τοὺς συνέβαινε, σὲ ὅποιοδήποτε στάδιο τῆς ζωῆς τους. Τὸ πέρασμα τῶν ἐνηλίκων μελῶν στὴν τρίτη ἡλικία

συντελεῖτο σὲ ἓνα χωρὸ πού παρείχε ἀσφάλεια, σεβασμὸ καὶ δυνατότητες προσαρμογῆς στὸ νέο τρόπο ζωῆς. Ὅπως εἶναι γνωστὸ, **τὰ κομβικὰ σημεῖα τῆς ἀλλαγῆς** σὲ φάσεις τῆς ζωῆς (π.χ. ἀπὸ τὸ παιδὶ στὸν ἔφηβο, ἀπὸ τὸν ἔφηβο στὸν νέο ἐνήλικα κ.λπ.) **ἐνέχουν μεγάλη ἀποσταθεροποίηση** καὶ ἄγχος γιὰ τὸ ἴδιο τὸ ἄτομο πού τὰ ἀντιμετωπίζει, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν οἰκογένειά του. Ἡ παραδοσιακὴ κοινότητα εἶχε τὴ μεγάλη ἀρετὴ νὰ παρέχει ἐναλλακτικὲς λύσεις στὰ ἡλικιωμένα μέλη της, μὲ τὴ δυνατότητα συμμετοχῆς στὰ κοινὰ καὶ τὴν ὑπαρξὴ κοινῶν τόπων συνάθροισης, εἴτε αὐτὸ γινόταν σὲς γειτονιὲς τῶν μεγάλων πόλεων, εἴτε στὰ χωριὰ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαρχίας.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια ἐκτεταμένη οἰκογένεια, μὲ τὴν ἀνοιχτὴ ἐπικοινωνία καὶ τὴν ἀδιάκοπη συναλλαγὴ τῶν τριῶν γενεῶν, ἔδινε πλῆθος εὐκαιριῶν στοὺς ἡλικιωμένους γιὰ συμμετοχὴ — ἀκόμη καὶ μὲ τὴ μορφή τῆς περιορισμένης συμμετοχῆς σὲς οἰκονομικὲς τῆς δραστηριότητες.

Ὁ κύκλος τῶν δικῶν ἐξἄλλου ἐπιτελοῦσε τὴ σημαντικὴ λειτουργία τοῦ ὑποστηρικτικοῦ συστήματος, μὲ ἔντονες συναισθηματικὲς σχέσεις, κοινὲς ἀξίες, παραδόσεις, μέσα σὲ ἀτμόσφαιρα πού χαρακτηριζόταν ἀπὸ ἐμπιστοσύνη, εὐλικρίνεια καὶ ἀνθρωπιά.

Τὸ ἡλικιωμένο ἄτομο τελείωνε τὴ ζωὴ του μέσα σὲ ἓνα περιβάλλον οἰκογενειακὸ καὶ κοινωνικὸ πού τοῦ παρείχε τὴ δυνατότητα προσωπικῆς συμμετοχῆς, τὴ δυνατότητα ἐπιλογῶν καὶ, ἐπιπλέον, παρείχε ὑποστήριξη καὶ ἀσφάλεια ὥστε νὰ ἀντιμετωπίσει τὶς ἐκάστοτε δυσκολίες (φτώχεια, μετανάστευση, ἀρρώστιες, θανάτους, καταστροφές κ.λπ.).

Ὁ ἡλικιωμένος στὴ σύγχρονη ἐποχὴ

Ἡ ἀστικοποίηση, ἡ βιομηχανοποίηση καὶ ἡ τουριστικὴ ἀνάπτυξη εἶναι τρία φαινόμενα πού ἐκδηλώθηκαν στὴν Ἑλλάδα ἀνεξέλεγκτα καὶ χωρὶς προγραμματισμό. Τὰ τελευταῖα 20 μὲ 30 χρόνια ὑπῆρξαν τέτοιες καὶ τόσες κοινωνικοπολιτιστικὲς μεταβολές στὸν ἐλληνικὸ χωρὸ, ὥστε οἱ ἐρευνητὲς νὰ μιλοῦν γιὰ ἀντιπαράθεση τοῦ παραδοσιακοῦ πρὸς τὸ σύγχρονο.

Οἱ ἐπικρατοῦσες σήμερα ψυχοκοινωνικὲς

καὶ κοινωνικο-πολιτιστικὲς διεργασίες ἔχουν διαμορφώσει ἓνα νέο εἶδος σχέσεων, τόσο μέσα στὴν οἰκογένεια ὅσο καὶ στὴν εὐρύτερη κοινωνικὴ ομάδα. Ὁ παραδοσιακὸς τρόπος ζωῆς καὶ ὁ σύγχρονος τρόπος ζωῆς, τὸ παλιὸ καὶ τὸ καινούριο, ἀκόμη συνυπάρχουν καὶ ἀναμειγνύονται, προκαλώντας ἀλλελεπιδράσεις καὶ ἐπιρροὲς πρὸς τὴ μία ἢ τὴν ἄλλη κατεύθυνση. Οἱ ἐξελίξεις αὐτὲς ἀφοροῦν ὄχι μόνο τὴ δική μας κοινωνία, ἀλλὰ ὅλες τὶς σύγχρονες ἀνεπτυγμένες κοινωνίες.

Ἡ κατάσταση τῶν ἡλικιωμένων σήμερα ποικίλλει ἀνάλογα μὲ τὴν κοινωνικὴ τάξη καὶ τὸ φύλο. Ἡ μεσαία καὶ ἡ ἀνώτερη κοινωνικὴ τάξη ἔχουν περισσότερες δυνατότητες νὰ ἀποσυρθοῦν βαθμιαία ἀπὸ τὴν ἐργασία, ἀλλὰ καὶ περισσότερες εὐκαιρίες νὰ ζήσουν καλὰ ὡς συνταξιούχοι. Οἱ γυναῖκες, σὲ σύγκριση μὲ τοὺς ἄνδρες, ἔχουν περισσότερα ἐνδιαφέροντα καὶ ἀσχολίες, πού τὶς κρατοῦν στὴ ζωὴ (νοικοκυριό, ἐγγόνια κ.λπ.). Ἡ πτώση τοῦ εἰσοδήματος πού ἀκολουθεῖ τὴ συνταξιοδότηση εἶναι ἓνα πολὺ συχνὸ φαινόμενο. Οἱ ἡλικιωμένοι χάνουν ἓνα σημαντικὸ μέρος τῶν ἐσόδων τους, καὶ αὐτὸ ἔχει ἐπίδραση στὴ διατροφή τους, τὸ ντύσιμό τους καὶ τὶς κοινωνικὲς τους δραστηριότητες.

Τὸ περιβάλλον εἶναι ἓνας ἄλλος παράγοντας πού ἐπηρεάζει τὴν κατάσταση τῆς ὑγείας καὶ τὴ μακροζωία τῶν ἡλικιωμένων. Τὸ οἰκολογικὸ περιβάλλον, μὲ τὴν ἐπιβάρυνση πού ἔχει ὑποστεί στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα, ἀποτελεῖ ἓνα σημαντικό παράγοντα πού ἐπηρεάζει τόσο τὴν ὑγεία, ὅσο καὶ τὴ ψυχολογικὴ κατάσταση τῶν ἡλικιωμένων. Τὰ ἄτομα τῆς τρίτης ἡλικίας πού ζοῦν σὲ βιομηχανικὲς κοινωνίες παρουσιάζουν, διεθνῶς, αὐξημένη ἐπικράτηση χρόνιων παθήσεων, οἱ ὁποῖες αὐξάνουν μὲ τὴν ἡλικία καὶ ἐπηρεάζουν τὴν ψυχοκοινωνικὴ τους συμπεριφορά. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ἡ διάλυση τῆς πρωτογενοῦς οἰκογένειας μὲ τὸ γάμο τῶν παιδιῶν καὶ τὴν ἀναχώρησή τους ἀπὸ τὸ πατρικὸ σπίτι ἐπιτείνει τὸ αἶσθημα τῆς μείωσης τοῦ γοήτρου τῶν γονέων. Οἱ γονεῖς χάνουν ἓναν ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους κοινωνικοὺς ρόλους τους, αὐτὸν πού εἶχαν συνηθίσει νὰ ἀσκοῦν γιὰ πολλὰ χρόνια.

Τὸ πέρασμα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας στὴ σύγχρονη κοινωνικὴ τῆς ὁργάνωση, μὲ τὶς πυρηνικὲς οἰκογένειες (πατέρας, μητέρα, παιδί. — συνήθως ἓνα), ἡ ἀπομόνωση τῶν ἀνθρώπων στὶς πολυκατοικίες, ἡ ταχεία ἐξάπλωση τῶν μέσων

μαζικῆς ἐνημέρωσης, ὁ καταναλωτισμὸς ὡς «νέος» τρόπος ζωῆς, ὀδήγησαν τὴν κοινωνία σὲ ὑψηλοῦ βαθμοῦ συμπλοκότητα τῶν ἀνθρώπινων σχέσεων. Οἱ ταχύτατες ἀλλαγὲς στὰ τεχνολογικὰ ἐπιτεύγματα (τηλεόραση, κομπιούτερ, ἠλεκτρονικὴ ἀλληλογραφία καὶ τηλεπικοινωνίες) ἐπηρέασε τὶς κοινωνικο-πολιτιστικὲς ἀξίες, τοὺς ρόλους, τὶς στάσεις καὶ τὴν ἰδεολογία, καθὼς ἐπίσης καὶ τὶς ψυχοκοινωνικὲς διεργασίες, δηλ. τὶς ἐσωτερικὲς δομὲς καὶ τὴν ταυτότητα τῶν ἀτόμων. Οἱ συγκρουσιακὲς καὶ ἀνταγωνιστικὲς σχέσεις πού ἀντιμετωπίζουμε σὲ κοινωνικὸ ἐπίπεδο ἀντανάκλονται καὶ στὸ ἐπίπεδο τῆς οἰκογένειας (Vassiliou, G. & Vassiliou, V. 1982).

Ἀποτέλεσμα ὅλων αὐτῶν εἶναι ἡ δυσλειτουργία τῶν ἀτόμων, ἡ ὁποία ἐκφράζεται πρὸ ἔντονα στὶς πρὸ εὐάλωτες ομάδες τοῦ πληθυσμοῦ, δηλ. τὰ παιδιά καὶ τοὺς ἡλικιωμένους.

Σὲ ἓνα κόσμο πού ἀλλάζει καθημερινὰ ὅπου τίποτε πιά δὲν εἶναι σταθερὸ (πολιτικὰ συστήματα, ἔθνη - γεωγραφικοὶ χώροι κ.λπ.), οἱ ἡλικιωμένοι βρίσκονται νὰ ἀντιμετωπίζουν καθημερινὰ τὴ σύγκρουση τοῦ χθὲς μὲ τὸ σήμερα, τὴν ἀνατροπὴ τῶν ἀξιῶν, τὴ μεταβολὴ τῶν κανόνων συμπεριφορᾶς πού καθοδήγησαν τὴ ζωὴ τους. Οἱ σημερινοὶ ἡλικιωμένοι καλοῦνται νὰ λειτουργήσουν σὲ συνθήκες πού θεωροῦνται πολὺ σύμπλοκες (ἐπομένως καὶ δύσκολες), ἀκόμη καὶ γιὰ τὶς πρὸ δραστήριες ομάδες τοῦ γενικοῦ πληθυσμοῦ.

Μέσα σὲ ἀνταγωνιστικὲς κοινωνικὲς σχέσεις, ἀποξενωμένοι ἀπὸ τὸν «κύκλο τῶν δικῶν» καί, στὴν καλύτερη περίπτωση, ζώντας σὲ διαμέρισμα κοντινῆς πολυκατοικίας μὲ αὐτὴ τῶν παιδιῶν τους, ἀποστερημένοι ἀπὸ τοὺς κοινωνικοὺς ρόλους μὲ τοὺς ὁποίους λειτουργοῦσαν στὸ παρελθόν, οἱ σημερινοὶ ἡλικιωμένοι καλοῦνται νὰ δώσουν λύσεις στὰ προβλήματά τους.

Οἱ λύσεις θὰ προέλθουν, καταρχήν, μέσα ἀπὸ τὴν ἐπαναδιαπραγμάτευση τῶν σχέσεων τοῦ ζευγαριοῦ. Τὸ ἡλικιωμένο ζευγάρι, γιὰ πρώτη φορὰ μετὰ τὴ γέννηση τῶν παιδιῶν πού ἀπόκτησαν, ξαναβρίσκεται μόνο του. Στὴν παραδοσιακὴ κοινωνία, μὲ τὶς γεννήσεις πολλῶν παιδιῶν, τὸ ζευγάρι ἔμενε μόνο του γιὰ ἐλάχιστο χρονικὸ διάστημα. Μέχρις ὅτου τὸ τελευταῖο παιδί φύγει ἀπὸ τὸ πατρικὸ σπίτι, οἱ γονεῖς εἶχαν ἡλικιωθεῖ τόσο πολὺ, ὥστε κατὰ μέσον ὄρο τὸ ζευγάρι ἔμενε μόνο του γιὰ δύο μόλις χρόνια, προτοῦ ὁ θάνατος τοὺς χωρίσει. Μὲ τὶς ση-

Η ΙΓ' ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΦΩΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Τού κ. Νικ. Κ. Δρατσέλλα, Θεολόγου

ΙΔ'. Ὁ λόγος τοῦ ἁγίου Κυρίλλου γίνεται περισσότερον λυρικός εἰς τὰ ἐπόμενα. Τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ἀναφέρει τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Τὸ ὕφος αὐτοῦ καθίσταται ἔτι μᾶλλον δραματικὸν ἐν τῷ φωτὶ τῆς Ὁρθοδόξου χαρμολύπης. Ἐξοχοὶ λυρικοὶ εἰκόνες χρησιμοποιοῦνται μετὰ δεξιοτεχνίας.

Ὁ Ἰησοῦς ὑπέμεινε τὰ Πάθη χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ πεσόντος ἀνθρώπου. Οἱ συμπατριῶται Αὐτοῦ ἀνταπέδωσαν διὰ μίσους καὶ ἀχαριστίας τὴν προσφορὰν καὶ τὰς εὐεργεσίας τοῦ Σωτῆρος. Τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις διεφάνη, ὅτε ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ὡς παραδίδει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης: «διψῶ»¹⁹⁹. Ἐδίψησεν ὡς ἄνθρωπος Ἐκεῖνος, ὁ Ὅποιος ὡς Θεὸς εἶχεν ἀναβλύσει ὕδωρ ἐκ τῆς πέτρας καὶ εἶχε ζητήσει ἐκ τῆς ἀμπέλου Αὐτοῦ, ἦτοι τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, τοὺς καρποὺς αὐτῆς κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἱερεμίου: «ἐγὼ δὲ ἐφύτευσά σε ἄμπελον καρποφόρον πᾶσαν ἀληθινὴν» πῶς ἐστράφη εἰς πικρίαν, ἡ ἄμπελος ἡ ἄλλοτρία;»²⁰⁰. Ἡ ἄμπελος ὡς πρὸς τὴν φύσιν αὐτῆς ἔ-

χει προέλυσιν ἐκ τῶν ἁγίων Πατέρων. Ὡς πρὸς τὴν προαίρεσιν ὁμῶς χαρακτηρίζεται ὡς Σοδομική. Ἡ ἄμπελος, ἐκ τῆς ὁποίας προήρχετο τὸ ὄξος, τὸ ὁποῖον προσεφέρθη εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἦτο, ὡς νὰ προήρχετο ἐκ τῶν Σοδόμων καὶ τὸ κλῆμα ἐκ τῆς Γομόρρας, δηλαδὴ ὡς νὰ ἦτο κακῆς προελεύσεως, ἐπεὶ αἱ δύο αὗται πόλεις ἦσαν γνωσταὶ διὰ τὰς φοβερὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Καθ' ὃν χρόνον ἐδίψη ὁ Ἰησοῦς, ἓνας Ρωμαῖος στρατιώτης ἔλαβε σπόγγον πλήρη ὄξους καί, ἀφοῦ ἔδεσεν αὐτὸν ἐπὶ καλάμου, προσέφερεν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ὡς ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος: «καὶ εὐθέως δραμὼν εἰς ἕξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὄξους περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν»²⁰¹. Ὡσαύτως ἐπληθεύθη πλήρως ἡ Ψαλμικὴ ρῆσις: «καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολὴν καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος»²⁰². Εἶναι προφανὴς ἡ ἐπαλήθευσις τῶν προφητειῶν. Ἡ χολή, τὴν ὁποίαν ἔδωσαν εἰς τὸ στόμα τοῦ Κυρίου, ἦτο ἐσμυρνιασμένος οἶνος (οἶνος μεμειγμένος μετὰ σμύρνης προσφερθεὶς ὡς ναρκωτικὴ οὐσία)²⁰³. Κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Μάρκον

μερινὲς συνθήκες, τὸ ἡλικιωμένο ζευγάρι μένει μόνον τοῦ γιὰ δεκατρία κατὰ μέσο ὄρο χρόνια.

Σ' αὐτὴ τὴ φάση ζωῆς, ἀπαιτοῦνται ἐπαναδιαπραγματεύσεις τῶν σχέσεων, νέα ὀριοθέτηση ἀνάμεσα στὶς γενεές (ἀρμοδιότητες τοῦ παπποῦ καὶ τῆς γιαγιάς), ἐπαναπροσδιορισμὸς τῶν ρόλων, ἀλλὰ καὶ τῶν στόχων καὶ τῶν προσδοκιῶν. Οἱ ἡλικιωμένοι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς μοναξιάς καὶ τῆς ἀποξένωσης, ἀντιμετωπίζουν καὶ πλῆθος μεταβολῶν στὴ ζωὴ τους: μεταβολὲς στὴ σωματικὴ ὑγεία, τὴν ἐμφάνιση, τὴν ἐλάττωσι τῶν αἰσθήσεων, τὴ μείωσι τῆς ἐρωτικῆς ζωῆς καὶ πολλὰ ἄλλα. Ἄν τὰ συνυπολογίσουμε ὅλα, μπορούμε νὰ ἀντιληφθοῦμε τίς δυσκολίες προσρμογῆς πού ἀντιμετωπίζουν τὰ ἄτομα στὸ γήρας.

Τὸ αἶσθημα τῆς ἀπομόνωσης καὶ τῆς μοναξιάς ἔχει συχνὰ σὰν ἀποτέλεσμα τὴ μάταιη ἀναζήτησι ὑποκατάστατων γιὰ συναισθηματικὴ ἐπένδυσι. Ὅταν αὐτὴ ἡ ἐνέργεια δὲν βρίσκει ἀν-

τικείμενο γιὰ νὰ ἐπενδυθεῖ, ἐπιστρέφει στὰ ἴδια τὰ ἄτομα, ἐπενδύεται στὰ ἐσωτερικά τους ὄργανα, μὲ ἀποτέλεσμα τὰ σωματικὰ ἐνοχλήματα καὶ τίς γνωστὲς ψυχοσωματικὲς διαταραχές. Ὁ ἐγωκεντρισμὸς καὶ ἡ ξεροκεφαλιά πού ἐκδηλώνονται στοὺς ἡλικιωμένους ἐπιτείνουν τὴν ἀπομόνωση καὶ τὴ μοναξιά πού αἰσθάνονται, ἐπεὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τοὺς ἀποφεύγουν.

Στὰ προβλήματα αὐτά, πού εἶναι προβλήματα ὅλων μας, οἱ ἄνθρωποι τῆς σημερινῆς ἐποχῆς καλοῦνται νὰ δώσουν λύσεις. Ἡ παραδοσιακὴ κοινωνία τοῦ χωριοῦ ἢ τῆς γειτονιάς δὲν ὑπάρχει πιά. Ἐπομένως οἱ παλιὲς δοκιμασμένες συνταγὲς ψυχοκοινωνικῆς ὑποστήριξης τοῦ ἡλικιωμένου δὲν μποροῦν νὰ ἐφαρμοστοῦν στὴ σύγχρονη ἐποχή. Οἱ νέες διεργασίες καὶ ζυμώσεις ἀπαιτοῦν τὴν εὕρεσι νέων, ἀντίστοιχα, λύσεων, πού θὰ δημιουργήσουν ἓνα γερὸ ὑποστηρικτικὸ σύστημα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους πού μπαίνουν στὴν τρίτη ἡλικία.

«ἐδίδουν αὐτῷ πλεῖν ἐσμυρνιασμένον οἶνον» ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε»²⁰⁴. Ἡ σμύρνα λαμβανομένη ἀπὸ τοῦ στόματος ἔχει ναρκωτικὰς ιδιότητας καὶ προκαλεῖ ἀηδίαν καὶ ἀποτροπιασμόν²⁰⁵. Δι' αὐτῆς τῆς ναρκωτικῆς καὶ ἀηδιαστικῆς οὐσίας ἀνταπέδωσαν οἱ Ἰσραηλίται εἰς τὸν Ἰησοῦν τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας Οὗτος εἶχε προσφέρει εἰς αὐτούς. Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ἔναντι τοῦ Δεσπότης τῆς κτίσεως στάσις τῆς ἀμπέλου Αὐτοῦ, ἥτοι τοῦ Ἰσραήλ. Δικαίως ὁ Ἡσαΐας ἐθρήνησε προφητικῶς τὴν πτῶσιν τοῦ Ἰσραήλ ἐξεικονιζομένου ὡς ἀμπέλου διὰ τῶν ἐξῆς λόγων: «ἀμπέλων ἐγενήθη τῷ ἡγαπημένῳ ἐν κέρατι, ἐν τόπῳ πίνοντι»²⁰⁶. Ὁ αὐτὸς προφήτης ὡσαύτως προανήγγειλεν: «ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλὴν, ἐποίησε δὲ ἀκάνθας»²⁰⁷, δηλαδὴ ἐνῶ ὁ Θεὸς ἐπεθύμει νὰ καρποφορήσῃ ἡ ἀμπέλος καὶ νὰ προσφέρῃ σταφυλὴν, αὕτη ἐβλάστησεν ἀκάνθας. Εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος θὰ ἔβλεπε τὸν ἀκάνθινον στέφανον, τὸν ὁποῖον περιεβλήθη ὁ Ἰησοῦς, θὰ ἠδύνατο νὰ δοθῇ ὡς ἀπάντησις ὑπὸ τοῦ Θεανθρώπου ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προστάξῃ Οὗτος τὰς νεφέλας νὰ μὴ ῥίψουν βροχὴν ἄλλην φορὰν εἰς τὸν ἀμπέλωνα αὐτόν. Ὡς νεφέλαι νοοῦνται ἐνταῦθα οἱ προφῆται τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, οἱ ὁποῖοι ἔπαυσαν νὰ κηρύττουν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας μετὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ κοσμοσωτηρίου ἔργου τοῦ Κυρίου. Ὡς προφῆται νοοῦνται μετὰ ταῦτα οἱ ἔχοντες εἰδικὸν προφητικὸν χάρισμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἔγραψεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν Α' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολήν: «προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν»²⁰⁸, ὡς καὶ «οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας»²⁰⁹. Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἅγιος πατὴρ ἀναφέρει ὡς προφήτην τὸν Ἀγαθόν, ὁ ὁποῖος κατὰ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἔδесе διὰ τῆς ζωῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ²¹⁰ καὶ διὰ τῆς εἰκόνης ταύτης προεφήτευσεν τὴν φυλάκισιν τοῦ Ἀποστόλου εἰς Ἱεροσόλυμα.

οὕτω τὴν ἀγωνίαν αὐτοῦ φορητοτέραν (σ). Ἐν τούτοις ὁ οἶνος ἐχρησιμοποιεῖτο προδήλως ὡς διεγερτικὸν ποτόν, καὶ ἡ σμύρνα προσθέτει εἰς τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ταύτην τονώουσα καὶ θερμαίνουσα τὸ σύστημα (γ). Ἄλλ' εἰς ἱκανὴν πῶς ποσότητα λαμβανόμενος προκαλεῖ ζάλην, ἀπώλειαν συνειδήσεως καὶ ἀπάμβλυνσιν τῶν αἰσθήσεων. Ταῦτα δὲ ἀποφεύγων ὁ θεῖος Λυτρωτής, ἵνα ἐν πλήρει συνειδήσει καὶ αἰσθήσει προσενέγκῃ τὴν ὑψίστην ὑπὲρ τοῦ κόσμου θυσίαν «οὐκ ἔλαβε» τὸν οἶνον» (Π. Ν. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον, ἔκδοσις Ἀδελφότητος Θεολόγων «ἡ Ζωή», Ἀθήναι 1951, σελ. 299, β' στήλη, σελ. 300, α' στήλη).

204. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 165, 22-23, Μάρκ. 15,23.

205. Περὶ τοῦ φυτοῦ «σμύρνα» ἀναφέρεται ἐν Θ. Η. Ε. («Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια»): «Εἶδος φυτοῦ τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας. Ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν βουρσεροειδῶν (δικτυληδόων φυτῶν - θάμνων με ἐναλλασσόμενα φύλλα). Εἶναι κυρίως δένδρον τῆς Ἀραβίας καὶ τῶν παραλίων τῆς Ἑρυθρᾶς θαλάσσης. Ἐπὶ τοῦ κορμοῦ του προξενοῦνται ἐντομαὶ καὶ ἐξάγεται ρητίνη, ἡ κομμοροϋτίνη, ἡ ὁποία καλεῖται σμύρνα ἢ μύρρα. Ἡ ρητίνη αὕτη χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν μυρμηκίαν καὶ θεραπευτικὴν.

Εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν ἀναφέρεται ὡς «σμύρνα», «μύρα» καὶ «μύρον», ὡς ἐπίσης ὡς «στακτή», π.χ. «σμύρνα καὶ στακτή... ἀπὸ τῶν ἱματίων σου...» (Ψαλμ. μδ' 9. Βλ. καὶ Ἑξ. λζ' 25 κ.λπ.).

Ἡ σμύρνα προσεφέρθη ὡς δῶρον ὑπὸ τῶν μάγων εἰς τὸ Θεῖον Βρέφος ἐν Βηθλεὲμ (Ματθ. β' 11) καὶ ἐδόθη ὡς ναρκωτικὸν εἰς τὸν Ἰησοῦν ὀλίγον πρὸ τῆς Σταυρώσεως (Μάρκ. ιε' 23). Πρὸ δὲ τοῦ ἐνταφιασμοῦ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀρμαθέας καὶ Νικόδημος ἤλειψαν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ μετὰ ἀρώματα, «μίγμα σμύρνης καὶ ἀλός» (Ἰω. ιθ' 39), (Ἰω. Δ. Δαββέτα, ἄρθρον ἐν Θρησκευτικῇ καὶ Ἠθικῇ Ἑγκυκλοπαίδειᾳ, τόμ. 11, στήλη 247).

206. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 165, 25-26, Ἦσ. 5,1.

207. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 165, 27-28, Ἦσ. 5,2. 4.

208. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 165, 31-32, Α' Κορ. 14,29.

209. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 165, 32-33, Α' Κορ. 12,28.

Ὡς παρατηρεῖ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κατάνης κ. Ἰάκωβος Πηλῆλης «Διὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἡ προφητεία ἦτο ἐν ἐκ τῶν μεγαλυτέρων δώρων τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Του πρὸς ἡθικὴν οἰκοδομὴν καὶ τοποθετεῖ τοὺς προφήτας ἀμέσως μετὰ τοὺς ἀποστόλους εἰς τιμὴν καὶ σπουδαιότητα, «καὶ οὕτως μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας». Μετὰ τὴν «προφητείαν» ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐννοεῖ τὸ καταληπτὸν κήρυγμα τὸ ὁποῖον ἐποικοδομεῖ τὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῇ πίστει, «προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως», ἐπεξηγεῖ τὰ μυστήρια καὶ μεταδίδει τὴν γνῶσιν, «καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσα τὴν γνῶσιν». Ὁ ἴδιος Ἀπόστολος ἀναφέρει ἕνα ἀκαθόριστον ἀριθμὸν προφητῶν, «καὶ οὓς μὲν ὁ Θεὸς ἔθετο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ προφήτας... μὴ πάντες προφῆται» (Ἰακώβου Γεωργίου Πηλῆλη, Ἐπισκόπου Κατάνης, Ἡ Χριστιανικὴ Ἱερωσύνη (ἀπὸ Ἰστορικῆς Ἀπόψεως τῶν Δέκα Πρώτων Αἰώνων μ.Χ.), Ὁργανισμὸς Ἐκδόσεων Καμπανά, Ἀθήνα 1988, σελ. 242-243).

210. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 165, 34, Πρβλ. Πράξ. 21, 10-11.

199. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 165,14, Ἰω. 19,28.

200. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 165, 15-16, Ἰερ. 2,21.

201. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 165, 18-20, Ματθ. 27,48.

202. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 165, 20-21, Ψαλμ. 68,22.

203. Περὶ τοῦ ἐσμυρνιασμένου οἶνου παρατηρεῖ συναφῶς ὁ καθηγητὴς Π. Ν. Τρεμπέλας: «Οἱ ἀρχαῖοι συνήθιζον νὰ ἀναμιγνύουν τὸν οἶνον μετὰ σμύρνης, διὰ νὰ καταστήσουν τὴν γεῦσιν αὐτοῦ εὐοσμον καὶ ἡδύτεραν (γ). Ἡ συνήθης ἐκδοχὴ φαίνεται νὰ εἶναι ὅτι ἡ σμύρνα ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ναρκωτικὸν φάρμακον (γ) καὶ ὅτι ἡ προσφορὰ τοῦ ἐσμυρνιασμένου οἶνου εἰς τὸν σταυρούμενον ἐγένετο κατὰ φιλότιμον συνήθειαν, ἵνα ναρκώσουν αὐτὸν καὶ καταστήσουν

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς
τὴν Ἱερὰν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Ἐνταῦθα

Μακαριώτατε Ἄγιε Πρόεδρε,
Σεβασμιώτατοι,

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος σχετικῶς περὶ τῶν φημολογουμένων δι' ἐπικείμενον χωρισμὸν Ἐκκλησίας - Πολιτείας ἐν τῇ μελετωμένῃ ἀναθεωρήσει τοῦ Συντάγματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ ἐξ ἀφορμῆς πολλῶν τηλεγραφικῶν καὶ τηλεφωνικῶν ἐνοχλήσεων ὑπὸ πλήθους Ἐφημερίων ὁλοκλήρου τῆς Ἐπικρατείας, ἀνησυχούντων δικαίως διὰ τοιαύτην ἐξέλιξιν, λαβὼν ὑπ' ὄψιν δὲ ἐγκύρους πληροφορίας διὰ τὴν ἄκριτον καὶ ἀπερίσκεπτον συναίνεσιν ἐνίων..., μεθ' ἱκανοποιήσεως ἐτοιμῶν ἵνα δεχθῶσιν τοιοῦτον χωρισμὸν, ἐκφράζει ἀφ' ἐνὸς τὴν ἐκπληξίν του καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀνησυχίαν του, καθ' ὅσον ὁ ἐν λόγῳ σχεδιαζόμενος χωρισμὸς ἀπάδει εἰς τὴν φύσιν τῆς Ἑλληνορθόδοξου Παραδόσεως, εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ ἐθνικὴν πορείαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας διὰ τὰς σχέσεις της μετὰ τῆς Πολιτείας, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴν φιλοσοφικὴν διανόησιν τοῦ δυτικοῦ ὀρθολογισμοῦ, τῶν δυτικῶν προτύπων ἐμπνεομένων ὑπὸ τοῦ ἀντιεκκλησιαστικοῦ Διαφωτισμοῦ, ἐγκυμονεῖ δὲ πολλοὺς κινδύνους καὶ καταστροφικὰς συνεπείας διὰ τε τοὺς Ἀρχιερεῖς, πλεῖον δὲ διὰ τὸν Ἐφημεριακὸν Κλῆρον. Πρόχειραι ἐκτιμήσεις..., εἶναι δυνατόν νὰ ὀδηγήσουν τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν εἰς δεινὴν πορείαν, τὸ δὲ Ἑλληνορθόδοξον Κράτος εἰς μέγα ἱστορικὸν καὶ ἐθνικὸν λάθος — καὶ κατὰ τὴν εὐφυᾶ ἐκτίμησιν διακεκριμένου πολιτικοῦ ἀνδρὸς καὶ Πανεπιστημιακοῦ Διδασκάλου.

Πληροφοροῦμεν τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ὅτι σχετικὸν ἀρνητικὸν Ὑπόμνημα ἡμῶν ἀπεστεί-

λαμεν πρὸς τε τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας καὶ τὸν Πρωθυπουργόν, καθὼς καὶ τοὺς Ἀρχηγούς τῶν Κομμάτων καὶ λοιπὰς Ἀρχάς.

Ἐπὶ δὲ τούτοις ὑποβάλλοντες ἄπειρα σέβη καὶ προσκυνήματα, ὑποδιατελοῦμεν

ΔΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ὁ Πρόεδρος

Πρωτοπρ. ΝΙΚ. ΑΥΓΕΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, τὸν Πρωθυπουργὸ καὶ τοὺς Ἀρχηγούς τῶν ἐν τῇ Βουλῇ Κομμάτων, ὁ Ι.Σ.Κ.Ε. ἀπέστειλε τὴν ἐξῆς διαμαρτυρία:

Ὁ Ι.Σ.Κ.Ε. ἐκφράζει τὴν κατάπληξή του διὰ τὴν μελετωμένην ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος διὰ τὰ ἀφορῶντα τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν. Κάθε ἀλλοίωσις τῆς Συνταγματικῆς κατοχύρωσης τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας προξενεῖ καίριον πλήγμα στὸ ἴδιο τὸ Ἑλληνορθόδοξο ἔθνος, στὴ ταυτότητά του καὶ στὴν ἱστορικὴ καὶ θρησκευτικὴ παράδοσίν του. Τὸ παράδειγμα τῆς Δύσεως δὲν ἀφορᾷ τὴν κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ἡ ἔνταξις μᾶς στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα δὲν σημαίνει ὁλοκληρωτικὴ ὑποδούλωσις καὶ ἀλλοτρίωσις τοῦ χαρακτήρα κάθε ἔθνους. Ἐχετε ὑποχρέωσιν ὡς ἡγέτες τοῦ ἔθνους ἔναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν ὁποίαν ἐνίστε ἀναφέρεσθε νὰ διαφυλάξετε ἀκέραιη τὴν πίστιν καὶ τὴν παράδοσιν τῶν ἐνδόξων προγόνων του, τῶν ἡρώων τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος καὶ νὰ περιφρουρήσετε τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει τὸ 98% τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ὁ Πρόεδρος

Πρωτοπρ. ΝΙΚ. ΑΥΓΕΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Γενικὸς Γραμματέας

Πρωτοπρ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΛΑΤΗΣ

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ... ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ... ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ...

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΣΤΟ ΒΑΤΙΚΑΝΟ

Το Βατικανό θα επισκεφθεί ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος στο πλαίσιο των επισκέψεων που πραγματοποιεί στις άλλες χριστιανικές Εκκλησίες. Η επίσκεψη έχει ορισθεί για την 29η 'Ιουνίου, ημέρα της θρονικής εορτής της Εκκλησίας της Ρώμης.

Οι σχέσεις 'Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών έχουν γνωρίσει εντάσεις τα τελευταία χρόνια λόγω της στήριξης που παρέχει το Βατικανό στις λεγόμενες «Ούντικες Εκκλησίες» κυρίως στην 'Ανατολική Εύρωπη. Κατά την επίσκεψή του ο Οικουμενικός Πατριάρχης αναμένεται να συζητήσει και το θέμα αυτό που δηλητηριάζει τις διαχριστιανικές σχέσεις και έχει οδηγήσει σε περιορισμό του Θεολογικού διαλόγου.

ΒΟΥΔΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Έντονες αντιδράσεις προκάλεσε ανάμεσα στους κατοίκους της Χαλκιδικής, ιδιαίτερα στους πιστούς, η δημιουργία και λειτουργία Βουδιστικού Κέντρου στην όρεινη περιοχή του Χολομώντα. Καλό είναι οι 'Αρχές να είναι προσεκτικές στη χορήγηση αδειών λειτουργίας τέτοιων κέντρων και τουλάχιστον ως συνεργάζονται με τις κατά τόπους 'Ιερές Μητροπόλεις και τους Σεβ. 'Αρχιερείς οι οποίοι άγρυπνούν για την διατήρηση της πίστης, των ιερών και των όσιών μας.

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Συναυλίες προς τιμήν της 'Ελληνικής 'Ομογένειας της Αιγύπτου με βυζαντινούς ύμνους, δημοτικά και λαϊκά τραγούδια έδωσαν τον 'Απρίλιο οι μαθητές της Α και Β τάξης του Μουσικού Λυκείου Παλλήνης στη θεατρική αίθουσα 'Ιουλίας Σαλβάγου στην 'Αλεξάνδρεια, όπου είχαν προσκληθεί από την 'Ελληνική Κοινότητα στο 'Ελληνικό Κέντρο Καΐρου.

Μ' αυτό τον τρόπο το Μουσικό Λύκειο της Παλλήνης συμμετέχει έμπρακτα στις προσπάθειες που καταβάλλει σήμερα η 'Ελληνική Κοινότητα της 'Αλεξάνδρειας για τη σύσφιξη των δεσμών μεταξύ του 'Ελληνικού και του Αιγυπτιακού πολιτισμού δια μέσου της ιδρύσεως του 'Ελληνικού Πανεπιστημίου «Μέγας 'Αλέξανδρος» το οποίο θα στεγασθεί στο 'Αβερύφειο Γυμνάσιο.

ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΑΣ «ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ»

'Από τη Συνοδική Επιτροπή επί των Νομοκανονικών και Δογματικών Ζητημάτων της Εκκλησίας της 'Ελλάδος έξεδόθη το τρίτο φύλλο του Περιοδικού

«Νομοκανών» με θέματα ποικίλης ύλης νομοκανονικών ζητημάτων. Το πρώτο άρθρο είναι «οι 'Ιεροί Κανόνες και η συνταγματική τους κατοχύρωση» του Καθηγητού του Πανεπιστημίου 'Αθηνών Παναγιώτη Μπούμη. Στη συνέχεια δημοσιεύονται άρθρα «περί της 'Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής», «Μεικτός Γάμος», «Βάπτισις τέκνων προελθόντων εκ πολιτικού Γάμου».

«ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ»

Κυκλοφόρησε το 52 τεύχος του 'Ιεραποστολικού Περιοδικού «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ» που εκδίδεται από την 'Εκκλησία μας ('Αποστολική Διακονία). Μέσα στις όμορφες σελίδες του με το πλούσιο έγχρωμο φωτογραφικό υλικό βρίσκει κανείς άρθρα για την έξωτερική 'Ιεραποστολή, διαπιστώνει δε ο αναγνώστης τις υπεράνθρωπες προσπάθειες που καταβάλλουν τόσο το Πατριαρχείο 'Αλεξανδρείας όσο και τα 'Ελληνικά 'Ιεραποστολικά κλήματα για τον Εὐαγγελισμό του μηνύματος της σωτηρίας στους αδελφούς μας της μαύρης 'Ηπείρου, των 'Ινδιών, της Κορέας και άλλου. 'Ο Θεός ᾧς εύλογεί και ᾧς αύξάνει τὸν ἀμπελώνα τους.

«ΝΕΑΝΙΚΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ»

Νεανικό, δροσερό, εύχαριστο, και ὁμορφο κυκλοφόρησε το πασχαλινό, 19ο τεύχος, του Περιοδικού της Εκκλησίας μας «Νεανικοί Προβληματισμοί».

'Ο 'Ιερομάρτυς Γεώργιος ὁ Νεαπολίτης

Με απόφαση της 'Αγίας και 'Ιερᾶς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου, η οποία συνήλθε υπό την Προεδρίαν της Α. Θ. Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου στις 9 'Ιανουαρίου κατετάγη στην χορεία των 'Αγίων της 'Ορθοδόξου Εκκλησίας ὁ 'Ιερομάρτυς Γεώργιος ὁ Νεαπολίτης, του οποίου τὸ σεπτὸ σκῆνωμα ἄφθαρτο φυλάσσεται στὸν 'Ιερὸ Ναὸ τοῦ 'Αγίου Εὐσταθίου Ν. 'Ιωνίας. 'Ο 'Αγιος 'Ιερομάρτυς Γεώργιος ἐμαρτύρησε κατὰ τὸ 1797 εἰς τὴν Νεάπολιν τῆς Μ. 'Ασίας καὶ τὸ σεπτὸ, ἄφθαρτο καὶ θαυματουργὸ Λείψανό του μεταφέρθηκε στὴν 'Ελλάδα κατὰ τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν τοῦ ἔτους 1924. 'Η μνήμη τοῦ 'Αγίου Γεωργίου τελεῖται τὴν 3η Νοεμβρίου.

Σπουδὲς 'Ορθοδόξου Θεολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Μονάχου

Στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Μονάχου λειτουργεῖ ἀπὸ τὸ χειμερινὸ ἐξάμηνο 1984/85 τὸ 'Ινστιτοῦτο 'Ορθοδόξου Θεολογίας, τὸ ὁποῖο ὡς Πανεπιστημιακὸ ἴδρυμα αὐτῆς τῆς μορφῆς εἶναι τὸ μοναδικὸ στὴ δυτικὴ Εὐρώπη. Μέχρι τώρα τὸ 'Ινστιτοῦτο αὐτὸ εἶναι ἐπανδρωμένο μὲ ἕναν τακτικὸ καθηγητὴ —πρόκειται γιὰ τὸν καθηγητὴ

Θεόδωρο Νικολάου, Δρ. φιλ., Δρ. θεολ., ό όποίος έχει και τή Διεύθυνση του 'Ινστιτούτου — ένα έπιστημονικό βοηθό και μία γραμματέα. Τό 'Ινστιτούτο έγινε τά τελευταία χρόνια ιδιαίτερα γνωστό και έκτός του γερμανοφώνου χώρου με τήν έκδοση του έπιστημονικού Περιοδικού «Orthodoxes Forum» (άπό τό 1987) και τής σειράς μονογραφιών «Veröffentlichungen des Instituts für Orthodoxe Theologie» (άπό τό 1993).

Άπό τής ιδρύσεως του 'Ινστιτούτου έχουν καταβληθεί πολλαπλές προσπάθειες για διεύρυνσή του, όχι μόνο άπό τό Διευθυντή του αλλά και άπό πλευράς του Μητροπολίτου Γερμανίας κ. Αύγουστίνου. Οί προσπάθειες αυτές ευοδώθηκαν κατά τήν επίσκεψη τής Α. Θ. Παναγιόττος, του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, τόν Όκτώβριο 1993, όταν ό Άντιπρόεδρος του κρατιδίου τής Βαυαρίας και Υπουργός Παιδείας κ. Hans Zehetmaier, ύποσχέθηκε τήν ίδρυση δεύτερης έδρας Όρθοδόξου Θεολογίας.

Στό μεταξύ τόν 'Ιούλιο 1994 ή Σύγκλητος του Πανεπιστημίου του Μονάχου άπεφάσισε τή διεύρυνση του 'Ινστιτούτου Όρθοδόξου Θεολογίας και τήν επάνδρωσή του όχι μόνο με ένα δεύτερο τακτικό καθηγητή, αλλά και με δύο μονίμους έκτάκτους καθηγητές (c3). Τό διδακτικό προσωπικό θά άνέρχεται έτσι σε 4 καθηγητές (άνα ένας για τους κλάδους Βιβλική Θεολογία - Καινή Διαθήκη, 'Ιστορική Θεολογία - 'Εκκλησιαστική 'Ιστορία και Πατρολογία, Συστηματική Θεολογία - Δογματική και Πρακτική Θεολογία - Λειτουργική) και 2 έπιστημονικούς βοηθούς.

Ήδη έχει ληφθεί ή άπόφαση νά άρχίσουν οί έγγραφές φοιτητών για κανονικές σπουδές Όρθοδόξου Θεολογίας άπό τό χειμερινό έξάμηνο 1995/96. Πρόκειται για μία έξόχως σημαντική εξέλιξη, άφου για πρώτη φορά δίδεται ή εύκαιρία πλήρων όρθοδόξων θεολογικών σπουδών σε δυτικοευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο. Πρός τό σκοπό αυτό προβλέπεται νά διαρκούν όκτώ έξάμηνα, ενώ παραλλήλως θά ύπάρχει ή δυνατότητα παροχής διδακτορικών διπλωμάτων και ύφηγεσίας. Σημειώνεται ότι προθεσμία ύποβολής αιτήσεων για έγγραφη στο χειμερινό έξάμηνο είναι ή 15η 'Ιουλίου κάθε έτους και για τό θερινό ή 15η 'Ιανουαρίου.

Έπειδή τά μαθήματα θά γίνονται στη γερμανική γλώσσα, είναι βασική προϋπόθεση ή γνώση τής γερμανικής. Για θέματα έγγραφής, πληροφοριών, έντύπων κ.λπ. είναι άρμόδια ή κεντρική γραμματεία του Πανεπιστημίου. Τμήμα άλλοδαπών στην κάτωθι διεύθυνση: Universität München, Ausländerreferat II A 3, Geschwister - Scholl - Platz 1, D - 80539 München.

Ήμερίδα για τά ναρκωτικά στον Άλμυρό

Ήμερίδα για τή αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών διωργάνωσε τήν Κυριακή 9-4-95 στον Άλμυρό ό Πολιτιστικός όργανισμός του Δήμου, με συζήτηση στογγύλης τραπέζης στην όποία έλαβαν μέ-

ρος ό Σεβ. Μητροπολίτης κ. Χριστόδουλος, ό κ. 'Ιω. Φλώρος, τ. Υπουργός Υγείας και αίρετός Νομάρχης Λάρισας και ό κ. Γ. Σούρλας, τ. Υπουργός Υγείας και βουλευτής του νομού μας. Ό Σεβ. ώμίλησε πρώτος και έθεσε τό πρόβλημα άπό τήν πλευρά τής 'Εκκλησίας, τόνισας τά έξής σημεία: Τά ναρκωτικά είναι φαινόμενο που δείχνει τή γενική παθολογία τής κοινωνίας και άγκαλιάζει τόν σύνολο άνθρωπο, ως ψυχοσωματική όντότητα. Ή αντιμετώπιση των ναρκομανών προϋποθέτει μεγάλη αγάπη και ενδιαφέρον που όδηγούν σε θυσίες. Ό ναρκομανής έχει προσβληθεί στην ψυχή και στο σώμα. Ή προσπάθεια για άπεξάρτηση όφείλει νά άντικρύζει και τά δύο στοιχεία. Τό στοιχείο τής ψυχής έχει θεϊκή προέλευση και μόνον ύπ' αυτή τήν έννοια νοείται. Ή 'Εκκλησία για μέν τήν πρόληψη τόνιζει στους νέους τήν άνάγκη νά θωρακισθούν με τήν πίστη στο Θεό, στις άξίες και στα ιδανικά, φανερώνει τό βαθύτερο νόημα τής ζωής και δίνει ύπόσταση στα νεανικά όνειρα. Στόν τομέα τής θεραπείας διαθέτει πλήρη ψυχοθεραπευτική μέθοδο που περνά μέσα άπό τό έξομολογητήριο, χαρίζοντας στον άνθρωπο του πάθους τήν αγαλλίαση τής άφέσεως. Τέλος ό Σεβ. έκάλεσε σε άυτοκριτική τή γενεά των ώρίμων ανθρώπων του καιρού μας και άπέρριψε τις νέες τάσεις για νομιμοποίηση των μαλακών ναρκωτικών ή για άποποινικοποίηση τής χρήσης των, καλέσας όλους σε σταυροφορία μετάνοίας και άλλαγής τρόπου ζωής προς τό συμφέρον τής κοινωνίας. Οί άλλοι δύο όμιλητές άνεφέρθησαν σε στατιστικά στοιχεία ως προς τή διασπορά των ναρκωτικών, τά αίτια ένεκα των όποίων παρασύρονται σ' αυτά οί νέοι, τους τρόπους πρόληψης και θεραπείας. Και οί δύο όμιλητές έδέχθησαν ότι ή 'Εκκλησία καλείται νά αναλάβει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση του προβλήματος.

Άρχιμ. Μ. Φ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

BIBLIA ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

- * ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟ, οί ακολουθίες άπό τό Πάσχα μέχρι τήν Κυριακή των Αγίων Πάντων.
- * ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑ, 50 ύμνοι με μετάφραση και σχόλια οίκοδομής (Μητροπ. Άλεξανδρουπόλεως Άνθίμου).
- * ΠΑΣΧΑ, ΚΥΡΙΟΥ ΠΑΣΧΑ, θεολογικό σχόλιο στον Κανόνα τής Άναστάσεως (Καθηγ. Άνδρέα Θεοδώρου).

Για πληροφορίες και παραγγελίες άπευθύνεσθε: Άποστολική Διακονία, 'Ιασιού 1 — 115 21 Άθήνα. Τηλ. (01) 72 28 008.

Fax (01) 72 38 149 (Κεντρική διάθεση).

Βιβλιοπωλεία: Δραγατσανίου 2 (πλ. Κλαυθμώνος) Άθήνα. Τηλ. (01) 32 28 637.

Έθνικης Άμύνης 9α — Θεσσαλονίκη. Τηλ. (031) 275 626. Fax 278 559.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Προσοχή - Προσοχή - Προσοχή!

Τò δημογραφικό, τò ξέρουμε πιά ότι είναι τò υπ' αριθμòν ένα εθνικό πρόβλημα. Φέτος είχαμε 8.800 λιγότερα «πρωτάκια» στὰ Δημοτικά Σχολεία τῆς πρωτεύουσας. Στὴν Ἀττικὴ, οἱ γεννήσεις τὴν τελευταία 10ετία μειώθηκαν κατὰ 36% ἐνὼ σὲ ἐθνικὰ κρίσιμες περιοχὲς (Λέσβος, Ροδόπη, Ἐβρος), οἱ θάνατοι πρὸ πολλοῦ ἔχουν ξεπεράσει τὶς γεννήσεις. Οἱ προβλέψεις γιὰ τὸ 2025 εἶναι ὅτι οἱ Ἕλληνες θὰ εἶναι λιγότεροι ἀπὸ σήμερα (περίπου 9 ἑκατομ.) ἐνὼ οἱ Τούρκοι θὰ προσεγγίζουν τὰ 100 ἑκατομμύρια καὶ οἱ Ἀλβανοὶ μὲ τοὺς ὁμοεθνεῖς τοὺς τῶν Σκοπίων καὶ τοῦ Κοσσυφοπεδίου, θὰ φτάνουν τὰ 12 ἑκατομμύρια. Ἡ ἀναλογία τῶν νέων στὴ χώρα μας ἀπὸ 28,6% τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ πού ἦταν τὸ 1950, περιορίστηκε στὸ 20,3% τὸ 1990 ἔναντι 51,2% στὴν Τουρκία. Σὲ λίγα χρόνια, ὁ ἕνας στὸς τέσσερις Ἕλληνες θὰ ἔχει ἡλικία ἄνω τῶν 65 χρόνων, ἐνὼ τὸ 1975 ἡ ἀναλογία ἦταν ἕνας στὸς δέκα. Στὸ διάστημα 1992-93 καταργήθηκαν 809 ὀργανικὲς θέσεις δασκάλων. Στὸ διάστημα 1990-1992 ἔκλεισαν συνολικὰ 440 δημοτικά σχολεῖα σὲ 18 παραμεθόριους νομούς. Θὰ ῥθει μέρα — ἔτσι ὅπως πᾶμε — πού οἱ γάμοι καὶ οἱ βαπτίσεις θὰ ἀποτελοῦν «παραδοσιακὰ» Μυστήρια καὶ θὰ μποῦνε οἱ κηδεῖς μέσα στὸ πρόγραμμα τῆς ζωῆς μας. Θὰ μᾶστε μιὰ χώρα γερόντων καὶ πενθοφορούντων.

Ὁ ἀκρίτας ἱεράρχης, Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος φωτίζει τὸ ἐρώτημα «Ποῦ ὀφείλεται ἡ ὑπογεννητικότητα τοῦ πληθυσμοῦ στὴν Ἑλλάδα»: Στὴν ἀλλαγὴ τῆς νοοτροπίας καὶ τοῦ φρονήματος τοῦ Νεοέλληνα γιὰ τὴ ζωὴ. Εὐδαιμονισμός, χρηματολατρεία, ἀνευθυνότητα καὶ εὐκολες λύσεις γιὰ τὰ βιοτικά προβλήματα.

Στὴν ἀνακάλυψη καὶ ἀποδοχὴ νέων ιδανικῶν πού προσδιορίζουν νέες μεθόδους ἐπιδιώξεων γιὰ τὴ ζωὴ. Κύριος σκοπὸς τὸ ιδιωτικὸ αὐτοκίνητο ἀλλὰ καὶ τὸ σκάφος. Ἀνετὴ κατοικία, ἀλλὰ καὶ θερινὴ κατοικία. Ἑσωτερικὸς καὶ ἐξωτερικὸς τουρισμός, γλέντια καὶ διασκέδαση σὲ εἰδικὰ κέντρα. Στὴν ἀστυφιλία πού ὀδήγησε ἐκτὸς τῶν ἄλλων στὴ νέα μορφὴ οἰκιακῆς ἐγκαταστάσεως. Τὸ τυπικὸ διαμέρισμα τῆς πολυκατοικίας δυσχεραίνει τὴν ἀπόκτηση παιδιῶν. Στὴν ἀπάνθρωπη δόμηση τῶν πόλεων. Χάθηκε ἡ γειτονιὰ καὶ τὸ πρόχειρο γήπεδο γιὰ παιχνίδι. Στὴν ἔλλειψη ἐπαρκoῦς ἀριθμοῦ βρεφοκομικῶν σταθμῶν, παιδικῶν σταθμῶν καὶ νηπιαγωγείων. Στὴν ἀπαίτηση τῆς γυναίκας νὰ ἐργάζεται γιὰ νὰ αὐξηθεῖ τὸ οἰκογενειακὸ εἶσοδημα. Στὴ μετανάστευση, ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ,

καὶ στὸ αἶσθημα ἀνασφάλειας στὶς ἀκροτικὲς περιοχὲς τῆς Χώρας. Στὴν κρατικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀδιαφορία γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν πολυτέκνων οἰκογενειῶν. Στὴν διευκόλυνση καὶ νομιμοποίηση τῶν ἐκτρώσεων. Στὴν ἀπομάκρυνση πολλῶν ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἄλλα μὴ χειρότερα!..

Σὸν ἔχει προκαλέσει στὴ Δύση ἡ νέα νομοθεσία πού υἰοθετήθηκε ἀπὸ τὴν Κίνα, γιὰ νὰ περιοριστεῖ στὸ ἐλάχιστο ἡ γέννηση παιδιῶν μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες. Ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὸ χιτλερικὸ καθεστῶς, οἱ νομοθέτες εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ «καθαρίσουν» τὸν κινεζικὸ λαὸ ἀπ' ὅποιαδήποτε προβληματικὴ πρόσμιξη! Ὁ διευθυντὴς ἰδρύματος γιὰ ἐγκαταλελειμμένα παιδιά, προσπαθώντας νὰ δικαιολογήσει τοὺς γονεῖς οἱ ὁποῖοι ἐγκαταλείπουν τὰ ἄρρωστα μωρά τους στὸ δρόμο ἀβοήθητα, σχολιάζει: «Σύμφωνα μὲ τὴν κινεζικὴ νομοθεσία, τὰ ζευγάρια ἐπιτρέπεται νὰ κάνουν μόνο ἕνα παιδί, γι' αὐτὸ προτιμοῦν τὸ παιδί αὐτὸ νὰ εἶναι ὑγιὲς καὶ γερό! Ἄν μάλιστα εἶναι ἀγόρι ἀκόμη καλλίτερα»!!!

Εἰς ὅτα μὴ ἀκουόντων

ἀλλ' εἰς ὅμματα — τὰ μάλιστα — βλεπόντων...

Ἐξί χρόνια μετὰ τὴν εἰσβολὴ τῶν ιδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων στὶς ραδιοτηλεοπτικὲς συχνότητες, τὰ πρᾶγματα γιὰ τὴν ἐλληνικὴ ραδιοτηλεόραση, κάθε ἄλλο παρὰ ἔχουν καλυτερεύσει. Σ' αὐτὸ εὐθύνεται ὁ οἰκονομικὸς ἀνταγωνισμὸς πού ἐπιβάλλει στοὺς ιδιωτικοὺς σταθμοὺς νὰ διαμορφώνουν τὰ προγράμματά τους μὲ μόνο κριτήριον τὴν ἀνύψωση τῶν δεικτῶν τηλεθέας καὶ ἀκροαματικότητας.

Φιλότιμες καὶ ἀξιόλογες προσπάθειες δὲν ἔχουν κατορθώσει νὰ δώσουν τὸν τόνο μιᾶς κάποιας κίνησης πρὸς τὴν ἀναβάθμιση τοῦ ραδιοτηλεοπτικοῦ τοπίου. Μένουν μεμονωμένες...

Στὶς εἰδήσεις δίνεται ἡ παραμορφωτικὴ εἰκόνα ἐνὸς κοινωνικοῦ «Εἶναι» πού ὡς περιεχόμενό του ἔχει δαίμονες καὶ ξορκιστές, μαστροπούς καὶ πόρνες, μαφίες καὶ πολιτικούς, στρατηγούς καὶ θύματα.

Στὸ ψυχαγωγικὸ μέρος, ἡ εἰκόνα αὐτὴ συμπληρῶνεται μὲ ἀντίστοιχες τηλεοπτικὲς καὶ κινηματογραφικὲς παραγωγές. Ὁλοκληρῶνεται δέ, μὲ σοῦπερ — σῶον καὶ τηλεπαιγνίδια ὅπου ἐμφανίζεται τὸ θῦμα — τηλεθεατῆς νὰ κερδίζει τὸ δῶρο — ἀμοιβὴ γιὰ τὴ «συνεργασία» του...

Κάθε γεγονὸς στὸ πολιτισμικὸ καὶ στὸ πολιτικο-κοινωνικὸ πεδίο πού δὲν ἀποδίδει τὴν εἰκόνα μιᾶς

παραδομένης και ἀνήμπορης κοινωνίας υποβαθμίζεται ἢ ἀποσιωπάται, μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι δὲν «πυλάει». Στὴν κατάσταση αὐτὴ φαίνεται νὰ μὴ συμμετέχει ἅμεσα ἡ Δημόσια Ραδιοτηλεόραση. Τὸ γεγονός ὅμως εἶναι ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια τὸ μόνο «δείγμα γραφῆς» ποὺ ἔχει προβάλλει εἶναι ὅτι δὲν ἔχει δείγμα γραφῆς!

Ἀντίθετα, δὲν εἶναι συνένοχη ἡ «κοινὴ γνώμη», ὅπως ὑποστηρίζεται ἀπὸ διάφορους κυρίους ποὺ περιφέρονται στὰ κανάλια, μὲ μόνο ἐπιχείρημα τοῦς δείκτες τηλεθέας και ἀκροατικότητας.

Ἡ «κοινὴ γνώμη» ποὺ ἐκφράζεται ἀπὸ τοὺς πνευματικούς ἀνθρώπους αὐτῆς τῆς χώρας, τίς κοινωνικῆς τῆς ὁργανώσεως και τίς ὁργανώσεις τῶν ἐργαζομένων τοῦ χώρου, ἔχει καταφέρει:

α) Νὰ θεσπιστοῦν κανόνες δεοντολογίας (ΦΕΚ 538/18.7.91) ποὺ ἀφοροῦν στὴ δημοσιογραφία, στοὺς ὁρους διαφήμισης, στὴν προστασία τῆς νεότητος κ.λπ.

β) Τὰ ἰδιωτικὰ κανάλια νὰ ἐπενδύουν τὸ 1,5% τοῦ τζίρου τους στὴν ἐγχώρια κινηματογραφικὴ παραγωγή, μὲ σκοπὸ τὴν ποιοτικὴ ἀναβάθμισή τους (Ν. 1866/89, ἀρθρο 7). Γιατὶ δὲν ἐφαρμόζεται;

γ) Ἐπέβαλε (μὲ τὸν Ν. 1866/89) ἐπίσης τὸ θεσμὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ραδιοτηλεοπτικοῦ Συμβουλίου. Σὲ 6 χρόνια, ὥστόσο, ἀπὸ τὴ λειτουργία του, τὸ Ε. Ρ. Σ. ἔχει «μεταλλαχθεῖ» τρεῖς φορές, χωρὶς νὰ τοῦ δοθεῖ ἡ δύναμη νὰ ὑλοποιεῖ τίς ἀποφάσεις του. Εἶναι τουλάχιστον ὑποκριτικὸ νὰ κατηγορεῖται σὰν ἀδρανὲς ὄργανο, ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ τὸ καθιστοῦν τέτοιο.

Ὅταν μιὰ Πολιτεία νομοθετεῖ προκειμένου νὰ περιφρουρηθεῖ ἀπὸ ἀλλότρια συμφέροντα και τὸ κράτος δὲν κάνει χρῆση αὐτῶν τῶν νόμων γιὰ νὰ τὴν προστατέψει, δὲν εἶναι δείγμα ὅτι αὐτὸ τὸ κράτος λειτουργεῖ ὡς ὁμηρος;

Τὰ εἴχαμε χύμα...

Δὲν ὑπόσχονται ἐρωτικούς παραδείσους, ὅπως οἱ «καυτὲς» τηλεφωνικῆς γραμμῆς, ἀλλὰ «πνευματικούς». Στὸν ἀντίποδα τῶν ρῶξ τηλεφώνων λειτουργοῦν θρησκευτικὰ νούμερα ἐπικοινωνίας ἀπ' ὅπου μεταδίδονται ἐδάφια ἀπὸ τὴν ἀγία Γραφή και ἀκούγονται ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο. Εἶναι μιὰ μοντέρνα μέθοδος προσηλυτισμοῦ.

Οἱ μικρὲς ἀγγελίες ποὺ ἐμφανίζονται στίς ἀντιστοιχίες στήλες μεγάλης κυκλοφορίας πολιτικῶν ἐφημερίδων, καθὼς και σὲ «θρησκευτικὰ» ἐντυπα καλοῦν τὸν ἀναγνώστη νὰ σχηματίσει τὸ τηλεφωνικὸ νούμερο τῆς ἀγάπης και τῆς ἐπικοινωνίας. Ἐδῶ τὰ 15 δευτερόλεπτα δὲν στοιχίζουν 69 ἢ 169 δραχμές. Τὸ τηλεφώνημα ἀκολουθεῖ τὴ χρονοχρέωση ποὺ προβλέπει τὸ ἐπίσημο τιμολόγιο τοῦ ΟΤΕ.

«Ἐχετε καλέσει τὸ τηλεφώνο ποὺ ἀναφέρει τὸ μήνυμα τῆς ἀγάπης, τῆς χαρᾶς, τῆς εἰρήνης... και σὰς διαβάξω ἀπὸ τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον, κεφάλαιον Ε' ἐδάφιον 25...». Εἶναι μιὰ ἀνδρική φωνὴ ποὺ

ἀκούγεται ἀπὸ τὸν αὐτόματο τηλεφωνητὴ, και ὅταν τελειώνει τὸ ἀνάγνωσμα, καταλήγει: «Τὸν Χριστὸ τὸν βρίσκεις μέσα στοῦ Εὐαγγελίου Του. Ἐὰν δὲν ἔχεις τὴν Καινὴ Διαθήκη, μετὰ τὸ χαρακτηριστικὸ ἦχο ἄφησε τὴν διευθυνσή σου και τὸ τηλέφωνό σου και θὰ σοῦ στείλουμε μιὰ δωρεάν. Θὰ ἐπικοινωνήσουμε τὸ συντομότερο μαζί σου και θὰ ζητήσουμε κάθε ἀπορία. Εἶθε ὁ Κύριος νὰ βάλει αὐτὰ τὰ λόγια στὴν καρδιά σου, ἀγαπημένη ψυχὴ. Ἀμήν».

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διευκρινίζει ὅτι οἱ τηλεφωνικῆς αὐτῆς γραμμῆς δὲν ἔχουν κάποια σχέση μὲ τὴν ἐπίσημη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. «Στὴν πλειοψηφία εἶναι προτεστάντες», ἐπισημαίνει ὁ πατὴρ Κυριακὸς Τσουρὸς ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Αἰρέσεων. «Οἱ γραμμῆς αὐτῆς λειτουργοῦν σὰ γέφυρες ἐπικοινωνίας γιὰ νὰ προσηλυτίσουν τὸν κόσμον και ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἢ ἄλλου φυλλαδίου, σκοπὸ ἀκριβῶς ἔχει τὴν προσωπικὴ γνωριμία, οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτύχουν τὸν τελικὸ τους στόχο». Ἐξίσου κατηγορηματικὸς εἶναι και ὁ κ. Ἰωάννης Χατζηφώτης, ὁ ὁποῖος ἐπισημαίνει: «Οἱ ἰδρυτὲς αὐτῶν τῶν γραμμῶν μὲ αὐτὸν ἀλλὰ και μὲ ἄλλους τρόπους, προσπαθοῦν νὰ προσηλυτίσουν τὸν κόσμον. Ἐχουν γίνει πολλῆς και συγκεκριμένης καταγγελίας στὴν Ἐκκλησία ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ «πλησίασαν» μὲ τὴν ἴδια μέθοδο και στὴν συνέχεια κατάλαβαν ὅτι ἔπασαν θύματα προσηλυτισμοῦ».

«Καλὰ» τότε. Σήμερα ὁμως;

Ἀρχαία ἄντρα μαύρης μαγείας στοῦ κέντρο τῆς Ἀθήνας. Ὁ Ἀμερικανὸς φιλόλογος Ντέιβιντ Τζόρνταν διευθυντῆς τῆς Γενναδεῖου Βιβλιοθήκης ἀποκάλυψε τίς προάλλες σὲ διάλεξή του ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι ἐπαιρναν μέρος μαζικὰ σέ... σατανιστικῆς τελετῆς κάνοντας μάγια ὄχι μόνο σὲ ἀνθρώπους, ἀλλὰ και σέ... ζῶα. Εὐρήματα ἀπὸ τέτοιες ἀρχαῖες τελετῆς μαύρης μαγείας ἔχουν βρεθεῖ κατὰ καιροὺς στὸν Κεραμεικὸ, στὴν Ἀρχαία Ἀγορὰ ἀλλὰ και σὲ ἄλλα κεντρικὰ σημεῖα τῆς Ἀθήνας. Τὰ σατανιστικὰ ἀρχαῖα εὐρήματα εἶναι κυρίως μικρὲς γραμμένες κατάρτες. Οἱ περισσότερες τελετῆς μαύρης μαγείας γίνονταν πρὶν ἀπὸ δημόσιους ἀγῶνες και ἀρματοδρομίες ἀπὸ ἀντιπάλους ἀθλητῆς ποὺ εἶχαν τὴ νίκη στοῦ... τσεπάκι τους.

Στίς ἀρματοδρομίες δὲν καρφώνονταν στίς σατανιστικῆς τελετῆς μόνον οἱ ἀρματοδρόμοι, ἀλλὰ και τὰ... ἄλογά τους. Οἱ σατανιστὲς στίς τελετῆς τους ἐπικαλοῦνταν τοὺς θεοὺς τοῦ Κάτω Κόσμου. Ἐπικαλοῦνταν και τὰ... «φαντάσματα» πεθαμένων συγγενῶν και φίλων τους, ἰδιαίτερα ἐκείνων ποὺ εἶχαν πεθάνει σὲ νεαρή ἡλικία και τοὺς ζητοῦσαν νὰ ρίξουν τὴν ὀργή τους γιὰ τὸν πρόωγο θάνατό τους στοὺς ἀνθρώπους, στοὺς ὁποῖους ἠθέλαν νὰ κάνουν κακό...

— «Καλὰ» τότε, δὲν εἶχαν δεχθεῖ ἀκόμη τὴν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου. Σήμερα ὁμως!